

Jaarverslag 2021

Inhoudsopgave

1. Kerncijfers	3
2. Bestuursverslag	4
2.1 Kernwaarden, missie, visie en strategie	6
2.2 Organisatie en governance	8
2.3 Het bestuur in 2021	13
2.4 Risicohouding, risicobeheersing en compliance	18
2.5 Financiële positie	24
2.6 Beleggingen	26
2.7 Pensioenen	35
2.8 Actuariële analyse van het resultaat	39
2.9 Uitvoeringskosten	40
2.10 Communicatie	43
2.11 Toekomst pensioenfonds	44
2.12 Vooruitzichten	45
3. Jaarrekening 2021	47
3.1 Balans per 31 december	47
3.2 Staat van baten en lasten	48
3.3 Kasstroomoverzicht	49
3.4 Toelichting behorende tot de jaarrekening	50
3.5 Toelichting op balans en staat van baten en lasten	54
3.6 Risicobeheersing	65
3.7 Bestemming van het resultaat	71
3.8 Gebeurtenissen na balansdatum	72
4. Overige gegevens	74
4.1 Actuariële verklaring	74
4.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	77
4.3 Verslag van het intern toezicht	87
4.4 Verslag van de auditcommissie	95
4.5 Verslag van het verantwoordingsorgaan	98
4.6 Personalía	105

1. Kerncijfers

1. Kerncijfers	2021	2020	2019	2018	2017
Financiële positie (x € 1 mln)					
Pensioenvermogen	1.363	1.388	1.408	1.338	1.379
Pensioenverplichtingen risico fonds	1.054	1.152	1.149	1.084	1.106
Pensioenverplichtingen risico deelnemers	-	-	18	12	10
Dekkingsgraad	129,3%	120,4%	120,6%	122,0%	123,7%
Beleidsdekkingsgraad	126,0%	116,4%	121,3%	125,0%	122,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%
Vereiste dekkingsgraad	113,6%	112,8%	115,6%	116,2%	115,5%
Beleggingen (x € 1 mln)					
◦ Aandelen	270	225	295	235	303
◦ Indirect vastgoed	205	176	191	180	176
◦ Alternatieve beleggingen	63	42	48	54	65
◦ Credits	-	-	47	230	236
◦ Staatsobligaties	807	919	795	599	574
◦ Liquide middelen	16	22	11	24	9
Totaal Beleggingen risico fonds	1.360	1.385	1.387	1.322	1.364
Totaal Beleggingen risico deelnemers	-	-	18	12	10
Rendement					
Behaald jaarrendement***	3,0%	4,7%	10,0%	1,6%	3,3%
Benchmark	0,1%	5,9%	11,3%	1,1%	3,4%
Behaald vijfjaarsrendement (op jaarbasis)	4,5%	5,4%	5,4%	7,5%	7,3%
Vijfjaarsbenchmark (op jaarbasis)	4,3%	5,8%	5,3%	6,8%	6,6%
Pensioenen (x € 1 mln)					
Ontvangen premies	0,0	0,0	3,8	3,4	3,4
Betaalde uitkeringen	59,5	62,3	62,4	63,2	64,3
Toeslag (indexatie)	2,70%	0,75%	2,00%	1,90%	1,35%
Inhaalindexatie**	€ 3,6 mln	-	-	€ 3,4 mln	-
Werkgevers en deelnemers					
Aantal werkgevers	-	-	6	7	7
◦ Actieven	5	5	542	514	479
◦ Slapers	2.626	2.893	2.957	2.974	3.060
◦ Gepensioneerden	6.238	6.462	6.687	6.904	7.092
Totaal aantal deelnemers	8.869	9.360	10.186	10.392	10.631
Uitvoeringskosten					
Pensioenbeheerkosten (x € 1 mln)	2,3	2,3	2,3	2,1	2,1
Pensioenbeheerkosten per deelnemer	365	353	325	286	279
Vermogensbeheerkosten (x € 1 mln)	13,9	9,9	10,6	10,7	9,4
Vermogensbeheerkosten in %*	1,03%	0,72%	0,77%	0,80%	0,69%
Transactiekosten beleggingen in %*	0,02%	0,08%	0,05%	0,03%	0,02%
* in % van gemiddeld belegd vermogen					
** De gereserveerde inhaalindexatie 2018 en 2021 is in 2019 respectievelijk 2022 definitief toegekend.					
*** In 2021 was het rendement op de returnportefeuille 22,0% en het rendement op de risicomangement portefeuille -/-5,9%.					

2. Bestuursverslag

Stichting Nedlloyd Pensioenfonds (hierna: **het pensioenfonds**), statutair gevestigd te Rotterdam, is een ondernemingspensioenfonds, opgericht op 1 januari 1971 ten behoeve van de voormalige Koninklijke P&O Nedlloyd N.V. en haar (rechts)voorgangers. In 2005 is Koninklijke P&O Nedlloyd N.V. overgenomen door de Maersk Group. Met de volgende ondernemingen van de Maersk Group was tot en met 31 december 2019 een uitvoeringsovereenkomst afgesloten: Maersk Line Netherlands B.V., Maersk Ship Management B.V., Star Container Services B.V., Ardent Maritime Netherlands B.V. (voorheen Svitzer Salvage B.V.) en Svitzer Amsterdam B.V. (hierna tezamen: **voormalig aangesloten werkgevers**). Tevens voerde het pensioenfonds tot en met 31 december 2019 de pensioenregeling uit van het personeel in eigen dienst. Sinds 1 januari 2020 is het pensioenfonds voortgezet als gesloten pensioenfonds. Er vindt geen pensioenopbouw meer plaats behalve de premievrije opbouw voor een beperkt aantal arbeidsongeschikten. De in de IDC-2015-regeling opgebouwde pensioenkapitalen van de werknemers van de voormalig aangesloten werkgevers zijn in 2020 door een collectieve waardeoverdracht overgedragen aan ASR Levensverzekering N.V. (**hierna: a.s.r.**) dan wel zijn door middel van een interne collectieve waardeoverdracht pensioenaanspraken ingekocht bij het pensioenfonds (de keuze was aan de deelnemers). Voor het personeel in eigen dienst zijn de opgebouwde pensioenkapitalen ondergebracht bij ABN AMRO Pensioeninstelling N.V. (hierna: **ABN AMRO Pensioeninstelling**).

Het jaar in vogelvlucht

De ontwikkelingen op de financiële markten in 2021 waren gunstig. De dekkingsgraad is in 2021 gestegen van 120,4% naar 129,3%: een uitstekend resultaat. Het jaar 2021 stond nog steeds in het teken van de wereldwijde COVID-19-pandemie en de maatregelen die door diverse overheden naar aanleiding daarvan zijn genomen. Dit lijkt geen gevolgen te hebben gehad op de economische activiteit en de financiële markten. Door het jaar heen zijn de bewegingen volatiel gebleven. Over 2021 behaalde het pensioenfonds een rendement van 3,0% bij een benchmark van 0,1%, zoals verder toegelicht in paragraaf 2.6. Ultimo 2021 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 126,0% en de DNB-dekkingsgraad 129,3%.

2021 was het derde volledige jaar waarin het bestuur gewerkt heeft op basis van het omgekeerd gemengde bestuursmodel. Het bestuur heeft inmiddels goede ervaring met het model; door middel van een jaarlijkse evaluatie wordt de samenwerking binnen het bestuur tegen het licht gehouden. De uitvoerende bestuursleden hebben zich in 2021 bij de uitoefening van hun werkzaamheden vooral gericht op het beleid- en actieplan 2021, dat door het bestuur in januari 2021 is vastgesteld.

Het bestuur heeft, met inachtneming van de beleidsdekkingsgraad per 30 september 2021 en de voorgeschreven rekenmethodiek, besloten tot het verlenen van een volledige indexatie van 2,7% per 1 januari 2022¹. Het bestuur heeft daarnaast besloten tot het toekennen van een inhaalindexatie.

Na de overname van InAdminRiskCo (IARC) door een consortium van Achmea, PGB en CGI, heeft IARC haar klanten in 2021 in kennis gesteld dat zij per eind 2022 stoppen met de pensioenuitvoering. Naar aanleiding hiervan is er binnen het bestuur gezocht naar mogelijke oplossingen voor het onderbrengen van de pensioenadministratie met bijbehorende dienstverlening per 1 januari 2023. Het selectietraject is gestart in mei 2021 en de contractonderhandelingen zijn in het eerste kwartaal van 2022 afgerond. Daaruit volgt dat Blue Sky Group per 1 januari 2023 de pensioenadministratie overneemt van IARC. Blue Sky Group zal de volgende werkzaamheden voor het pensioenfonds uitvoeren: de pensioen- en uitkeringenadministratie, actuariële diensten en verslaglegging en de deelnemerscommunicatie (waaronder de website).

In 2021 heeft het bestuur meerdere vergaderingen en kennissessies besteed aan het vermogensbeheer. Zo zijn besproken: de strategische wegen binnen de returnportefeuille (verstoord door de onderweging van private equity), de implementatie van het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen, de doelstellingen die het pensioenfonds nastreeft voor wat betreft maatschappelijk verantwoord beleggen, de gehanteerde benchmarks, evaluatie van het beheer van de matchingportefeuille en de renteafdekking en de migratie van de custodian van BNY Mellon naar JP Morgan.

Het pensioenfonds heeft samen met andere gesloten pensioenfondsen gereageerd op de voorgestelde, nieuwe pensioenwetgeving, de Wet toekomst pensioenen. De fondsen vroegen in de consultatie speciale aandacht om in de wet- en regelgeving rekening te houden met de bijzondere aard van gesloten pensioenfondsen. Bij publicatie van de Wet toekomst pensioenen eind maart 2022 is helaas geen speciale aandacht besteed aan gesloten fondsen.

¹ Bij de verleende indexatie zijn de (lagere) verwachte rendementsparameters van de Commissie Parameters 2019 gehanteerd.

Het bestuur heeft in 2021, na een uitgebreid selectietraject, besloten om Deloitte Accountants B.V. aan te stellen voor de externe accountantsdiensten met ingang van het boekjaar 2021. Na meer dan 40 jaar is hiermee afscheid genomen van KPMG als accountant.

Tot slot heeft het bestuur in 2021 op basis van het beleid- en actieplan een groot aantal fondsdocumenten geactualiseerd zoals het bestuursreglement, het beloningsbeleid, het communicatiebeleidsplan 2021-2024, de eigenrisicobeoordeling, het strategisch risicomanagementbeleid en het uitbestedingsbeleid.

In het voorliggende bestuursverslag komen de bovengenoemde onderwerpen verder terug.

2.1 Kernwaarden, missie, visie en strategie

In 2020 zijn de missie, visie en strategie tegen het licht gehouden in verband met de overgang naar een gesloten fonds vanaf 1 januari 2020. De kernwaarden zijn nog steeds relevant en actueel. Dit geldt ook voor de missie, visie en strategie. Hieronder zijn de kernwaarden, missie, visie en strategie van het pensioenfonds opgesomd. Onder het begrip 'deelnemers' verstaat het pensioenfonds: actieve deelnemers (enkele arbeidsongeschikte deelnemers waar een premievrije voortzetting voor plaatsvindt binnen het fonds), gewezen deelnemers (slapers) waaronder deelnemers waarvan het IDC-2015-deel van hun kapitaal in 2020 is overgedragen naar a.s.r. maar waar nog wel opgebouwde rechten van zijn achtergebleven bij het pensioenfonds, pensioengerechtigden en hun nabestaanden, partners en voormalige partners.

Kernwaarden

Betrouwbaar

De actieve deelnemers, gewezen deelnemers (slapers) en pensioengerechtigden (hierna: **deelnemers**) kunnen erop vertrouwen dat de toevertrouwde middelen op een prudent en maatschappelijk verantwoorde manier worden belegd. Het pensioenfonds voert zijn taken degelijk uit in overeenstemming met de wet- en regelgeving. Het pensioenfonds werkt vanuit een robuust en solide beleidskader en de beginselen van goed pensioenfondsbestuur. De beslissingen van het pensioenfonds zijn zorgvuldig en passen bij het karakter en de verantwoordelijkheden van het pensioenfonds.

Betrokken en klantgericht

Het pensioenfonds staat dicht bij zijn deelnemers en de voormalig aangesloten werkgevers. Dit uit zich in servicegerichtheid naar de deelnemers en de werkgevers en in verschillende vormen van communicatie.

Omgevingsbewust

Het pensioenfonds is zich bewust van de omgeving waarin het opereert. Het pensioenfonds handelt daarom kostenbewust en maatschappelijk verantwoord. Daarnaast zijn de alternatieve toekomstmogelijkheden voor het pensioenfonds bekend en monitort het pensioenfonds jaarlijks zijn eigen prestaties ten opzichte van deze mogelijke alternatieve toekomstmogelijkheden respectievelijk ten opzichte van de pensioensector.

Missie

Het pensioenfonds voert de door sociale partners van voormalig aangesloten werkgevers opgestelde pensioenregelingen uit voor de deelnemers door servicegericht, kostenbewust, maatschappelijk verantwoord en integer te handelen, waarbij belangen evenwichtig worden afgewogen en met de ambitie om binnen de gestelde wettelijke kaders de koopkracht zo veel als mogelijk te behouden.

Visie

Het pensioenfonds speelt in op de ontwikkelingen binnen de pensioensector en behartigt de belangen van de deelnemers. Vertrouwen in het pensioenfonds is van groot belang. Het pensioenfonds voert een prudent en maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en bevordert het pensioenbewustzijn van zijn deelnemers, ook waar het gaat om risico's en rechten, door middel van relevante en transparante communicatie. Kritische succesfactoren hierbij zijn: een goed bestuur, een goede pensioenuitvoering, kostenbewustzijn en voldoende pensioenvermogen.

Strategie

Het pensioenfonds streeft de missie en visie na door:

- a. het beheren van het vermogen op basis van investment beliefs, waarbij een prudent en maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid wordt gevoerd, zonder afbreuk te doen aan de rendementsdoelstelling en de eis dat te allen tijde voldoende liquiditeit beschikbaar is om de kosten en uitkeringen te voldoen;
- b. het communiceren en informeren van de deelnemers op een begrijpelijke wijze. De informatie is relevant en helder met als doel de betrokkenheid van deelnemers bij hun pensioen te stimuleren;
- c. het periodiek evalueren van het kostenniveau, de omvang van het pensioenvermogen, de efficiëntie en de governance; en
- d. het actief zoeken naar samenwerking en het onderzoeken van mogelijke samenwerkingsvormen.

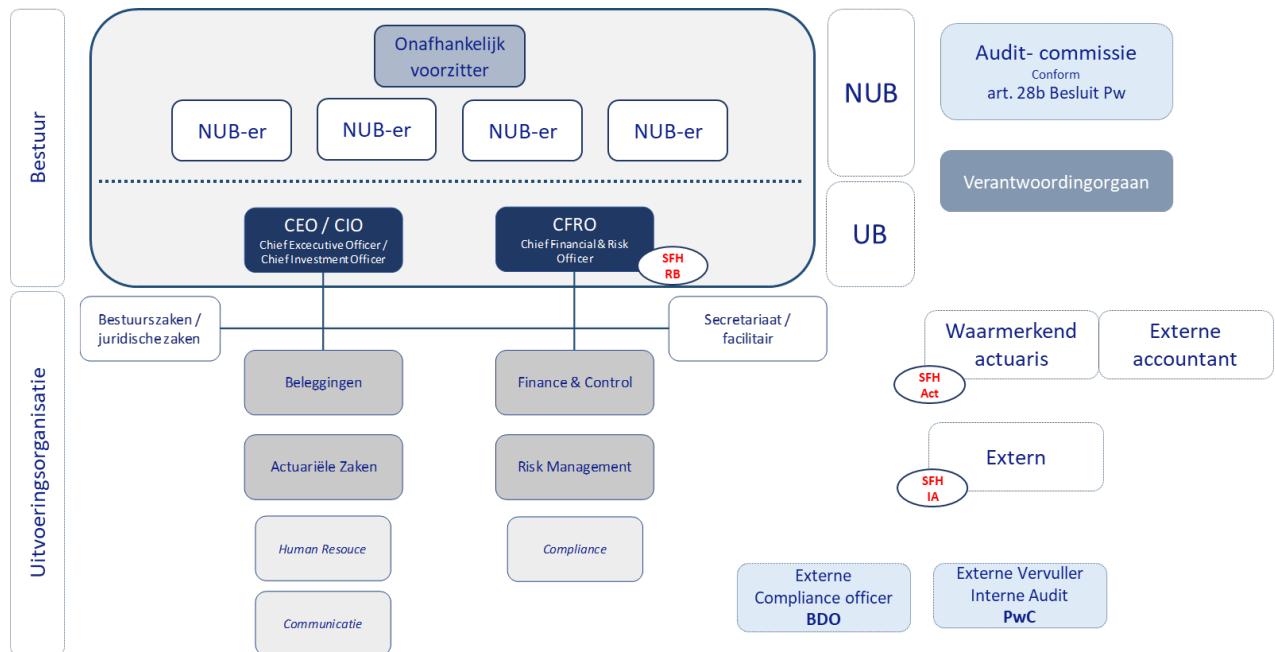
Doelstellingen

Voor de komende jaren heeft het bestuur de volgende doelstellingen geformuleerd, waarbij de kernwaarden betrouwbaar, betrokken, klantgericht en omgevingsbewust leidend zijn. De doelstellingen luiden als volgt:

- binnen het afgesproken risicokader, het realiseren van een beleidsdekkingsgraad die het mogelijk maakt pensioenen en andere uitkeringen te verstrekken, met de ambitie het zoveel als mogelijk behouden van de koopkracht;
- het door maatschappelijk verantwoord en actief vermogensbeheer behalen van een rendement (na aftrek van kosten) op de returnportefeuille dat, cumulatief over elke voortschrijdende periode van vijf jaren, hoger is dan de gekozen benchmark;
- gelijkblijvende uitvoeringskosten op het gemiddelde niveau van de drie voorafgaande jaren;
- het behalen van een hoge kwaliteit van de pensioenuitvoering;
- het voeren van een actief en transparant communicatiebeleid met een positieve beoordeling van de participanten aan het deelnemerspanel en/of een onderzoek onder de deelnemers;
- continue professionalisering van de organisatie, waarbij de Code Pensioenfondsen voor de governance (pro-)actief wordt nageleefd.

2.2 Organisatie en governance

Het organigram per eind 2021 staat hieronder weergegeven. De personalia van de bestuursleden, directie, leden van het verantwoordingsorgaan, leden van de auditcommissie, de adviserend en certificerend actuaris en accountant staan in paragraaf 4.6. Daarnaast is daarin een beknopt profiel van de bestuursleden opgenomen.

Bestuur

Het pensioenfonds heeft een omgekeerd gemengd bestuursmodel. Het bestuur bestaat uit zeven bestuursleden:

- vijf niet-uitvoerende bestuursleden (hierna: **NUB-ers**) bestaande uit:
 - o een onafhankelijke voorzitter;
 - o een vertegenwoordiger van de voormalig aangesloten werkgevers;
 - o een vertegenwoordiger van de voormalige werknemers;
 - o twee vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden; en
- twee uitvoerende bestuursleden (hierna: **UB-ers**).

Het bestuur is verantwoordelijk voor de strategie, het opstellen van het beleid en beleidskaders en is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid en de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

De NUB-ers zijn naast de algemene bestuurstaken belast met het intern toezicht op:

- het beleid van het bestuur en de uitvoering hiervan;
- de algemene gang van zaken in het pensioenfonds;
- de adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur; en
- de adequate uitvoering van het strategisch beleid.

De UB-ers hebben naast de algemene bestuurstaak de verantwoordelijkheid om:

- leiding te geven aan de uitvoeringsorganisatie van het pensioenfonds;
- zorg te dragen voor de voorbereiding van het strategisch beleid van het pensioenfonds; en
- adequate uitvoering van het strategisch beleid te borgen.

De onafhankelijk voorzitter ziet toe op een goede samenstelling en het goed functioneren van het bestuur en is namens het bestuur eerste aanspreekpunt voor het verantwoordingsorgaan over het functioneren van het bestuur.

Het bestuur legt verantwoording af over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd aan het verantwoordingsorgaan, de voormalig aangesloten werkgevers en in het jaarverslag. Daarnaast leggen de NUB-ers, in het kader van hun toezichhoudende taak, verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag.

De UB-ers leggen verantwoording af aan het bestuur door middel van onder andere kwartaalrapportages en door verantwoordingsmemo's. De kwartaalrapportages voor actuariel, pensioenbeheer, vermogensbeheer en risicobeheer voldoen aan de informatiebehoefte van het bestuur. In de bestuursvergaderingen wordt het bestuur in aanwezigheid van de auditcommissie door middel van deze kwartaalrapportages geïnformeerd over de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen kwartaal. De opinie van de sleutelfunctiehouder risicobeheer over het gevoerde beleid en de gang van zaken is opgenomen in de kwartaalrapportage risicobeheer. Ook wordt door het verstrekken van selectieverslagen, transactieverslagen, verslagen van vergaderingen van de UB-ers, voortgangsrapportages en/of verantwoordingsmemo's verantwoording afgelegd.

Sleutelfuncties

Op grond van artikel 143a Pensioenwet (**Pw**) moet een pensioenfonds beschikken over een risicobeheerfunctie, een interne auditfunctie en een actuariële functie. De houders van de deze functies rapporteren materiële bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder hun verantwoordelijkheid valt aan het bestuur van het pensioenfonds. De actuariële sleutelfunctie is ondergebracht bij de certificerend actuaris. De organisatie (Willis Towers Watson) waarbij de sleutelfunctiehouder werkzaam is als certificerend actuaris vervult tevens de taken behorend bij de actuariële sleutelfunctie.

Een van de uitvoerende bestuursleden (de CFRO) is sleutelfunctiehouder risicobeheer. De afdeling Finance, Control & Risk van de uitvoeringsorganisatie vervult de taken behorend bij de sleutelfunctie risicobeheer.

De sleutelfunctiehouder interne audit is een externe deskundige waarmee het pensioenfonds een contractuele relatie onderhoudt. De taken behorend bij de interne auditfunctie worden eveneens vervuld door een externe partij (PwC).

IORP II en de Pw maken een onderscheid tussen de houder van een sleutelfunctie en de personele invulling van de daadwerkelijke uitvoering van de sleutelfunctie, waarbij de houder de eindverantwoordelijkheid heeft.

Het pensioenfonds heeft de sleutelfuncties, op basis van het 'three lines of defence model' als volgt ingericht:

Sleutelfunctie	Sleutelfunctiehouder	Operationele invulling
Risicobeheerfunctie	Randy Caenen*	Intern
Actuariële functie	Marnix Ceelaert	Willis Towers Watson
Interne auditfunctie	Werner Koch	PwC
*De sleutelfunctiehouder Risicobeheer is uitvoerend bestuurslid.		

DNB heeft het door het pensioenfonds gekozen model en de sleutelfunctiehouders goedgekeurd.

Commissies

De NUB-ers hebben een auditcommissie ingesteld zoals bedoeld in artikel 28b Besluit uitvoering Pensioenwet. De auditcommissie werkt volgens het vastgestelde reglement auditcommissie. De auditcommissie bestaat uit twee onafhankelijke externe leden. De auditcommissie is primair belast met het toezicht op:

- de risicobeheersing;
- het beleggingsbeleid;
- de financiële informatieverschaffing door het pensioenfonds.

De auditcommissie ondersteunt de NUB-ers bij het toezicht op deze drie toezichtgebieden en voorziet daarnaast de niet-uitvoerende bestuursleden van gevraagd of ongevraagd advies over het beleid, de uitvoering en de hieraan verbonden risico's.

Per 1 april 2021 is een van de leden van de auditcommissie herbenoemd voor een tweede zittingstermijn van drie jaar. Het andere lid van de auditcommissie is in 2022 ook herbenoemd.

Daarnaast kan het bestuur ad hoc commissies instellen, zoals een verkiezingscommissie, die de verkiezingen voor de pensioengerechtigden bestuursleden organiseert. Andere voorbeelden zijn een commissie voor de selectie van partijen, aan wie het pensioenfonds werkzaamheden uitbesteedt.

Uitvoeringsorganisatie

Het pensioenfonds beschikt over een uitvoeringsorganisatie, die:

- het bestuur ondersteunt bij de beleidsvoorbereiding;
- de dagelijkse uitvoering van het door het bestuur vastgestelde beleid voor zijn rekening neemt op het gebied van governance, pensioenen, communicatie, risicomanagement, financiële administratie, vermogensbeheer en externe verantwoording;
- de externe partijen, aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed, aanstuurt en monitort.

Het pensioenfonds heeft delen van zijn bedrijfsprocessen uitbesteed aan derde partijen. Dit betreft onder andere de pensioenadministratie en een groot deel van het vermogensbeheer. Ook heeft het pensioenfonds een custodian aangesteld voor de bewaring van de effecten.

De uitvoeringsorganisatie staat onder de gezamenlijke leiding en verantwoordelijkheid van de uitvoerende bestuursleden (UB-ers) in hun rollen van CEO/CIO en CFRO.

Privacy officer (PO)

Het bestuur heeft een privacy officer aangesteld, die controleert of het pensioenfonds en de partijen aan wie het pensioenfonds werkzaamheden heeft uitbesteed, voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming en andere toepasselijke wet- en regelgeving. Het pensioenfonds heeft in dit kader een privacy beleid, cookiebeleid en een procedure voor het melden van een inbreuk op de beveiliging van persoonsgegevens (datalek) opgesteld. Deze laatste procedure is een onderdeel van de incidenten- en klokkenluidersregeling.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) bestaat sinds juli 2018 uit vijf leden: vier leden namens de pensioengerechtigden en een lid namens de werknemers.

Per 1 juli 2021 is de zittingstermijn van de heer H. van Manen, lid namens de pensioengerechtigden in het VO, geëindigd. Hij heeft zich beschikbaar gesteld voor herbenoeming. DNP heeft vervolgens de heer H. van Manen voorgedragen voor herbenoeming. Na de reglementaire bestuurlijke toetsing heeft DNP de heer Van Manen per 1 juli 2021 benoemd voor een volgende zittingstermijn van vier jaar.

Het bestuur legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de uitvoering hiervan. De NUB-ers leggen verantwoording af aan het VO over het intern toezicht.

Het VO oordeelt of het bestuur het beleid goed en binnen de gemaakte afspraken en kaders uitvoert en of het de belangen van de betrokkenen evenwichtig afweegt. Het VO geeft desgevraagd of uit eigen beweging advies over aangelegenheden die het pensioenfonds betreffen en in ieder geval over elk voorgenomen besluit met betrekking tot de in de Pw (artikel 115a lid 3 Pw) genoemde onderwerpen. De bevoegdheden van het VO zijn vastgelegd in de Pw, de statuten en het Reglement verantwoordingsorgaan.

Het VO vergadert drie tot vier keer per jaar met het bestuur van het pensioenfonds en met de NUB-ers. Tijdens deze overleggen wordt het VO geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het pensioenfonds en wordt verantwoording afgelegd over het intern toezicht en de toezichtthema's van dat jaar.

Het bestuur heeft in 2021 vier keer met het VO overlegd. Het VO werd aan de hand van kwartaalrapportages geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het pensioenfonds en via maandrapportages over de financiële gang van zaken. Naast deze besprekingen zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest: de indexatieverlening, het communicatiebeleidsplan, het dynamisch balansbeheer, maatschappelijk verantwoord beleggen, de uitbestede pensioenadministratie, de kostenbenchmark, de uitwerking van het pensioenakkoord, het risicobereidheidsonderzoek en de geschiktheidsbevordering van de VO-leden. Het verslag van de intern toezicht thema's is in het najaar door de NUB-ers met het VO besproken. Vanwege COVID-19 zijn er een beperkt aantal fysieke bijeenkomsten geweest van het bestuur met het VO. Deze zijn vooral online geweest. Het verslag van het VO en de reactie daarop van het bestuur staan in paragraaf 4.3 van dit jaarverslag.

Intern toezicht

De NUB-ers voeren het intern toezicht uit op het bestuur en op de UB-ers. Naast de algemene toezichtthema's hebben de NUB-ers aan het begin van het jaar nog een vijftal specifieke toezichtthema's vastgesteld. De UB-ers hebben hierop hun inbreng gegeven. Deze concept

toezichtthema's zijn vervolgens besproken met de leden van de auditcommissie en het verantwoordingsorgaan. De NUB-ers hebben per toezichtthema een normenkader opgesteld. Gedurende het jaar zijn deze thema's regelmatig besproken. Hiervoor is per thema een overzicht gemaakt van de bespreking van deze onderwerpen tijdens de vergaderingen van de organen van het pensioenfonds. Ook is gekeken of de thema's en/of het bijbehorende normenkader aanpassing behoeven als gevolg van ontwikkelingen in de loop van het jaar. Dit is niet het geval geweest.

Het verslag van de NUB-ers is te vinden in paragraaf 4.3 van dit jaarverslag.

Compliance officer

Het pensioenfonds heeft een externe compliance officer: BDO. De compliance officer ziet erop toe dat het pensioenfonds voldoet aan de relevante wet- en regelgeving en ziet toe op de naleving van de gedragscode van het pensioenfonds. Over de jaarlijkse naleving van de gedragscode wordt door alle verbonden personen (er zijn geen insiders aangewezen) aan de compliance officer gerapporteerd. Jaarlijks rapporteert de compliance officer over de naleving van wet- en regelgeving en gedragscode aan het bestuur.

Externe adviseurs

Het bestuur maakt gebruik van externe adviseurs op het gebied van strategisch risicomanagement en vermogensbeheer. Daarnaast wordt het bestuur ondersteund door een adviserend actuaaris.

Certificerend actuaaris en externe accountant

Willis Towers Watson is belast met de actuariële certificering en brengt verslag uit aan het bestuur over de controle van de berekeningen van de pensioenverplichtingen, de actuariële analyse van de resultaten en de beoordeling van de financiële positie van het pensioenfonds (zie paragraaf 4.1).

Deloitte Accountants B.V. is met ingang van het jaar 2021 benoemd als externe accountant en geeft in die hoedanigheid de controleverklaring af bij de jaarrekening vanaf boekjaar 2021. De externe accountant rapporteert zijn bevindingen aan het bestuur (zie paragraaf 4.2).

Toezichthouders

De belangrijkste toezichthouders op pensioenfondsen zijn DNB en Stichting Autoriteit Financiële Markten (hierna: **AFM**). Zij oefenen het externe toezicht uit. DNB is verantwoordelijk voor het prudentieel en materieel toezicht en de AFM voor het gedragstoezicht. Daarnaast is er de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: **AP**), die toezicht houdt op de bescherming van persoonsgegevens (privacy). De toezichthouders DNB, AFM en AP hebben in 2021 geen toezichtmaatregelen, bestuurlijke boetes of dwangsommen aan het pensioenfonds opgelegd.

In 2021 heeft er geen jaarlijks overleg met DNB plaatsgevonden. Dit overleg vond plaats op 25 januari 2022. Uit dit overleg zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Door DNB is in 2021 een sectorbrede uitvraag gedaan naar de niet-financiële risico's van pensioenfondsen en een specifieke uitvraag naar de beheersing van het integriteitsrisico.

Het pensioenfonds heeft in 2021 van de AFM het rapport ontvangen van het in 2020 gehouden onderzoek naar transparantie en verantwoording van de uitvoeringskosten in het jaarverslag van

pensioenfondsen. In algemene zin vraagt de AFM aandacht voor de bevindingen en aanbevelingen die uit dit onderzoek naar voren zijn gekomen.

De AFM heeft in 2021 een uitvraag gedaan voor informatie over de tweede pijler pensioenen, die het pensioenfonds uitvoert. Doel is om een beeld te krijgen van onder andere de risico's bij keuzebegeleiding en de kwaliteit van de pensioenregeling. Dit is voor de toezichthouder belangrijk vanwege de verschuiving van risico's naar de deelnemers, mede in het licht van het nieuwe pensioenstelsel. Het pensioenfonds heeft de informatie tijdig verstrekt aan de toezichthouder.

Het pensioenfonds heeft in 2021 geen overleg of contact gehad met de AP aangezien hier geen aanleiding voor was. Ook zijn er in 2021 geen overtredingen van de AVG geconstateerd.

2.3 Het bestuur in 2021

Het bestuur handelt ten behoeve van alle deelnemers en belanghebbenden bij het pensioenfonds en weegt bij zijn besluitvorming de belangen van de (arbeidsongeschikte) actieven, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en voormalig aangesloten werkgevers op een zorgvuldige en evenwichtige wijze af. De volgende besprekingen hebben in 2021 plaatsgevonden:

- bestuursvergaderingen (waarvan een aantal met de leden van de auditcommissie);
- kennissessies;
- zeedagen;
- vergaderingen van de NUB-ers;
- vergaderingen van de NUB-ers met de leden van de auditcommissie;
- vergaderingen van de UB-ers;
- vergaderingen van het bestuur en van de NUB-ers met het VO; en
- jaarlijks overleg met de werkgevers, de medezeggenschapsorganen en met het bestuur van DNP.

Bij alle bestuursvergaderingen waren alle geledingen aanwezig zodat rechtsgeldige besluiten konden worden genomen.

In 2021 zijn de volgende onderwerpen in de bestuursvergaderingen aan de orde gekomen:

Algemeen

- COVID-19-pandemie

Bestuurszaken

- herbenoeming van een NUB-er
- sleutelfunctiehouders
- wijziging van de abtn, het beloningsbeleid, het communicatiebeleidsplan, het bestuursreglement en andere fondsdocumenten
- haalbaarheidstoets
- jaarlijks terugkerende onderwerpen zijn:
 - zelfevaluaties
 - geschiktheid
 - diversiteit
 - code pensioenfondsen

Beleggingen

- verklaring van beleggingsbeginselen
- investment beliefs
- dynamisch balansbeheer
- strategische afdekking aandelen
- maatschappelijk verantwoord beleggen
- investment cases

Pensioenen

- toeslagverlening 2022
- ontwikkelingen uitbestede pensioenadministratie

Compliance & risk

- strategisch risicomanagementbeleid
- strategisch risicomanagement framework
- de eigenrisicobeoordeling
- compliance jaarplan
- Systematische integriteitsrisico analyse (**SIRA**)
- interne audit charter
- integriteitsbeleid
- gedragscode

Deze onderwerpen worden in de desbetreffende paragrafen verder beschreven. De bestuurszaken worden hieronder beschreven.

Herbenoeming NUB-er

Per 31 december 2021 zou de zittingstermijn van mevrouw F. Wittermans, niet-uitvoerend bestuurslid namens de werkgevers, eindigen. Zij heeft zich beschikbaar gesteld voor een tweede zittingstermijn. De voormalige werkgevers zijn geïnformeerd over de beoogde herbenoeming en hebben geen tegenkandidaat voorgedragen. Na het doorlopen van de reguliere procedures van het pensioenfonds is mevrouw Wittermans in juni 2021 door het bestuur herbenoemd als niet-uitvoerend bestuurslid per 1 januari 2022 voor een periode van vier jaar.

Zelfevaluaties

Het bestuur evalueert jaarlijks zijn eigen functioneren als collectief. Ten minste een keer per drie jaar vindt deze zelfevaluatie plaats onder leiding van een onafhankelijke, externe begeleider.

In 2021 heeft het bestuur zijn functioneren geëvalueerd. Een onafhankelijke, externe adviseur heeft deze sessie begeleid. Het bestuur heeft aan de hand van een voorverkenning en dialoog stilgestaan bij het algemene functioneren, de strategie, structuur en de werkwijze en cultuur. Daarnaast is de individuele effectiviteit van de bestuurders aan bod gekomen. Dit geeft zicht op de vraag hoe iemand zichzelf als bestuurder waarneemt en wordt waargenomen. Deze sessie heeft het bestuur genoeg handvatten gegeven om mee te werken.

Naast de collectieve zelfevaluatie vindt eenmaal per jaar een evaluatie van de individuele bestuursleden plaats. De onafhankelijk voorzitter heeft begin 2022 gesprekken met de NUB-ers

gehouden. De evaluatie met de UB-ers is gehouden door de onafhankelijk voorzitter met een ander niet-uitvoerend bestuurslid. Eén NUB-er heeft, na voorbereiding met alle NUB-ers en UB-ers, met de onafhankelijk voorzitter gesproken over zijn functioneren.

Voor alle gesprekken geldt dat ter voorbereiding de bestuursleden gevraagd is naar hun beeld over het functioneren van de verschillende leden. De uitkomsten van de gesprekken zijn door de onafhankelijk voorzitter teruggekoppeld in een bestuursvergadering begin 2022.

Tijdens de bestuursvergaderingen is enkele keren per jaar een reflectiemoment ingebouwd om tussentijds te evalueren en reflecteren. Verbeterpunten uit de evaluatie worden meegenomen in 2022.

Geschiktheid

De bestuursleden hebben in 2021 diverse bijeenkomsten van de Pensioenfederatie, DNB, AFM en commerciële organisaties bijgewoond. De bestuursleden informeren hun medebestuursleden schriftelijk over hetgeen hier aan de orde komt. Vanwege de coronacrisis zijn dit met name digitale bijeenkomsten geweest.

Tot slot zijn (digitale) kennissessies georganiseerd over het pensioenakkoord, de strategische heroriëntatie van het pensioenfonds, dynamisch balansbeheer en maatschappelijk verantwoord beleggen.

Diversiteit

In het kader van diversiteit stelt het bestuur zich het volgende ten doel:

- ten minste een man en een vrouw in elk van de fondsorganen;
- ten minste een lid onder en een lid boven de veertig jaar in elk van de fondsorganen; en
- een verscheidenheid aan achtergrond, vaardigheden, zienswijzen en persoonlijkheden in elk van de organen.

Het bestuur heeft hierbij een aantal kanttekeningen geplaatst, te weten, waaronder:

- het pensioenfonds was een pensioenfonds met een kleine groep actieve deelnemers en een grote groep pensioengerechtigden en gewezen deelnemers (slapers). Met uitzondering van enkele arbeidsongeschikte deelnemers waarvoor nog opbouw plaatsvindt, is het pensioenfonds per 1 januari 2020 een gesloten fonds geworden. Gelet hierop acht het bestuur het niet wenselijk om de diversiteitsdoelstelling als strikte norm, maar eerder als stellige ambitie vast te leggen.
- Voor een functie in een van de organen van het pensioenfonds ligt de nadruk op de betrouwbaarheid, geschiktheid en onafhankelijkheid van de persoon.

Deze punten zijn doorslaggevend in de beoordeling of iemand wordt benoemd of zich (als vertegenwoordiger van pensioengerechtigden in het bestuur) verkiesbaar kan stellen. De complexiteit van de beslissingen in de pensioensector en de hoge eisen die worden gesteld aan de kandidaat-leden van de diverse fondsorganen staan hierbij voorop.

In elk fondsorgaan heeft een vrouw zitting (zie hieronder voor de samenstelling van de organen). In 2021 hebben in het bestuur, het VO en de auditcommissie herbenoemingen plaatsgevonden (zie 2.2 en deze paragraaf).

Het bestuur heeft bij de herbenoemingen vastgesteld dat het vanwege het gebrek aan tegenkandidaten niet mogelijk is om verdere invulling te geven aan het diversiteitsbeleid van het pensioenfonds.

Leeftijdssamenstelling van de organen per 31 december 2021

Orgaan	Man	Vrouw	Jonger dan 40 jaar	Ouder dan 40 jaar	Gemiddel de leeftijd
Bestuur	6	1	-	7	57 jaar
Verantwoordingsorgaan	4	1	-	5	68 jaar
Auditcommissie	1	1	-	2	58 jaar

Naleving Code Pensioenfondsen

Op het pensioenfonds is de Code Pensioenfondsen (hierna: **Code**) van toepassing en deze bevat normen voor goed pensioenfondsbestuur. De Code is wettelijk verankerd. Het doel van de Code is bewustzijn van goed pensioenfondsbestuur te stimuleren bij de verschillende organen van een pensioenfonds. De Code draait om de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. De meeste normen zien op gedrag en cultuur. Een beperkter aantal normen gaan over de manier van rapporteren over onderdelen van de Code. De Code is in 2018 herzien door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. Het bestuur onderschrijft de normen van de Code en leeft deze, waar mogelijk en passend bij het pensioenfonds, na.

Daarnaast heeft het bestuur kennisgenomen van de Nalevingsrapportage Monitoringcommissie 2020 - 2021 van de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen. Deze rapportage is in maart 2022 gepubliceerd.

Uit de analyse van de normen Code Pensioenfondsen volgt een aantal normen waaraan, gemeten naar de stand van eind 2021, nog niet (volledig) wordt voldaan. Het betreft de volgende normen:

Vertrouwen waarmaken

Nr.	Onderwerp	Wat is er geregeld	Conform norm	Reden voor niet naleving / te ondernemen actie
7	Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	<p><u>Communicatie</u> Regelmatig wordt in de PensioenKrant en op de website aandacht besteed aan de wijze waarop het pensioenfonds invulling geeft aan maatschappelijk verantwoord beleggen.</p> <p><u>Risicobereidheidsonderzoek</u> In 2021 heeft een derde risicobereidheidsonderzoek plaatsgevonden onder alle belanghebbenden van het fonds. Hierbij zijn ook vragen gesteld over waar de voorkeur naar uitgaat bij verantwoord beleggen. De uitkomsten hiervan zullen verwerkt</p>	Grotendeels	Het herijken en door ontwikkelen van het MVB-beleid heeft een hoge prioriteit. Het bestuur heeft hieraan meerdere malen aandacht geschonken door specifieke kennissessies en tijdens bestuursvergaderingen, overleggen met het verantwoordingsorgaan en met de auditcommissie. Besluitvorming over het herijkte MVB-beleid is begin 2021 afgerond. Hierbij heeft het bestuur waar mogelijk rekening gehouden met de

Nr.	Onderwerp	Wat is er geregeld	Conform norm	Reden voor niet naleving / te ondernemen actie
		worden in de herijking van het MVB-beleid in 2022. Daarnaast is de deelnemers middels een poll op de website naar hun mening over SDG's (sustainable development goals) gevraagd.		uitkomsten van de ESG-enquête. De uitkomsten leidden tot een top 3 aan SDG's. Het bestuur schenkt op de website aandacht aan het beleid en de rapportages over de uitvoering daarvan. Deze aanpassing is een onderdeel van de grondige herziening en actualisatie van de website, welke het bestuur in 2021 heeft afgerond.

Integer handelen

Nr.	Onderwerp	Vastgelegd in	Conform norm	Reden voor niet naleving / te ondernemen actie
21	De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.	<p><u>Klokkenluidersregeling</u> Er is een incidenten- en klokkenluidersregeling aanwezig. Regelmatig wordt getoetst bij uitbestedingspartners of zij een gedragscode hebben die gelijkwaardig is aan die van het pensioenfonds en of zij beschikken over een klokkenluidersregeling. De documenten worden jaarlijks onder de aandacht gebracht bij de verbonden personen.</p> <p><u>Uitbestedingsbeleid</u> Het hebben van een klokkenluidersregeling is als uitgangspunt van uitbesteding opgenomen en is derhalve als selectie criterium opgenomen.</p>	Bijna volledig	Het hebben van een regeling is tot nu toe niet structureel uitgevraagd bij externen. Dit is onderdeel van de aanscherping van het uitbestedingsbeleid en de bijbehorende procedures. Het aangepaste uitbestedingsbeleid is eind 2021 vastgesteld. De uitvraag naar een klokkenluidersregeling is onderdeel van de vereisten aan de uitbestedingspartij en komt bij uitvragen vanaf 2022 aan de orde.

Zorgvuldig benoemen

Nr	Onderwerp	Vastgelegd in	Conform norm?	Reden voor niet naleving /te ondernemen actie
33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	<u>Diversiteitsbeleid</u> In bestuur en VO zit ten minste één vrouw en één man. In het bestuur en VO zijn er geen leden jonger dan 40 jaar.	Gedeeltelijk	Bij het VO heeft een wijziging plaatsgevonden bij de geleiding van pensioengerechtigden. Dit leidt niet tot verdere invulling van het diversiteitsbeleid. Vanwege het gebrek aan tegenkandidaten heeft het bestuur bij de herbenoemingen ook geen verdere invulling aan het beleid kunnen geven. De samenstelling van het deelnemersbestand van NPF kent geen nieuwe toetreders en daardoor wijzigt dit bestand nauwelijks. Het aanstellen van kandidaten jonger dan 40 jaar is daardoor erg lastig.

2.4 Risicohouding, risicobeheersing en compliance**Integraal risicomanagement framework**

Het integraal risicomanagement framework bestaat op hoofdlijnen uit de componenten die zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Integraal Risicomanagement Framework
COMPONENTEN VAN HET FRAMEWORK
Risicostrategie & - bereidheid
Risico-identificatie & beoordeling
Risicobeheersing & monitoring
Risicobeleid & procedures
Organisatie & governance
Cultuur & performance
Human resources, systemen en data

Het bestuur heeft goed voor ogen wat de risicostrategie en risicobereidheid is, heeft een duidelijke risicodefinitie en taxonomie en heeft een strategisch risicomanagementbeleid vastgesteld. Daarnaast zijn de governance structuur, de uitvoeringsorganisatie, de cultuur en de aanwezige kennis en kunde passend voor de aard, omvang en activiteiten van het pensioenfonds.

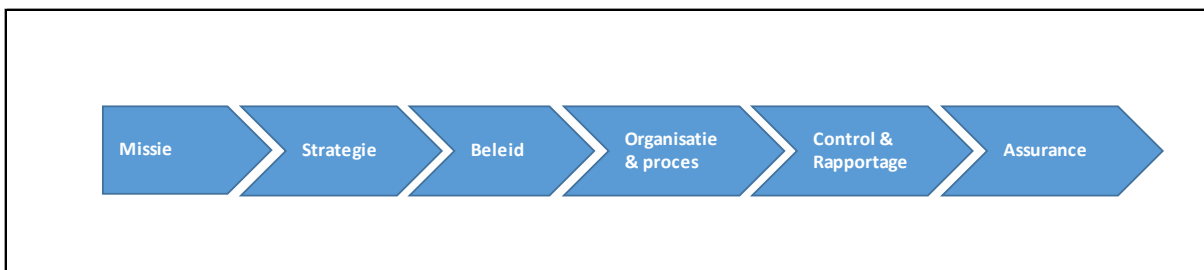
Strategisch risicomanagementbeleid

In 2021 is het strategisch risicomanagementbeleid geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Het strategisch risicomanagementbeleid betreft een belangrijk onderdeel van het integrale risicomanagement framework. Het beheersen van risico's (risicomanagement) staat hoog op de agenda van het bestuur, vanwege:

1. de eis tot meer transparantie van de maatschappij en toezichthouders; en
2. snel te kunnen reageren op verandering.

Risicomanagement heeft binnen het pensioenfonds een plaats in de gehele bedrijfsvoering en is geïntegreerd met prestatie management. Prestatie management betreft het stelsel van interne beheersmaatregelen die moeten waarborgen dat gestelde doelstellingen worden gehaald. Onder deze doelstellingen vallen onder andere: de betrouwbaarheid van de (financiële) rapportages, de doeltreffende en doelmatige inzet van middelen en de tevredenheid van belanghebbenden. In de praktijk betekent dit dat meerdere disciplines integraal samen dienen te werken bij het inrichten van het stelsel van interne beheersingsmaatregelen.

Wat betreft het risicomanagement is de onderstaande bestuur cyclus het uitgangspunt.

Het risicomanagementbeleid vormt de kern waarop het bestuur zijn strategie tot uitvoer brengt. Het beleid is erop gericht om enerzijds weloverwogen risico's te nemen en anderzijds risico's te beheersen die het behalen van de beleidsdoelstellingen van het pensioenfonds bedreigen. Het nemen van risico biedt kansen, omdat het nemen van risico in veel gevallen wordt beloond met een risicopremie. Deze risicopremies kunnen een positieve bijdrage leveren aan de realisatie van de beleidsdoelstelling van het pensioenfonds en zijn daarom een belangrijk element om in ogenschouw te nemen.

Risicohouding

De risicohouding wordt in grote mate bepaald door de doelstellingen die zijn verbonden aan de missie, visie en strategie. Daarnaast is in de risicohouding meegenomen dat het pensioenfonds veel gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en een beperkt aantal actieve deelnemers heeft (alleen arbeidsongeschikte deelnemers met premievrije voortzetting). Het beleggingsbeleid is prudent en houdt rekening met de samenstelling van de verplichtingenstructuur. Eind 2021 is de risicobereidheid van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden onderzocht, nadat dit eerder in 2018 is bepaald. Het pensioenfonds doet dit in principe iedere drie jaar, zodat het pensioenfonds voldoende voeling houdt met de risicohouding van de achterban. De uitkomsten van het onderzoek 2021 sluiten aan bij

het huidige beleid. Het huidige en in de ALM getoetste dynamisch beleid beperkt het aandelenrisico en renterisico dat het pensioenfonds loopt en heeft de potentie om de gestelde doelen te realiseren. Het bestuur heeft het thans geldende dynamisch beleggingsbeleid met ingang van 1 januari 2020 geïmplementeerd en dit beleid is ook in 2021 uitgevoerd.

Impact COVID-19-pandemie

De COVID-19-pandemie heeft in 2020 tot macro-economische onzekerheid geleid en tot een verstoring van de economische activiteit. In 2021 zijn deze verstoringen, ondanks de aanhoudende pandemie, hersteld in de beleggingsresultaten. De directe gevolgen voor met name de beleggingsportefeuille lijken daarmee beperkt te blijven. Wel loopt de inflatie op dit moment op. De toekomstige schaal en duur van deze pandemie blijven onzeker, maar zullen naar verwachting verdere gevolgen hebben voor de (toekomstige) waarde van onze beleggingen en daarmee mogelijk ook voor het beleggings- en risicobeleid. Gezien de toereikende financiële positie van het pensioenfonds en het relatief lage risicoprofiel van de beleggingsportefeuille worden vooralsnog geen materiële effecten op het beleid van het pensioenfonds voorzien door het bestuur.

Impact oorlog in Oekraïne en sanctiewetgeving

In februari 2022 is met de invasie door Rusland een oorlog ontketend tussen Rusland en Oekraïne. Vooralsnog is de impact op het pensioenfonds en de processen beperkt. Er is slechts beperkte directe exposure (€ 285.000 per eind februari 2022) in de beleggingsportefeuille op Rusland en Oekraïne. De waarde van deze beleggingen is nadien door de fondsmanager afgewaardeerd naar nul. De systeemtechnische risico's en gevolgen van de oorlog voor de bedrijfsactiviteiten en bedrijfsresultaten van niet-Russische bedrijven laten zich echter moeilijk voorspellen. Wel loopt, mede door de oorlog, de inflatie op. De uitgevaardigde sanctiewetgeving heeft tot dusver geen directe gevolgen voor de beleggingsportefeuille, de pensioenadministratie en -betalingen aan (buitenlandse) deelnemers. Het pensioenfonds heeft op dit moment geen deelnemers in Oekraïne of Rusland. Het bestuur monitort de ontwikkelingen van de oorlog en sanctiewetgeving en neemt waar nodig maatregelen.

Kwalitatieve risicohouding

Het pensioenfonds heeft de ambitie om het risicobudget dekkingsgraad afhankelijk te bepalen. Dit heeft tot gevolg dat het pensioenfonds wendbaar is en effectief kan optreden in tijden van voorspoed (hoge dekkingsgraden) en tegenspoed (lage dekkingsgraden). Het pensioenfonds acht het wenselijk dat zowel in goede tijden (behoud) als in moeilijke tijden (vermijden verdere terugval) het risico in de beleggingsportefeuille wordt beperkt. De risicohouding is in 2019 opnieuw bepaald in het kader van het dynamisch balansbeheer en opgebouwd uit drie elementen:

- Het nemen van beleggingsrisico's is gericht op volledig koopkrachtbehoud naar de toekomst toe en het verlenen van inhaalindexatie.
- Beleggingsrisico's worden afgebouwd bij lagere dekkingsgraden om de omvang van eventuele kortingen te verkleinen.
- Beleggingsrisico's worden afgebouwd bij hogere dekkingsgraden waar het perspectief op volledig koopkrachtbehoud naar de toekomst toe en het verlenen van inhaalindexatie binnen handbereik komt.

De bovenstaande risicohouding is geformuleerd aan de hand van de volgende inzichten en uitgangspunten:

- de deelnemers ontvangen graag een naar verwachting voor inflatie geïndexeerd pensioen en accepteren daarbij enige mate van onzekerheid;
- de lange termijn pensioenambitie en de korte termijn risico's zijn beiden belangrijk voor deelnemers. Binnen bandbreedtes worden korte termijn risico's op het onvolledig indexeren of zelfs korten van de nominale aanspraak door de deelnemers geaccepteerd met als doel om op lange termijn een geïndexeerd pensioen te verkrijgen;
- de deelnemers hebben een gemiddelde risicobereidheid en hebben derhalve een voorkeur voor een neutrale beleggingsbenadering;
- het pensioenfonds belegt om de pensioenambitie te behalen; als door de solvabiliteitspositie deze doelstelling met een lager risicoprofiel behaald kan worden, dan heeft dit de voorkeur;
- om te voorkomen dat de nominale pensioenen te veel in gevaar komen, zal bij een lagere dekkingsgraad een prudenter beleggingsbeleid de voorkeur hebben;
- er is voldoende kennis aanwezig van vermogensbeheer en beleggingsproducten in het bestuur. Dit kennisniveau vloeit voort uit opleiding en ervaring;
- de producten die het pensioenfonds in de beleggingsportefeuille aanhoudt, moeten begrepen en uitgelegd kunnen worden door het bestuur;
- vastrentende waarden (staatsobligaties en staats gerelateerde obligaties), zakelijke waarden (aandelen) en illiquide producten (vastgoed en private equity) betreffen risicobronnen. Het nemen van de aan deze producten gekoppelde risico's wordt naar verwachting beloond;
- rentes laten zich niet voorspellen, alle informatie is opgenomen in marktprijzen en daarom is een verwachte rente ontwikkeling het best af te leiden uit huidige marktprijzen;
- financiële markten zijn efficiënt, alle informatie is in de koersen verwerkt. Dit geeft geen basis om over- en onderwegingen aan te brengen ten opzichte van de strategische asset allocatie;
- maatschappelijk verantwoord beleggen speelt bij de vaststelling van de strategisch asset allocatie geen belangrijke rol. Criteria voor maatschappelijk verantwoord beleggen worden meegenomen bij de implementatie van beleggingscategorieën (bijvoorbeeld door uitsluitingen, stembeleid en engagement);
- gezien het vergrijsde deelnemersbestand wordt een hersteltermijn van tien jaar niet prudent geacht. De hersteltermijn is vastgesteld op vijf jaar om zo de belangen van alle deelnemers evenwichtig te behartigen;
- de hersteltermijn is zodanig vastgesteld, dat bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 100% het effect dat er meer uitgekeerd wordt dan er beschikbaar is aan vermogen wordt beperkt;
- indien er gedurende vijf jaar sprake is geweest van een beleidsdekkingsgraad onder de grens van het minimaal vereist eigen vermogen dan wordt de korting van de pensioenaanspraken en pensioenrechten uitgesmeerd over een periode van drie jaar.

Kwantitatieve risicohouding

Aan het toeslag- en kortingsbeleid ligt, naast de wetgeving, een ALM-analyse ten grondslag. De in deze analyse gebruikte economische uitgangspunten zijn voorzichtiger dan de volgens de wettelijk mogelijke parameters.

Toeslagbeleid

- Geen toeslagverlening bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%.
- Bij een beleidsdekkingsgraad van 110% en hoger, vindt toeslag op basis van prijsinflatie (van september tot september) met een toets op toekomstbestendigheid plaats.
- Inhaalindexatie: maximaal 20% van het verschil tussen de werkelijke beleidsdekkingsgraad en de grens (circa 125%) van toekomstbestendig indexeren. Het beleid inzake inhaalindexatie is nader uitgewerkt.

Kortingsbeleid

- Bij een reservetekort (beleidsdekkingsgraad onder het vereist eigen vermogen) moet het pensioenfonds in vijf jaar toegroeien naar het vereist eigen vermogen (per 31 december 2021: 113,6%). Indien dat niet mogelijk is, zal een voorwaardelijke korting plaatsvinden.
- Na vijf jaar dekkingstekort (beleidsdekkingsgraad onder minimaal vereist vermogen, per 31 december 2021: 104,0%) wordt het tekort in drie jaar verwerkt in onvoorwaardelijke kortingen.

Risicobudget met horizon van één jaar

- Het vereist eigen vermogen per 31 december 2021 bedraagt 113,6% (2020: 112,8%).
- Indien de grenzen van de bandbreedtes van matching- en returnportefeuille worden opgezocht, dan beweegt het vereist eigen vermogen zich tussen 111% en 115%.

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor het pensioenfonds zijn als volgt te categoriseren:

- Solvabiliteitsrisico: de kans dat het pensioenfonds niet aan zijn (lange termijn) verplichtingen kan voldoen. Dit uit zich in de dekkingsgraad. Het solvabiliteitsrisico valt uit te splitsen in de volgende risico's: renterisico, prijsrisico, valutarisico, kredietrisico en actuariële risico's.
- Liquiditeitsrisico: de kans dat de beleggingen niet tijdig tegen een aanvaardbare prijs liquide kunnen worden gemaakt, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.
- Organisatierisico's: operationele risico's, uitbestedingsrisico's en IT-risico's.
- Omgevingsrisico's: concurrentierisico, afhankelijkheidsrisico en politieke risico's.

Een gestructureerde aanpak van de risico's richt zich voornamelijk op de solvabiliteits- en liquiditeitsrisico's, die uitgebreid worden behandeld in paragraaf 3.6. Met de risicomanagementadviseur is over deze risico's, aan de hand van een scenario-analyse, een strategisch risicokader vastgesteld. In bestuursvergaderingen wordt hier specifiek aandacht aan besteed. Daarnaast beoordeelt het intern toezicht uitgevoerd door de NUB-ers en de auditcommissie jaarlijks of het pensioenfonds de risico's op langere termijn adequaat beheerst.

In het algemeen worden uitbestedingsrisico's beheerst door uitbestedingscontracten aan te gaan met gerenommeerde partijen die in bezit zijn van een ISAE 3402-verklaring. De risico's van de uitbesteding van IT en pensioenadministratie worden beheerst door middel van serviceniveau-overeenkomsten en serviceniveau-rapportages. Bij de beheersing van uitbestedingsrisico's op het gebied van vermogensbeheer wordt voor de selectie van en monitoring op deze externe vermogensbeheerders onder andere gebruik gemaakt van externe adviseurs.

In 2021 is nadrukkelijk aandacht geschonken aan de risico's die verband houden met uitbesteden en integriteit (**SIRA**). Ook heeft NPF een eigen risicobeoordeling (ERB) opgesteld en ingediend bij DNB. Hiertoe zijn per deelgebied risicoanalyses uitgevoerd waarbij, rekening houdend met de risicohouding en -acceptatie, eventuele aanvullende beheersmaatregelen zijn geïdentificeerd. Deze risicoanalyses zijn uitgevoerd in het teken van het implementeren van het integraal risicomanagement framework.

In 2021 is het gebied van administratieve organisatie en interne beheersing verder ontwikkeld. Door een structurele vastlegging van de uitkomsten van de interne beheersings-maatregelen in een daartoe bestemde applicatie ontstaat er een duidelijke 'audit trail'. Deze 'audit trail' maakt het aantoonbaar dat de uitvoeringsorganisatie haar bedrijfsvoering beheerst. De functionaliteit van deze applicatie zal ook in 2022 doorontwikkeld worden en het gebruik hiervan binnen de organisatie zal bevorderd worden.

Compliance

BDO vervult sinds juni 2019 de rol van compliance officer voor het pensioenfonds. Om invulling te kunnen geven aan deze functie is een compliance charter opgesteld waarin onder andere de reikwijdte, het doel, de positionering en de verantwoordelijkheden van de compliance officer is vastgelegd. Tevens wordt er gewerkt met een compliance jaarplan.

In 2021 werd aandacht besteed aan de volgende drie elementen:

1. Het opstellen/herijken van compliance beleid en processen.
2. Het uitvoeren van tweedelijns monitoringsonderzoeken.
3. Het creëren van verdere bewustwording t.a.v. compliance en integriteit.

In 2021 is de compliance officer onder meer betrokken geweest bij de herzieningen van het integriteitsbeleid, het uitbestedingsbeleid, het privacybeleid en de gedragscode. Het pensioenfonds heeft een gedragscode in het kader van het integriteitsbeleid. De gedragscode, is ook bij zakenrelaties van het pensioenfonds bekend.

De compliance officer heeft in het vierde kwartaal van 2021 twee monitoringsonderzoeken uitgevoerd met betrekking tot het onderwerp 'Sanctiewet' en 'Uitbesteding'. De resultaten van deze onderzoeken zijn besproken in het bestuur. De opvolging van de aanbevelingen zal in 2022 zijn beslag krijgen.

Ook heeft de compliance officer de jaarlijkse rapportage over de naleving van de gedragscode over 2021 opgesteld. De rapportage is in de bestuursvergadering van 3 maart 2022 besproken. BDO heeft geconcludeerd dat er in het jaar 2021 geen strijdigheden met de gedragscode aan de orde zijn geweest bij de verbonden personen. Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving door het pensioenfonds.

Vertrouwenspersoon

Op grond van de Klokkeluiders- en Incidentenregeling heeft het pensioenfonds een vertrouwenspersoon integriteit en ongewenst gedrag aangesteld. Dit is een andere functionaris dan de compliance officer. Over 2021 zijn er geen formele meldingen ontvangen uit hoofde van de Klokkeluiders- en Incidentenregeling. Deze regelingen zullen in 2022 worden herzien wanneer nieuwe wetgeving wordt aangenomen.

Interne audit

In 2021 is de interne audit charter herzien en opnieuw vastgesteld. In het interne audit charter zijn het doel, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de interne auditfunctie binnen het pensioenfonds beschreven. Uit het charter blijkt hoe het pensioenfonds de kwaliteit van de interne auditfunctie en de deskundigheid wil borgen. Het charter biedt inzicht in de wijze waarop gewerkt wordt. In het charter is opgenomen dat er jaarlijks een auditplan wordt opgesteld op basis van de uitkomsten van de risicoanalyses en de inbreng van de UB-ers. In 2021 zijn vier interne audits uitgevoerd naar Governance, Vermogensbeheer, IORP II en Cultuur, Gedrag & HR Management. Daarnaast is een follow-up audit uitgevoerd naar Uitbestedingsbeleid. Per 31 december 2021 staan er geen acties open voortkomend uit de uitgevoerde interne audits.

2.5 Financiële positie

De financiële positie van een pensioenfonds wordt onder meer weergegeven door de dekkingsgraad. Deze wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de pensioenverplichtingen² (*technische voorzieningen*). De DNB-dekkingsgraad is in 2021 gestegen van 120,4% naar 129,3%. In onderstaande tabel staat de oorsprong van dit verloop met het effect op de dekkingsgraad. Dit is een samenvatting van tabel 2.8 *Actuariële analyse*.

In het kader van de jaarrekening wordt de dekkingsgraad berekend op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

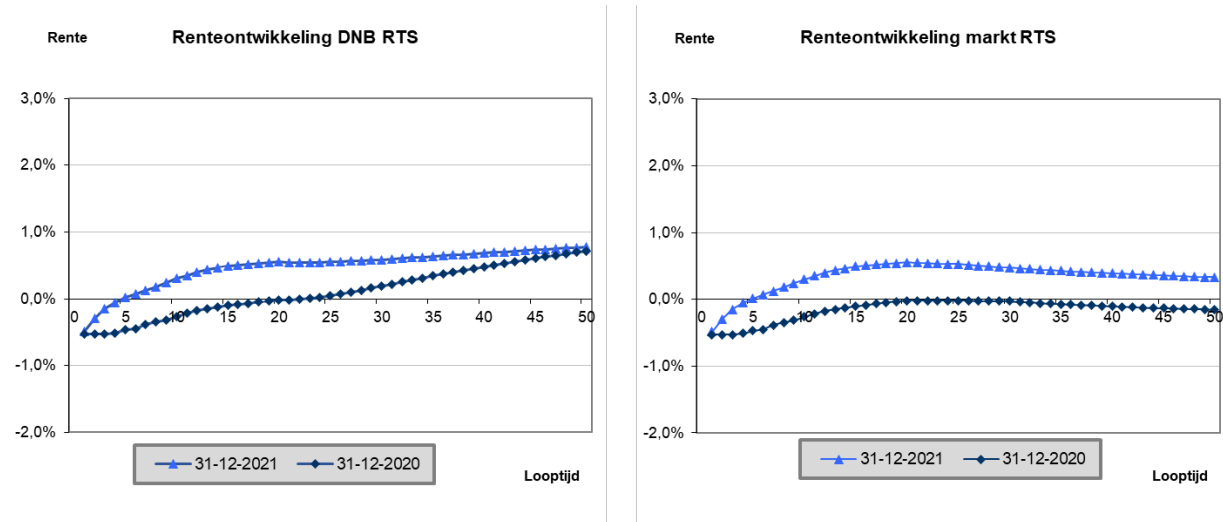
2.5a Dekkingsgraad verloop	2021	2020
Stand per 1 januari	120,4%	120,6%
Mutaties:		
Beleggingsresultaat	3,3%	3,8%
Toeslag (indexatie)	-3,2%	-0,8%
Pensioenuitkeringen	1,1%	1,3%
Benodigde interest ivm rekenrente	0,6%	0,2%
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	6,2%	-9,3%
Wijziging sterftegrondslagen	0,0%	2,3%
Overige mutaties	0,9%	2,3%
Totaal mutaties:	8,9%	-0,2%
Stand per 31 december	129,3%	120,4%

Het beleggingsresultaat over 2021 had een positief effect op de dekkingsgraad van 3,3%-punt (2020: 3,8%-punt). De toegekende indexatie had een negatief effect op de dekkingsgraad van 3,2%-punt (2020: 0,8%-punt). De verandering van de rente had een effect op de dekkingsgraad van 6,2%-punt positief (2020: 9,3%-punt negatief). Overige mutaties betreffen de vrijval van de technische voorziening voor risico deelnemers als gevolg van het resultaat op sterfte.

² Hierbij worden ook de beleggingen en verplichtingen voor risico deelnemers meegenomen.

De beleidsdekkingsgraad³ steeg in 2021 van 116,4% naar 126,0%. De beleidsdekkingsgraad ligt ultimo 2021 boven de *minimaal vereiste dekkingsgraad* van 104,0%. De beleidsdekkingsgraad ligt ook boven de grens van de *vereiste dekkingsgraad*⁴. Deze was eind december 113,6% (2020: 112,8%).

Marktrente

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. DNB hanteert hierbij de *'ultimate forward rate'* (hierna: **UFR**). Dit betekent dat verplichtingen van meer dan twintig jaar contant worden gemaakt tegen een rente die naar een afgesproken niveau toe beweegt⁵ omdat de marktrente voor deze looptijden minder betrouwbaar wordt geacht. In onderstaande tabel staat een vergelijking van de nominale en de reële dekkingsgraden op basis van de DNB-rentetermijnstructuur en de markt-rentetermijnstructuur.

2.5b Dekkingsgraden	Rentetermijnstructuur 2021		Rentetermijnstructuur 2020	
	DNB	Markt	DNB	Markt
Nominale dekkingsgraad	129,3%	128,1%	120,4%	117,8%
Reële dekkingsgraad	104,9%	95,0%	97,9%	95,7%
Beleidsdekkingsgraad	126,0%	n.v.t.	116,4%	n.v.t.

Voor het beleid van afdekking van het renterisico van de verplichtingen wordt gebruik gemaakt van de marktrente om de verplichtingen te waarderen. De waardering van de obligaties, die voor afdekking van het renterisico worden gebruikt, gebeurt immers ook op basis van de marktrente. De nominale dekkingsgraad op basis van de marktrente is met 10,3%-punt gestegen ten opzichte van eind 2020. De nominale dekkingsgraad wordt berekend als de totale activa minus de overige passiva gedeeld door de technische voorzieningen. De reële dekkingsgraad⁶ (op basis van de marktrente) is met 0,7%-punt gedaald. Bij de reële dekkingsgraad (op basis van de marktrente) worden de verplichtingen bepaald

³ Dit is het gemiddelde van de dekkingsgraad over de laatste 12 maanden.

⁴ Als onderdeel van het dynamisch balansbeheer wordt daarbij gerekend met een strategische renteafdekking van 80%.

⁵ Sinds juli 2015 wordt de UFR bepaald op basis van de gerealiseerde maandelijkse 20-jaars forward rentes in de voorgaande 10 jaar. In de nieuwe methode per 2024 wordt de UFR gebaseerd op de 30-jaars forward rente in plaats van de 20-jaars forward rente. In de periode van 2021 tot 2024 wordt de nieuwe rentetermijnstructuur stapsgewijs ingevoerd.

⁶ De reële dekkingsgraad op basis DNB is berekend volgende de definitie in art. 7 van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. Deze wordt jaarlijks aan DNB gerapporteerd.

door alle toekomstige uitkeringen te verhogen met de door de markt verwachte inflatie. Een reële dekkingsgraad van 100% betekent dat het pensioenfonds theoretisch voldoende vermogen bezit om aan de met de verwachte inflatie verhoogde pensioenverplichtingen te voldoen.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *“binnen het afgesproken risicokader, het realiseren van een beleidsdekkingsgraad, die het mogelijk maakt pensioenen en andere uitkeringen te verstrekken, met de ambitie het zoveel als mogelijk behouden van de koopkracht”*.

In 2021 (september) bedroeg de beleidsdekkingsgraad 123,30%, waardoor per 1 januari 2022 een toeslag van 2,7% kon worden verleend. Deze indexatie is gelijk aan de gemeten inflatie over de periode september 2020 tot september 2021 van 2,7% en het maximale dat door het pensioenfonds toegekend kon worden op basis van de wet- en regelgeving.

2.6 Beleggingen

Het jaar 2021 stond opnieuw in het teken van de impact van de COVID-19-pandemie. De financiële markten herstelden tot ver in het vierde kwartaal van 2021 sterk. Positieve rendementen werden behaald op aandelen, vastgoed en private equity. Het economisch herstel was sterk. De Nederlandse economie is na de stevige krimp in 2020 in het afgelopen jaar met 4,8% gegroeid.⁷ Voor 2022 en daarna is het vooruitzicht onzeker als gevolg van de huidige geopolitieke spanningen.

De inflatie in 2021 is gestegen tot 2,7% (2020: 1,3%). De rente is in 2021 licht gestegen na de eerdere scherpe daling als gevolg van het ongekend ruime monetaire beleid van de ECB bij de bestrijding van de gevolgen van de pandemie.

Per saldo steeg de nominale 10-jaars marktrente van -/0,26% naar 0,3%. Deze rente is gebaseerd op de zogenoemde zero coupon swapcurve met een looptijd van tien jaar, die maatgevend is voor de verplichtingen van het pensioenfonds.

In tabel 2.6a staan de totale beleggingen voor risico van het pensioenfonds (inclusief liquide middelen), die € 1.360 miljoen bedragen (2020: € 1.385 miljoen). Er is een positief netto beleggingsresultaat op beleggingen voor risico van het pensioenfonds behaald van € 38 miljoen (2020: € 61 miljoen), dat overeenkomt met een nettorendement van 3,0% (2020: 4,7%). Door de gestegen marktrente rendeerte de risicomangementportefeuille negatief met -/5,9% (2020: 6,7%). Het pensioenfonds heeft zelfstandig geen aandelen uitgeleend (*securities lending*). Door onderliggende beleggingsfondsen worden beperkt aandelen uitgeleend.

⁷ Vastgesteld door het Centraal Planbureau

2.6a Beleggingen voor risico fonds	2021	2020	Mutaties *	Resultaat	Rendement 2021		
					Behaald	Benchmark	Outperf.
(x € 1.000)							
Aandelen Europa	83.643	66.528	194	16.921,03	25,6%	25,1%	0,5%
Aandelen Verenigde Staten	131.802	99.671	-507	32.637,31	32,9%	36,1%	-3,1%
Aandelen opkomende markten	54.669	59.091	-5.269	846,47	1,3%	4,9%	-3,6%
Aandelen	270.114	225.290	-5.582	50.404	23,0%	24,6%	-1,6%
Indirect vastgoed	205.194	176.225	7.733	21.236	11,9%	4,9%	7,0%
Private equity	62.926	41.990	-2.486	23.422	60,4%	6,0%	54,4%
Alternatieve beleggingen	62.926	41.990	-2.486	23.422	60,4%	6,0%	54,4%
Returnportefeuille	538.234	443.505	-335	95.062	22,0%	12,7%	9,2%
Staatsobligaties	806.564	918.771	-57.334	-54.873	-6,0%	-6,0%	0,0%
Liquide middelen	15.697	22.402	-6.362	-342			
Risicomanagementportefeuille**	822.261	941.173	-63.696	-55.215	-5,9%	-5,9%	0,0%
Uitvoeringskosten beleggingen pensioenfonds			2.154	-2.154			
Beleggingen incl. liquide middelen	1.360.495	1.384.678	-61.877	37.693	3,0%	0,1%	2,9%

* Mutaties = aankopen + gefactureerde kosten - verkopen - inkomsten (zoals dividend)

** Inclusief liquide middelen

Strategisch zijn de beleggingen verdeeld in twee portefeuilles: de returnportefeuille en de risicomanagementportefeuille. De returnportefeuille heeft als doel een rendement te halen boven de door het bestuur vastgestelde strategische benchmark. De risicomanagementportefeuille heeft als doel om de kasstromen van het pensioenfonds via staatsobligaties bij de huidige bandbreedte van de dekkingsgraad voor 80% te matchen en bovendien het renterisico (duratie) van de pensioenverplichtingen te matchen. Daarnaast worden in deze portefeuille alle beleggingen opgenomen die als doel hebben het risico van het pensioenfonds strategisch te verlagen.

Dynamisch beleggingsbeleid

Met dynamisch balansbeheer wil het pensioenfonds het denken in een 'vaste' beleggingsmix loslaten. Het pensioenfonds streeft naar een beleggingsmix waarbij beleggingsrisico's worden teruggenomen bij lagere dekkingsgraden en óók bij hogere dekkingsgraden. Bij lagere dekkingsgraden wordt beleggingsrisico teruggenomen om de nominale toezegging te beschermen. Bij hogere dekkingsgraden wordt beleggingsrisico teruggenomen omdat de reële ambities binnen handbereik komen en verder risico nemen niet meer noodzakelijk is voor de doelstellingen van het pensioenfonds.

Op basis van de resultaten van de in 2019 uitgevoerde ALM-studie heeft het bestuur geconcludeerd dat het beleidskader dynamisch balansbeheer evenwichtig is opgebouwd. Het dynamisch balansbeheer is in 2020 volledig geïmplementeerd. Hierbij geldt bij het huidige dekkingsgraadniveau een strategisch gewicht van 65% risicomanagementportefeuille en 35% returnportefeuille.

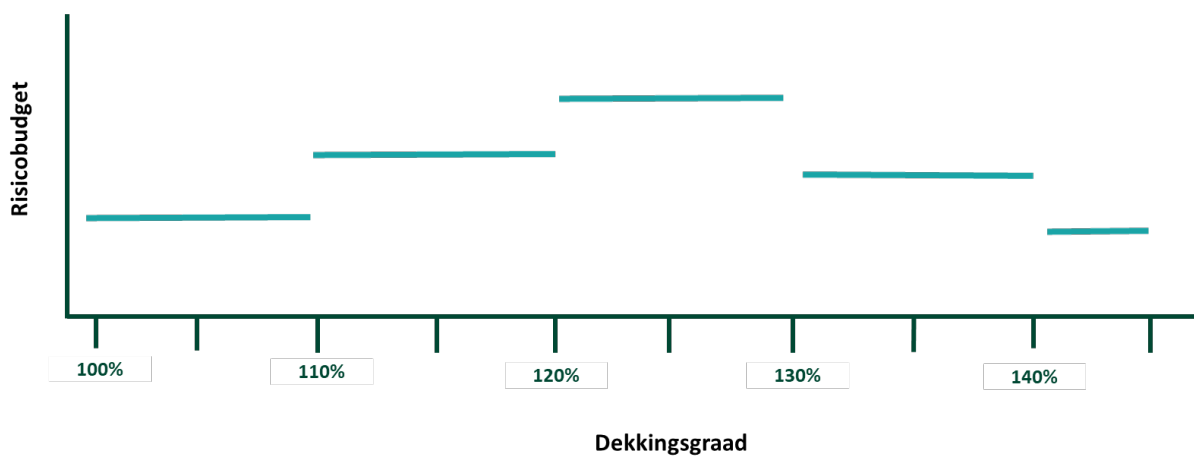
Het dynamisch beleggingsbeleid schrijft – per zogenaamde dekkingsgraadregio – een risicobudget voor. Dit risicobudget wordt uitgedrukt als een maximaal toegestane terugval van een dekkingsgraadscenario in een door het bestuur geformuleerd stuurscenario. Per dekkingsgraadregio heeft het pensioenfonds een strategische asset allocatie (SAA) inclusief risicoafdekkingen geformuleerd die passend zijn bij het toegestane risicobudget. Overgangen van de ene naar de andere dekkingsgraadregio vragen om een aanpassing van de balans conform het dynamisch beleid.

De totale portefeuille is verdeeld in een risicomanagementportefeuille en een returnportefeuille, waarbij de omvang en samenstelling afhankelijk is van de hoogte van de dekkingsgraad.

Het bestuur heeft voor het dynamisch beleggingsbeleid de risicohouding als volgt gedefinieerd:

“Het beleggingsbeleid is primair gericht op koopkrachtbehoud en inhaalindexatie. Een kans op korten wordt hierbij beperkt en als er gekort moet worden, dan wordt dit geaccepteerd en versneld (korter dan de wettelijke termijnen) doorgevoerd. De omvang van eventuele kortingen bij lagere dekkingsgraden wordt ingeperkt door beleggingsrisico’s af te bouwen bij lagere dekkingsgraden.”

De drie uitgangspunten van de risicohouding (zie paragraaf 2.4.) zijn de basis voor het dynamisch risicobudget waarbij de hoogte van het risicobudget afhankelijk is van de dekkingsgraad en wordt teruggebracht bij lagere dekkingsgraden en bij hogere dekkingsgraden.

De volgende uitgangspunten bij de invulling van het risicobudget gelden in het algemeen voor het dynamisch beleid.

A. De doeldekkingsgraad betreft een reële dekkingsgraad van 110%

Het bestuur heeft als ‘einddoel’ een reële dekkingsgraad van 110% geformuleerd (de reële doeldekkingsgraad). Bij deze dekkingsgraad is het pensioenfonds financieel in staat om indexatie naar de toekomst toe veilig te stellen. In theorie is het pensioenfonds dit bij een reële dekkingsgraad van 100% al, echter het fonds kiest er echter voor een buffer aan te houden voor onder andere actuariële risico’s, economische restrisico’s (zoals spreadrisico’s) en operationele risico’s. Bij de huidige rentecurve komt deze doeldekkingsgraad overeen met een nominale dekkingsgraad van ongeveer 140%. Bij de nadere uitwerking van het reële beleid bij dekkingsgraden hoger dan 130% (geen onderdeel van dit beleidskader) wordt dit nader gespecificeerd en onderbouwd.

B. Inzet van optieproducten behoort tot de mogelijkheden

Optieproducten (zowel rente- als aandelen) maken het mogelijk om zowel de impact van een negatief scenario (zoals het stuurscenario) te beperken, als mee te kunnen profiteren indien aandelen of rente stijgen. Dit in tegenstelling tot lineaire maatregelen als renteswaps of een afbouw van de aandelenportefeuille.

Dit duale karakter van opties kan uitkomst bieden in gevallen waarin de wens om neerwaarts risico te beperken schuurt met de ambitie. Door de vereiste optiepremie betekent dit dat een voortkabbelscenario het ‘spijt’-scenario wordt: in dit geval betalen opties niet uit maar wordt het verlies van de premie ook niet gecompenseerd door een (sterke) marktstijging. Het pensioenfonds is

bereid om kosten voor herstel/opwaarts potentieel te betalen in vorm van optiepremie indien dit nodig blijkt te zijn om de ambitie en risicohouding met elkaar te verenigen. De afdekking van het risico op publieke aandelen wordt tevens gezien als een indirecte afdekking van private equity en vastgoed. Dit is onder de aanname dat de rendementen op deze categorieën in tijden van stress een sterke correlatie met aandelen vertonen.

C. Het renteafdeckingsbeleid is afhankelijk van de dekkingsgraad

De strategische renteafdekking wordt uitsluitend gebaseerd op de dekkingsgraadregio's binnen dynamisch beleid. Hierbij blijft het bestaande uitgangspunt van cashflowmatching van het pensioenfonds gehandhaafd. Dit houdt in dat de renteafdekking voor het grootste deel voortvloeit vanuit de staatsobligaties in de matchingportefeuille. De eventuele extra benodigde renteafdekking is daarmee relatief beperkt. Dit komt doordat de duratie van het pensioenfonds relatief kort is en de matchingportefeuille voldoende groot, waardoor renteafdekking met obligaties al relatief effectief is. Indien de strategische renteafdekking hoger ligt dan de afdekking die wordt verkregen vanuit staatsobligaties worden renteswaps ingezet.

Bij de dekkingsgraadregio ultimo 2021 wordt gewerkt met een allocatie van 65% matchingportefeuille bij een renteafdekking van 85%.

Investment cases

Pensioenfondsen moeten op basis van een investment case onderbouwen onder welke aannames, verwachtingen en voorwaarden een beleggingscategorie aan de beleggingsportefeuille is toegevoegd. Een investment case dient tevens als raamwerk voor de periodieke beoordeling of de betreffende beleggingscategorie en het daarbij gevoerde beleid nog in overeenstemming is met de geformuleerde doelstelling en verwachtingen. De investment cases voor aandelen, private equity en vastgoed zijn vastgesteld. In het kader van het dynamisch balansbeheer zijn de investment cases voor aandelen en private equity in 2021 opnieuw vastgesteld.

ALM-stresstest energietransitie

In het kader van de validatie van de opzet van het beleidskader dynamisch balansbeheer heeft het pensioenfonds in 2019 naast de impact van financiële stressscenario's ook de impact van de stresstest energietransitie laten doorrekenen. Deze stresstest is ontwikkeld door DNB en geeft inzicht in de mogelijke gevolgen van een transitie van fossiele naar duurzame energiebronnen op de markt. In deze analyse is een stresstest uitgevoerd op zowel het huidige beleid als het voorgestelde beleidskader dynamisch balansbeheer. Alle stressscenario's leiden tot meer of mindere daling van de dekkingsgraad. Afhankelijk van het type klimaatschok kan de dekkingsgraad van het pensioenfonds tot 13%-punten dalen. Het bestuur concludeert dat dynamisch balansbeheer weliswaar veelal tot een betere bescherming van de dekkingsgraad leidt, maar dat gegeven de huidige dekkingsgraad en de crisisscenario's in alle gevallen nauwelijks/geen toeslag kan worden gegeven. Het bestuur heeft het beleid maatschappelijk verantwoord beleggen gedeeltelijk geactualiseerd en begin 2021 vastgesteld.

Returnportefeuille

De returnportefeuille bevat beleggingscategorieën waarbij het behalen van rendement centraal staat. Er zijn strategische benchmarks vastgesteld om de prestaties te beoordelen. Het rendement op deze portefeuille was 22,0% (2020: 2,9%), dit is 9,2%-punten hoger dan de benchmark. De omvang van de returnportefeuille binnen de totale portefeuille is afhankelijk van de invulling van de

risicomanagementportefeuille. De omvang van de returnportefeuille ten opzichte van de totale portefeuille is in 2020 als onderdeel van de implementatie van het dynamisch balansbeheer teruggebracht tot 32,0% per eind 2020 (tabel 2.6b). Per ultimo 2021 is de omvang van de returnportefeuille 39,6% ten opzichte van de totale portefeuille.

2.6b Weging	ten opzichte van Totaal		ten opzichte van Returnportefeuille			
	2021	2020	2021	strat. mix	bandbreedte	2020
Aandelen	19,9%	16,3%	50,2%	40,0%	35-45%	50,8%
Vastgoed	15,1%	12,7%	38,1%	40,0%	35-45%	39,7%
Alternatieve beleggingen	4,6%	3,0%	11,7%	20,0%	15-25%	9,5%
Returnportefeuille	39,6%	32,0%	100,0%	100,0%	25-35%	100,0%

Als onderdeel van het dynamisch beheer geldt een strategische mix van 40% aandelen, 40% vastgoed en 20% alternatieve beleggingen. Per 31 december 2021 liggen zowel aandelen als private equity buiten de bandbreedte. Gelet op het feit dat de private equity portefeuille niet op korte termijn kan worden verhoogd naar 20%, wordt gesteld dat het strategisch gewicht van aandelen en private equity samen 60% van de returnportefeuille moet bedragen. De maximale weging van aandelen en private equity samen is 65%. Het belang van aandelen en private equity samen bedraagt 62,0% per ultimo 2021 (2020: 60,3%).

Aandelen

Het actieve beleid van de geselecteerde aandelenmanagers leverde in totaal een performance op van 23,0%. Het benchmarkrendement van de totale aandelenportefeuille was 24,6%.

Na enige jaren een groot verschil te hebben gezien tussen de resultaten van de 'Growth' en Value' stijlen, lag de performance van deze stijlen het afgelopen jaar dicht bij elkaar. Het verschil tussen met name de Amerikaanse aandelenmarkt en de opkomende markten was wel erg groot: de VS lieten een performance zien van 36,1% versus de opkomende markten met 4,9%. Het achterblijven van de portefeuille ten opzichte van de benchmark is vooral het gevolg van fonds-specifieke factoren.

In de regio Europa was er een lichte outperformance, vooral als gevolg van de goede performance van de 'Value' manager. De Europese aandelen behaalden een rendement van 25,6%, terwijl het benchmarkrendement op 25,1% uitkwam.

In de Verenigde Staten heeft de portefeuille het rendement van de benchmark niet kunnen verslaan. De 'Value' manager heeft het beter gedaan dan zowel de brede index als de 'Value' index, maar dat was niet voldoende om de achterblijvende resultaten van de 'Growth' manager te compenseren. In het begin van het jaar is afscheid genomen van de 'low vol' manager. De Amerikaanse aandelenportefeuille behaalde een rendement van 32,9%, terwijl de benchmark een rendement van 36,1% behaalde.

Ook in de opkomende markten konden de managers de benchmark niet bijhouden. Naast de selectie van aandelen die een tegenvallende koersontwikkeling lieten zien, heeft ook de onderweging in de sectoren nutsbedrijven en energie bijgedragen aan de achterblijvende resultaten. In het begin van het jaar is ook bij opkomende markten afscheid genomen van de low vol manager. De aandelen Opkomende Markten behaalden een rendement van 1,3%, terwijl de algemene benchmark een rendement van 4,9% behaalde.

In februari 2022 is Rusland Oekraïne binnengevallen. Als reactie op deze inval hebben verschillende landen in de wereld sancties ingesteld tegen Russische instellingen, bedrijven en personen. Dit heeft in het algemeen een zeer negatief effect gehad op de waarde van beleggingen in Rusland. Het pensioenfonds heeft slechts een beperkte blootstelling aan beleggingen in Rusland. Eén van onze fondsmanagers in de opkomende markten hadden aan het begin van de oorlog beleggingen in Russische aandelen. Op basis van de beleggingen per 31 december 2021 bedroeg het gewicht van Russische aandelen in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds minder dan 0,1%. Voor het uitbreken van de oorlog zijn de belangen in Rusland afgebouwd, maar niet alles was verkocht bij de start van de oorlog. De exposure per eind februari was € 285.000. Inmiddels zijn de beleggingen door de fondsmanager volledig afgeboekt.

Vastgoed

Het rendement op vastgoed was 11,9%. De gehanteerde lange termijn benchmark voor de vastgoedportefeuille is vanaf 2021 4,9% per jaar. (voorheen tot en met 2020 de *INREV Core Continental European Funds Index*⁸).

Het pensioenfonds belegt in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. Deze zijn minder liquide en kunnen dus niet op korte termijn worden verkocht. Alle sectoren (Logistiek/Bedrijfsruimten, Woningen, Kantoren) behalve Winkels behaalden een positief rendement. Vanwege de pandemie waren winkels gedurende het jaar gedeeltelijk dicht. Hierdoor bezochten consumenten minder winkels en bestelden ze meer online. Het is dan ook niet verrassend dat het beste resultaat werd behaald door de sector Logistiek met 29,7%, terwijl het slechtste resultaat werd behaald door de sector Winkels met -/ - 4,0%. Dit is in feite een voortzetting van 2020, waarbij dit eveneens de beste en slechtst presterende sectoren waren. Wel behaalde de Winkelsector in het 4^e kwartaal van 2021 een licht positief resultaat.

Alternatieve beleggingen

De private equity beleggingen behaalden een rendement van 60,4% bij een benchmarkrendement van 6,0% vanaf 2021 (voorheen tot en met 2020 de MSCI All Countries World Index (Net Returns) + 3%⁹). Het rendement op private equity hoort op lange termijn een hoger rendement te halen dan beursgenoteerde aandelen, ter compensatie van de illiquiditeit van private equity. Op korte termijn kan dit grotere verschillen geven tussen rendement en benchmark, zoals hieronder verder is toegelicht.

Op korte termijn is de beweeglijkheid in waardering van beursgenoteerde aandelen veel groter dan de kwartaalwaarderingen van private equity en kan de performance van private equity daar significant van afwijken. Daarnaast is de portefeuille private equity nog niet evenwichtig over de looptijden opgebouwd. Een aantal fondsen uit de periode 2004-2008 loopt tegen het einde van hun looptijd en is bezig met het afbouwen van de portefeuille. Om het gewicht van private equity op peil te houden zijn pas de afgelopen jaren nieuwe fondsen geselecteerd. Hierbij geldt dat in de beginperiode nieuwe fondsen negatieve rendementen laten zien (het zogenoemde J-curve effect). In zowel 2020 als 2021 zijn in dit kader nieuwe (Amerikaanse en Europese) fondsen aan de portefeuille toegevoegd.

⁸ De *INREV Core Continental European Funds Index* was 10,8% over 2021. Dit zou met het rendement van 11,9% hebben geresulteerd in 1,1%-punt outperformance op vastgoed.

⁹ De *MSCI ACWI +3%* was 30,5% over 2021. Dit zou met het rendement van 60,4% hebben geresulteerd in 29,9%-punt outperformance op private equity.

Risicomanagementportefeuille

De risicomanagementportefeuille heeft een rendement behaald van -/-5,9%. Bij het rendement op de risicomanagementportefeuille moet rekening gehouden worden met de doelstelling van deze portefeuille, namelijk het (rente)risico van de verplichtingen afdekken en de cash-flow matching. Ultimo 2021 bedraagt de weging van de risicomanagementportefeuille 60,5% (2020: 68,0%).

Per 31 december 2021 bedraagt de feitelijke renteafdekking 83% (2020: 81%). De strategische renteafdekking van de verplichtingen bedraagt 85% bij een (marktrente) dekkingsgraad tussen de 120% en 130%.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *“het door maatschappelijk verantwoord en actief vermogensbeheer behalen van een rendement (na aftrek van kosten) op de returnportefeuille dat, cumulatief over elke voortschrijdende periode van vijf jaren, hoger is dan de gekozen benchmark”*.

Over de laatste vijf jaar is met het actieve beheer op de returnportefeuille, na kosten, een outperformance behaald van gemiddeld 0,6%-punten per jaar¹⁰. Hiermee is voldaan aan de doelstelling. Hierbij dragen private equity en vastgoed positief bij en is sprake van underperformance bij aandelen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Het pensioenfonds heeft het beleid inzake Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (hierna: **MVB**) in 2020 opnieuw vastgesteld en daarbij het doel gesteld om het beleid te beoordelen op basis van nieuwe wetgeving en het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen pensioenfondsen (hierna : **IMVB**). Ook wil het pensioenfonds rapporteren over de wijze waarop MVB wordt vormgegeven in de beleggingsactiviteiten en wat de resultaten hiervan zijn, conform wetgeving van IORP II.

Het pensioenfonds heeft zichzelf ten doel gesteld een maatschappelijk verantwoord belegger te willen zijn. Bij het pensioenfonds leeft de overtuiging dat bedrijven die hun activiteiten duurzaam en bewust uitvoeren ook in staat zijn om langdurig bij te dragen aan de financiële rendementsdoelstelling van NPF. Dit uitgangspunt is verankerd in de investment beliefs. Hier volgen per beleggingscategorie beknopt de ESG-activiteiten en resultaten.

Aandelen

Het bestuur heeft besloten het ESG beleid voor aandelen in te richten op basis van de integratie van ESG-factoren. Bij ESG-integratie worden ESG-factoren en de daaruit voortvloeiende risico's meegenomen in het beleggingsbeleid. Het pensioenfonds is van mening dat integratie van ESG-factoren in het beleggingsproces een grotere impact kan hebben dan uitsluiting/screening van bedrijven en aandelen. Op deze manier kan er ook belegd worden in bedrijven die werken aan de verbetering van het ESG-beleid. Als aandeelhouder bij dit proces betrokken te zijn, kan een grote

¹⁰ De gehanteerde benchmark rendementen voor vastgoed en alternatieve beleggingen (private equity) zijn in 2021 gewijzigd in 4,9% respectievelijk 6% per jaar.

impact hebben. Dit ondanks de mogelijk slechtere initiële ESG-karakteristieken van het betreffende bedrijf. Dit betekent dat van vermogensbeheerders het volgende wordt verwacht:

- De Principles for Reponsible Investment (PRI) zijn ondertekend.
- Risico's en kansen die voortkomen uit ESG-factoren worden meegenomen in de aan- en verkoopbeslissingen.
- Vermogensbeheerders zijn als actieve aandeelhouder in contact met bedrijven over hun ESG-beleid.
- Vermogensbeheerders rapporteren regelmatig over hun ESG beleid, waaronder bijvoorbeeld het ESG-profiel van de portefeuille en de voortgang van engagement met bedrijven.

De forward looking ESG-risico's worden door de vermogensbeheerders in hun beleggingsproces meegenomen. Ook werkt het pensioenfonds samen met BMO als het gaat om engagement voor de aandelenportefeuille (BMO Responsible Engagement Overlay).

Om de ESG karakteristieken van een fonds te kwantificeren, is besloten om gebruik te maken van twee ESG benchmarks (MSCI en Morningstar/Sustainalytics). De fondsen waarin het pensioenfonds belegt worden afgezet tegen zowel de benchmark scores van Morningstar Sustainability Ratings als die van MSCI.

- De verschillende aandelenfondsen behalen een bovengemiddelde score op basis van de gegevens van ten minste één, maar bij voorkeur beide dataproviders.
- De verschillende aandelenfondsen behalen ten minste een gemiddelde score op basis van de gegevens van één, maar bij voorkeur beide dataproviders.

ESG score aandelenfondsen	Percentiel (fonds is beter dan x % van peer group)		
	MSCI	Morningstar	Gemiddeld
2021			
MFS Meridian European Value	25%	81%	53%
M&G European Strategic Value	33%	77%	55%
Boston Partners US Large Cap Equities	70%	78%	74%
Loomis Sayles US Growth	11%	79%	45%
RBC Funds Emerging Markets	97%	78%	88%
Aberdeen Standard SICAV Emerging Markets	80%	77%	79%
Totaal	53%	78%	66%

Per einde 2021 scoort de aandelenportefeuille NPF beter dan 53% van de MSCI benchmark en beter dan 78% van de Morningstar index. De aandelenportefeuille van het pensioenfonds presteert daarmee beter dan het MSCI-gemiddelde en het Morningstar gemiddelde.

Risicomanagementportefeuille

In de risicomanagementportefeuille wordt alleen belegd in Europese staatsobligaties en staat-gerelateerde obligaties met een hoge kredietwaardigheid. De Europese landen hebben allen het Verdrag van Parijs ondertekend en zijn daarmee medeverantwoordelijk voor het behalen van de klimaatdoelen en het realiseren van de energietransitie. De portefeuille is de ruggengraat van het pensioenfonds als het gaat om het genereren van kasstromen voor het betalen van de pensioenuitkeringen. Voor deze portefeuille bestaan er geen specifieke rendementsdoelstellingen op het gebied van maatschappelijke verantwoordelijkheid, anders dan het realiseren van kasstromen

voor het betalen van de pensioenen en het afdekken van het renterisico. Wanneer ‘groene’ of ‘sociale’ obligaties op de markt komen, dan overweegt het pensioenfonds deze aan te schaffen. De afweging die wordt gemaakt, behelst:

- De kredietwaardigheid van de uitgevende partij
- Het effect van de aanschaf op de renteafdekking van NPF
- Het effect van de aanschaf op de cashflowmatch van NPF
- Het effect van de aanschaf op het financieel rendement van NPF

Op deze manier probeert het pensioenfonds traditionele staatsobligaties en staatgerelateerde obligaties waar mogelijk te vervangen voor ‘groene’, ‘sociale’ en ‘duurzame’ obligaties. Er zijn per ultimo 2021 vijf obligaties die onder een label ‘groen’, ‘sociaal’ of ‘duurzaam’ vallen. De beheerder rapporteert hierover in de Sustainability kwartaalrapportage.

ESG Categorie	Aantal Posities	Waarde (€ mln)	Gewicht in portefeuille
Groen	2	41,2	5,1%
Sociaal	2	8,4	1,0%
Duurzaam	1	4,6	0,6%
Totaal	5	54,2	6,7%

Vastgoed

GRESB is de benchmark op het gebied van duurzaamheid bij vastgoedfondsen. Fondsen dienen te participeren in de GRESB-benchmark. Fondsen die niet participeren in GRESB worden van selectie uitgesloten. Fondsen die investeren in niet-transparante landen (volgens de JLL-index) worden in principe ook niet geselecteerd.

De GRESB-score die een fonds behaalt, geeft weer hoe goed ESG geïntegreerd is in het management en de praktijk van het fonds. Fondsen krijgen punten voor Environmental, Social en Governance die optellen tot 100. Wanneer een fonds ten minste 50 punten behaalt voor zowel de categorie Implementation & Measurement als Management & Policy, dan mag het fonds zich Green Star noemen. De onderstaande score betreft GRESB-score van 2021, waarbij opgemerkt wordt dat de onderliggende data van de fondsen zelf uit 2020 komen. Dit is inherent aan de illiquiditeit van de beleggingscategorie.

GRESB	NPF	Benchmark	Maximaal
Enviromental	50	43	61
Social	18	17	19
Governance	19	18	20
Totaal	87	78	100

De vastgoedportefeuille van het pensioenfonds presteert beter dan het gemiddelde.

Alternatieve Beleggingen

Deze portefeuille betreft de private equity portefeuille. In de selectie van nieuwe private equity fondsen heeft het pensioenfonds verscherpte aandacht voor ESG-kenmerken. Het pensioenfonds bewaakt de ESG-activiteiten en resultaten met een jaarlijkse uitvraag en in het contact met de beheerders.

2.7 Pensioenen

Sinds 2015 voerde het pensioenfonds de pensioenregeling IDC-2015 (hierna: **IDC-regeling**, zijnde een individueel defined contribution-regeling) uit. De pensioenregeling IDC-2015 is per 1 januari 2020 beëindigd. De opgebouwde kapitalen van deelnemers in de pensioenregeling IDC-2015 zijn per 30 juni 2020 middels een collectieve waardeoverdracht overgegaan naar a.s.r. en ABN Amro Pensioeninstellingen of zijn aangewend voor de inkoop van aanspraken bij het pensioenfonds. De pensioenregelingen IDCDB 2006 en 2015, waarbij de beschikbare premie direct werd omgezet in pensioenaanspraken, waren al sinds 1 januari 2016 gesloten regelingen.

Collectieve waardeoverdracht

Per 1 januari 2020 zijn de uitvoeringsovereenkomsten met de op dat moment aangesloten werkgevers¹¹ door het pensioenfonds beëindigd, waarmee het pensioenfonds sinds deze datum een 'gesloten pensioenfonds' is geworden¹². Dat wil zeggen dat er sinds 1 januari 2020 geen instroom meer is geweest van nieuwe deelnemers. Eind februari 2020 is voor de actieve deelnemers en gewezen deelnemers van de voormalig aangesloten werkgevers en van de eigen medewerkers een verzoek tot collectieve waarde bij DNB ingediend. De collectieve waardeoverdracht van de opgebouwde kapitalen in de pensioenregeling IDC-2015 is, na de bezwaartermijn en de ontvangen goedkeuring door DNB, per 30 juni 2020 uitgevoerd.

Bij de waardeoverdracht van de opgebouwde kapitalen is aan deelnemers de keuzemogelijkheid geboden tussen overdracht van het individuele kapitaal naar a.s.r. (of ABN Amro Pensioeninstelling voor de eigen werknemers van het pensioenfonds), dan wel directe inkoop van aanspraken bij het pensioenfonds. Daarbij is, indien is gekozen voor waardeoverdracht, voor gewezen deelnemers een aanvullend tijdelijk nabestaandenpensioen verzekerd bij a.s.r. vanwege een verschil in dekking met de nieuwe pensioenregeling. Voor arbeidsongeschikten en zieken is, indien is gekozen voor waardeoverdracht, de schadereserve overgedragen aan a.s.r. ten behoeve van de toekomstige premievrije opbouw.

Verhoging van de AOW-leeftijd, pensioenrichtleeftijd blijft op 67 jaar

Doordat Nederlanders steeds langer leven, gaat de AOW-leeftijd omhoog. Sinds 1 januari 2014 is de pensioenrichtleeftijd wettelijk gekoppeld aan de levensverwachting. Als gevolg van de gestegen levensverwachting is de fiscale pensioenrichtleeftijd op 1 januari 2018 verhoogd van 67 naar 68 jaar.

Op 3 juli 2019 is de Wet temporisering verhoging AOW-leeftijd aangenomen door de Eerste Kamer. Hierdoor zal de verhoging van de AOW-leeftijd minder snel doorgevoerd worden.

Uniforme rekenmethodiek (URM)

Sinds 30 september 2019 zijn pensioenuitvoerders verplicht om in hun communicatie over het te bereiken pensioen de URM toe te passen. Dit vloeit voort uit de Wet pensioencommunicatie die sinds 2015 van kracht is. De rekenmethode verschaft deelnemers inzicht in de koopkracht en risico's die samenhangen met hun pensioenopbouw. Pensioenbedragen moeten in drie scenario's worden gecommuniceerd: een verwacht, optimistisch en pessimistisch scenario. Hiermee kunnen deelnemers

¹¹ Maersk Line Netherlands B.V., Maersk Ship Management B.V., Star Container Services B.V., Svitzer Amsterdam B.V. en Ardent Maritime Netherlands B.V.

¹² Voor enkele arbeidsongeschikte deelnemers wordt de premievrije opbouw binnen het pensioenfonds voortgezet.

een betere inschatting maken van hun pensioen om van daaruit voor zichzelf een haalbare financiële planning op te stellen. Doordat alle pensioenuitvoerders dezelfde rekenmethode gebruiken, krijgen deelnemers in meerdere pensioenfondsen een beter totaaloverzicht. De scenario's moeten sinds 2020 ook op het UPO getoond worden.

Basisgegevens pensioenadministratie

Deelnemers dienen een pensioen te krijgen, waar zij op grond van hun deelname en het pensioenreglement recht op hebben. De uitbestede pensioenadministratie wordt gemonitord aan de hand van de service level agreement (SLA) in de kwartaalrapportages en er vindt maandelijks overleg plaats tussen de pensioenadministrateur en de uitvoeringsorganisatie.

Herverzekering risico's overlijden en arbeidsongeschiktheid

Ter dekking van risico's met betrekking tot overlijden en arbeidsongeschiktheid van de voormalige actieve deelnemers (of deelnemers die direct na actieve dienst in de Werkloosheidswet komen) aan de IDC-regeling is een herverzekeringscontract gesloten bij ElipsLife AG. Vanwege het sluiten van de pensioenregeling is de dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico beëindigd per 31 december 2019. De dekking voor de herverzekering van het overlijdensrisicokapitaal is beëindigd op 31 december 2021, voor de deelnemers die in 2019 met ontslag zijn gegaan.

Deelnemersbestand

In onderstaande tabel wordt het deelnemersbestand van 2020 naar 2021 met mutaties getoond. Het aantal deelnemers is gedurende het jaar 2021 met 491 gedaald naar 8.869.

2.7a Deelnemers	TOTAAL	Actieven	Slapers	Gepensio- neerden	Gepensioneerd naar type pensioen:			
					Ouderdom	Partner	Invaliditeit	Wezen
Stand 1 januari 2021	9.360	5	2.893	6.462	4.113	2.320	13	16
Mutaties door:								
Nieuwe toetredingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Ontslag met premievrije aanspraak	-	-	-	-	-	-	-	-
Waardeoverdracht	-131	-	-131	-	-	-	-	-
Ingang pensioen	157	-	-120	277	120	153	-	4
Overlijden	-507	-	-14	-493	-289	-204	-	-
Afloop	-5	-	-	-5	-	-	-	-5
Afkoop	-5	-	-2	-3	-	-1	-	-2
Totaal mutaties	-491	-	-267	-224	-169	-52	-	-3
Stand 31 december 2021	8.869	5	2.626	6.238	3.944	2.268	13	13

Toeslagverlening (indexatie)

De toeslag op de pensioenaanspraken is voorwaardelijk en wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur. Hoewel de ambitie is om jaarlijks de pensioenaanspraken aan te passen aan de prijsindex, bestaat er geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst zal worden geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslag wordt uit toekomstige overrendementen gefinancierd. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan

110% is toeslag wettelijk niet toegestaan en bij het vaststellen van de hoogte van de toeslag moet rekening worden gehouden met de wettelijke eis omtrent toekomstbestendige toeslagverlening.

Met inachtneming van de beleidsdekkingsgraad per 30 september 2021 van 123,3% en de voorgeschreven rekenmethodiek voor de toeslagverlening (en maximering), heeft het bestuur kunnen besluiten de pensioenrechten en pensioenaanspraken in het pensioenfonds per 1 januari 2022 met 2,7% te verhogen. Er heeft daarmee volledige indexatie plaatsgevonden (prijsinflatie was 2,7%).

Inhaalindexatie

Voor inhaalindexatie is op basis van de berekening per 30 september 2021, een bedrag beschikbaar (conform de wettelijk bepaalde methode) van € 3.635.630,-. Het berekende bedrag is gereserveerd en wordt naar verwachting in 2022 toegekend volgens het proportionele systeem.

Een overzicht van de toeslagen van de afgelopen elf jaar staat in tabel 3.5.4f. Tevens staan hierbij de indices, waarop het toeslagenbeleid is gebaseerd.

Premie

Aan de voormalig aangesloten werkgevers werd tot en met 2019 een premie in rekening gebracht.

De voormalig aangesloten werkgevers zijn niet verantwoordelijk voor eventuele tekorten van het pensioenfonds.

2.7b Premiebijdragen	2021	2020
	<i>(x € 1.000)</i>	
<i>Werkgeversgedeelte voor risico fonds</i>	-	-
<i>Werknemersgedeelte voor risico fonds</i>	9	17
Premiebijdragen voor risico fonds	9	17
Premiebijdragen voor risico deelnemers	-	-
Totaal premiebijdragen (feitelijke premie)	9	17

2.7c Kostendeckende premie	2021	2020
	<i>(x € 1.000)</i>	
Actuarieel benodigde koopsom	-	-
Netto spaarpremie voor risico deelnemers	-	-
Opslag vereist eigen vermogen	-	-
Opslag uitvoeringskosten	-	-
Zuivere kostendeckende premie	-	-

Pensioenadministratie InAdminRiskCo

De pensioenadministratie is uitbesteed aan InAdminRiskCo. De pensioenadministratie bij InAdminRiskCo verloopt volgens de afspraken van de SLA. Eind 2019 is een nieuw contract onderhandeld waarin een opzeggingsmogelijkheid is opgenomen om de overeenkomst op te zeggen.

In mei 2020 is het pensioenfonds geïnformeerd over ontwikkelingen bij onze dienstverlener voor de pensioenadministratie, die in het ernstigste geval impact gehad zouden kunnen hebben op de

continuïteit van de dienstverlening. Het bestuur heeft daartoe diverse scenario's uitgewerkt en maatregelen getroffen zodat kritische processen op beheerste wijze doorgang konden blijven vinden. In de zomer van 2020 is InAdminRiskCo overgenomen door een consortium van Achmea, PGB en CGI waardoor de continuïteit gewaarborgd werd.

Na de overname van InAdminRiskCo (IARC) door een consortium van Achmea, PGB en CGI, heeft IARC haar klanten in 2021 in kennis gesteld dat zij stoppen met de pensioenuitvoering. Er is toen overlegd over mogelijke oplossingen voor het onderbrengen van de pensioenadministratie met bijbehorende dienstverlening per 1 januari 2023. Het selectietraject is gestart in mei 2021 en afgerond in december 2021. Daaruit volgt dat Blue Sky Group per 1 januari 2023 de pensioenadministratie overneemt. Blue Sky Group zal de volgende werkzaamheden voor het pensioenfonds uitvoeren: de pensioen- en uitkeringenadministratie, actuariële diensten en verslaglegging en de deelnemerscommunicatie.

Klachten

In 2021 zijn er geen klachten ingediend bij het pensioenfonds.

Nieuw pensioenakkoord

In de zomer van 2020 is er een akkoord bereikt over de overgang naar een nieuw pensioenstelsel. In het beoogde nieuwe stelsel wordt op basis van beschikbare premie een pensioenvermogen opgebouwd. Pensioenfondsen hoeven daarbij minder verplichte buffers aan te houden waardoor naar verwachting eerder kan worden geïndexeerd maar waarbij ook de kans op korten groter wordt. Daarbij wordt niet langer de rekenrente gebruikt maar wordt gewerkt met een projectierendement voor een indexatie van het te verwachten pensioen. Reeds opgebouwde pensioenaanspraken kunnen dan worden 'ingevaren' in het nieuwe pensioenstelsel. In maart 2022 is het wetsvoorstel voor het nieuwe pensioenstelsel naar de Tweede Kamer gestuurd. De verwachting is dat de nieuwe regels voor pensioen ingaan vanaf 1 januari 2023. De sociale partners en pensioenuitvoerders krijgen dan 4 jaar de tijd om pensioenregelingen aan te passen aan de nieuwe wetgeving, dus tot 1 januari 2027.

Sinds 1 januari 2020 is het pensioenfonds gesloten. Het bestuur onderzoekt de gevolgen en voor- en nadelen van het al dan niet kunnen invaren voor gesloten pensioenfondsen in consultatie met adviseurs en andere gesloten pensioenfondsen. Indien niet wordt ingevaren in het nieuwe stelsel blijven de bestaande regels van het nFTK van kracht.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *"het behalen van een hoge kwaliteit van de pensioenuitvoering"*.

De uitvoering van de pensioenadministratie is uitbesteed. Over de uitbesteede werkzaamheden voert het pensioenfonds een strakke regie. Er wordt gewerkt met een jaarkalender, actieplan en er vindt maandelijks overleg plaats tussen RiskCo Administrations B.V. (InAdminRiskCo) en de uitvoeringsorganisatie.

Ondanks de ontwikkelingen die zich in 2020 hebben voorgedaan bij de uitbestedingspartij InAdminRiskCo heeft het bestuur door het treffen van adequate maatregelen de kwaliteit en continuïteit van de pensioenadministratie blijvend kunnen waarborgen. InAdminRiskCo heeft na de

overname door het consortium aangegeven te stoppen met de pensioenuitvoering. De pensioenadministratie wordt daarom na een in 2021 uitgevoerd selectietraject per 1 januari 2023 ondergebracht bij Blue Sky Group.

2.8 Actuariële analyse van het resultaat

Om tot een juiste weergave van het vermogen te komen is het voor een pensioenfonds noodzakelijk om gebruik te maken van veronderstellingen. Deze hebben onder meer betrekking op de toekomstige marktrente, de verwachte hoogte van de kosten en de verwachte sterfte onder deelnemers.

De actuariële analyse in tabel 2.8 maakt inzichtelijk welke verschillen er zijn tussen de vooraf gedane veronderstellingen en de werkelijkheid zoals na afloop van het jaar vastgesteld. Het resultaat van het boekjaar, zijnde het saldo van baten en lasten (zie paragraaf 3.2) is het verschil tussen de mutatie in het pensioenvermogen en de mutatie technische voorzieningen. Het effect op de nominale dekkingsgraad bedraagt 8,9%-punt positief.

2.8 Actuariële analyse	Pensioen- vermogen	Technische voorzieningen	Reserves 2021	Dekkings- graad 2021	Reserves 2020	Dekkings- graad 2020
(x € 1.000)						
Stand per 1 januari	1.387.516	1.152.178	235.338	120,4%	240.953	120,6%
Mutaties:						
Premie pensioenopbouw	9	6	3	0,0%	-993	-0,1%
Toeslagen (indexatie)	-	30.179	-30.179	-3,2%	-7.812	-0,8%
Pensioenuitkeringen	-59.543	-59.526	-17	1,1%	-281	1,3%
Uitvoeringskosten	-2.282	-2.282	-	0,0%	-	0,1%
Beleggingsresultaat	37.693	-4.753	42.446	3,8%	46.789	4,1%
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	-	-54.459	54.459	6,2%	-89.807	-9,3%
Waardeoverdrachten	-819	-857	38	0,0%	18.171	1,9%
Sterfte (kanssysteem)	-	-7.085	7.085	0,9%	4.977	0,5%
Arbeidsongeschiktheid (kanssysteem)	-	-	-	0,0%	-	0,0%
Herverzekering (kanssysteem)	-57	-	-57	0,0%	-256	0,0%
Wijziging sterftegrondslagen	-	-	-	0,0%	23.479	2,3%
Overig	9	231	-222	0,0%	119	0,0%
Totaal mutaties	-24.989	-98.546	73.557	8,9%	-5.615	-0,2%
Stand per 31 december	1.362.527	1.053.632	308.895	129,3%	235.338	120,4%

De belangrijkste mutaties op de reserves (73,6 miljoen) en de nominale dekkingsgraad (8,9%) zijn als volgt:

- Het beleggingsresultaat na aftrek van de oprenting van de technische voorzieningen van € 42 miljoen leidt tot een stijging in de dekkingsgraad met 3,8%-punt.
- De stijging van de marktrente in 2021 leidt tot een daling van de pensioenverplichtingen met € 54 miljoen en een positief effect op de dekkingsgraad van 6,2%-punt.
- De pensioenuitkeringen hebben een positief effect op de dekkingsgraad van 1,1%-punt doordat de werkelijke dekkingsgraad boven de 100% ligt.

- De indexatie heeft een negatief effect op de dekkinggraad van 3,2%-punt.
- Het resultaat op sterfte is hoger dan afgelopen jaren doordat meer deelnemers zijn overleden dan verwacht.

Oordeel van de certificerend actuaaris over de financiële positie

In zijn actuariële verklaring over boekjaar 2021 heeft de certificerend actuaaris geoordeeld dat sprake is van een toereikende solvabiliteit en dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

2.9 Uitvoeringskosten

De kosten van het pensioenfonds bestaan onder andere uit kosten van de uitvoeringsorganisatie, vermogensbeheerkosten en kosten voor het pensioenbeheer.

De kosten van de uitvoeringsorganisatie zijn in 2021 licht gestegen naar € 4,4 miljoen (2020: € 4,3 miljoen). Zie ook de toelichting bij tabel 2.9a. In tabel 2.9a zijn de onderliggende kostenrubrieken vermeld. Deze kosten zijn exclusief de kosten van externe vermogensbeheerders, die eronder staan vermeld.

Een deel van de externe vermogensbeheerkosten wordt gefactureerd. Bij beleggingsfondsen is het gebruikelijk dat de vermogensbeheerder de kosten ten laste brengt van het belegd vermogen. Derhalve zijn deze kosten minder inzichtelijk. Op basis van de kostenpercentages die de vermogensbeheerders publiceren, zijn deze kosten door het pensioenfonds berekend en deels geschat op € 10,8 miljoen in 2021 (2020: € 7,2 miljoen). Deze kosten van vermogensbeheer betreffen beheerkosten, eventuele prestatievergoedingen en overige kosten. Zodoende wordt in de tabel een integraal beeld gepresenteerd van de vermogensbeheerkosten: € 13,9 miljoen (2020: € 9,9 miljoen). De stijging van de vermogensbeheerkosten als onderdeel van de uitvoeringskosten in 2021 komt met name door hogere performance fees bij private equity en vastgoed.

Toerekening kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer

De kosten van het pensioenfonds worden verdeeld in kosten pensioenbeheer en kosten vermogensbeheer. Bepaalde kostencategorieën die niet eenduidig kunnen worden toegerekend aan pensioenbeheer of vermogensbeheer, worden op 50/50 basis verdeeld.

De pensioenbeheerkosten bedragen in 2021 € 365 per deelnemer (2020: € 353), de vermogensbeheerkosten zijn 1,03 % (2020: 0,72%) van het gemiddeld belegd vermogen. De stijging van de pensioenbeheerkosten per deelnemer komt door de daling van het aantal deelnemers.

2.9a Uitvoeringskosten	2021	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer	2020	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer
(x € 1.000)						
Personeelskosten	1.655	729	926	1.578	682	896
Huisvestingskosten	241	121	121	238	119	119
Advieskosten	973	95	878	908	200	708
Accountantskosten	66	33	33	78	39	39
Automatiseringskosten	142	71	71	141	71	71
Communicatiekosten	165	165	-	173	173	-
Kosten organen pensioenfonds	384	384	-	371	371	-
Kosten uitbesteding pensioenadministratie	556	556	-	528	528	-
Overige algemene kosten	253	128	125	245	99	146
Uitvoeringskosten pensioenfondsorganisatie	4.435			4.261		
<i>waarvan Pensioenbeheer</i>		2.282			2.282	
<i>waarvan Vermogensbeheer</i>			2.154			1.979
Bewaarloon gefactureerd			297			308
Vermogensbeheerkosten gefactureerd			662			486
Vermogensbeheerkosten tlv belegd vermogen			10.789			7.160
Vermogensbeheerkosten			13.902			9.933
Transactiekosten beleggingen			223			1.122
Totaal			16.406			13.336

De kosten van vermogensbeheer en de transactiekosten worden ook verbijzonderd per beleggingscategorie. Daarbij worden naast de vermogensbeheerkosten ook de transactiekosten volgens het 'lookthrough'- principe bepaald. De totale (geschatte) vermogensbeheerkosten zijn in 2021 gestegen.

In onderstaande tabellen zijn, conform artikel 45a van de Pw, de pensioenbeheerkosten per deelnemer en de vermogensbeheer- en transactiekosten als totaalbedrag, per categorie beleggingen en als percentage van het gemiddeld belegd vermogen opgenomen.

2.9b Kosten administratieve uitvoering en vermogensbeheer	2021	2020
(x € 1.000)		
Administratieve uitvoeringskosten (pensioenbeheer)	2.282	2.282
Administratieve uitvoeringskosten per deelnemer (alleen actieven en gepensioneerden)	365	353
Vermogensbeheerkosten	13.902	9.933
Vermogensbeheerkosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	1,03%	0,72%
Transactiekosten beleggingen	223	1.122
Transactiekosten beleggingen in % van het gemiddelde belegd vermogen	0,02%	0,08%
Gemiddeld belegd vermogen	1.355.159	1.371.700

2.9c Vermogensbeheer- en transactiekosten	2021	Vermogens- beheerkosten	Transactie- kosten	2020	Vermogens- beheerkosten	Transactie- kosten
(x € 1.000)						
Aandelen	1.660	1.553	107	1.442	1.340	102
Indirect vastgoed	3.616	3.525	91	2.372	2.342	30
Alternatieve beleggingen	6.048	6.024	24	3.597	3.582	15
Credits	-	-	-	22	22	-
Staatsobligaties / derivaten	350	348	1	1.335	360	975
Liquide middelen	297	297	-	308	308	-
Toegerekende uitvoeringskosten	2.154	2.154	-	1.979	1.979	-
Totaal	14.125	13.902	223	11.055	9.933	1.122

Vermogensbeheerkosten per categorie beleggingen die ten laste komen van het belegd vermogen worden berekend en deels geschat op basis van vermelde kostenpercentages van vermogensbeheerders en opgaven van externe adviseurs. Met name bij indirect vastgoed en alternatieve beleggingen worden schattingen gemaakt van kosten.

Bij alternatieve beleggingen zijn (geschatte) kostenopgaven van de vermogensbeheerders gebruikt. Waar geen tijdige (geschatte) kostenopgaven beschikbaar zijn, is als alternatief een schatting gemaakt. De transactiekosten van de beleggingen zijn 0,02%¹³ (2020: 0,08%).

Het bestuur streeft naar het transparant maken van de kosten van het beleggen en gebruikt onder anderen de kostenbenchmarkrapportages van actuariel bureau Lane, Clark & Peacock als vergelijkingsmaatstaf. Het pensioenfonds richt zozeer op de laagste kosten maar op optimalisatie van het kostenniveau. Lagere kosten zijn niet per definitie beter. Een bepalende factor voor de vermogensbeheerkosten is bijvoorbeeld de mix van beleggingscategorieën waarin wordt belegd. Ook het door het pensioenfonds gekozen actieve beheer binnen de returnportefeuille, door middel van gespecialiseerde vermogensbeheerders, betekent in de regel een hogere beheervergoeding.

Het bestuur evalueert als onderdeel van de strategie zoals opgenomen in hoofdstuk 2.1 periodiek het kostenniveau van uitvoering en vermogensbeheer.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *“gelijkblijvende uitvoeringskosten op het gemiddelde niveau van de drie voorafgaande jaren”*.

De uitvoeringskosten van € 4,4 miljoen (2020: € 4,3 miljoen) bestaan uit pensioenbeheerkosten en vermogensbeheerkosten. De uitvoeringskosten zijn hiermee licht hoger dan het gemiddelde niveau van drie jaar van € 4,3 miljoen.

De administratieve uitvoeringskosten (pensioenbeheer) van € 2,3 miljoen zijn in 2021 stabiel gebleven in vergelijking met het gemiddeld kostenniveau van voorgaande jaren. De pensioenbeheerkosten per deelnemer stijgen als gevolg van de daling van het aantal deelnemers.

De vermogensbeheerkosten als onderdeel van de uitvoeringskosten zijn in 2021 gestegen als gevolg van hogere advieskosten.

¹³ De transactiekosten betreffen (deels geschatte) aan- en verkoopkosten van directe beleggingen, inclusief eventuele (geschatte) transactiekosten van beleggingsfondsen en illiquide beleggingen.

2.10 Communicatie

Het pensioenfonds streeft naar een open en heldere communicatie met alle belanghebbenden. Het doel van het in 2020 vastgestelde communicatiebeleid 2020-2022 is om de deelnemers op een begrijpelijke wijze te informeren over de inhoud van de pensioenregeling, de financiële resultaten van het pensioenfonds, relevante veranderingen op pensioengebied en de toekomst van het pensioenfonds. De informatie wordt waar mogelijk afgestemd op de verschillende doelgroepen en bij voorkeur digitaal verstrekt. Eventuele verwachtingen die door het pensioenfonds worden gewekt zijn reëel. De communicatie draagt bij aan het vertrouwen van de gewezen deelnemers in het pensioenfonds. Tevens wil het bestuur de eigen verantwoordelijkheid (en daarbij het nemen van actie) van de gewezen deelnemers vergroten.

Het pensioenfonds heeft in 2021 de volgende communicatiekanalen gebruikt om deze communicatiedoelstellingen te bereiken:

- digitaal: enquête risicobereidheidsonderzoek, de plaatsing van het uniform pensioenoverzicht op de portal, het verzenden van nieuwsberichten, actualisatie van informatie op de website;
- persoonlijk: de helpdesk bij InAdminRiskCo en ABN Amro;
- schriftelijk: persoonlijke brieven, de PensioenKrant, het uniform pensioenoverzicht, brieven over toeslagverlening.

Digitaal

Het pensioenfonds hanteert als uitgangspunt dat deelnemers digitaal met het pensioenfonds willen communiceren, tenzij hij of zij zelf heeft aangegeven alle informatie per post te willen ontvangen. Om in te kunnen loggen op 'Mijn NPF Pensioen' heeft een deelnemer DigiD nodig. Deelnemers die in het buitenland wonen beschikken vaak niet over een DigiD. Deze deelnemers zullen hun pensioeninformatie dan ook gewoon per post blijven ontvangen.

Ook dit jaar is het uniform pensioenoverzicht zoveel mogelijk digitaal verstrekt. Dit overzicht is in de persoonlijke omgeving 'Mijn NPF Pensioen' op de website geplaatst. Deelnemers hebben een e-mail bericht hierover ontvangen.

Maandelijks wordt een kort e-mailbericht gestuurd over de financiële positie van het pensioenfonds en wordt een nieuwsbericht hierover op de website geplaatst. Ook wordt halfjaarlijks de komst van de nieuwe uitgave van de PensioenKrant via een e-mailalert aangekondigd. Tevens zijn nieuwsberichten geplaatst.

Op de website van het pensioenfonds staan diverse fondsdocumenten. Tevens zijn de belangrijkste pagina's van de Nederlandse website voor de deelnemers in het Engels te lezen.

Persoonlijk

Met inachtneming van de maatregelen als gevolg van de COVID-19-pandemie heeft de DNP-jaarvergadering op locatie in 2021 weer doorgang kunnen vinden.

Schriftelijk

In 2021 hebben:

- alle gewezen deelnemers en pensioengerechtigden een uniform pensioenoverzicht van de op hen betrekking hebbende pensioenregeling(en) ontvangen. Het uniform pensioenoverzicht is ook digitaal verstrekt en deelnemers kunnen deze inzien in de persoonlijke “Mijn NPF Pensioen”-omgeving op de website van het pensioenfonds;
- de pensioengerechtigden hun jaaropgaaf ontvangen;
- alle deelnemers een brief ontvangen over de toeslagverlening per 1 januari 2022.

In de PensioenKrant, die in 2021 twee keer in geprinte vorm is verschenen, is uitgebreid aandacht besteed aan de financiële resultaten, waaronder de rendementen en de verschillende dekkingsgraden. In het Risicobereidheidsonderzoek bleek grote tevredenheid over de communicatie en toegenomen waardering voor duidelijkheid en relevantie van de PensioenKrant.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *“het voeren van een actief en transparant communicatiebeleid met een positieve beoordeling van de participanten aan het deelnemerspanel en/of een onderzoek onder de deelnemers.”*

Het pensioenfonds communiceert tijdig en duidelijk naar de deelnemers via de website, PensioenKrant, UPO en nieuwsberichten.

2.11 Toekomst pensioenfonds

Voor het pensioenfonds is de toekomst van het fonds een terugkerend thema. Het bestuur heeft triggers geformuleerd, die aanleiding zouden kunnen geven tot het nemen van actie. Het bestuur is van mening dat een aantal elementen noodzakelijk is om een efficiënt en kwaliteitsgericht pensioenfonds te blijven, deze zijn te vatten in de volgende triggers:

1. Het hebben van een goed bestuur.
2. Het hebben van een goede en efficiënte pensioenuitvoering.
3. Het hebben van voldoende omvang qua vermogen.
4. Het hebben van een reële dekkingsgraad van 100% (toegevoegd in 2021).

Een eigen pensioenfonds heeft naar de mening van het bestuur bestaansrecht als voldaan wordt aan deze drie eerstgenoemde elementen en de volgende vragen positief beantwoord kunnen worden:

- a) Is het uitvoeren door het pensioenfonds van de voormalige pensioenregelingen nog in het belang van de deelnemers?
- b) Is het pensioenfonds nog in staat om het beleid op een kwalitatief goede en efficiënte manier uit te voeren?

Op dit moment meent het bestuur dat er geen reden is om de huidige situatie van een zelfstandig pensioenfonds te wijzigen, omdat het pensioenfonds de geformuleerde triggers niet raakt en het pensioenfonds in financieel en organisatorisch opzicht op orde is. Het bestuur bewaakt daarbij nauwlettend de toekomst van het pensioenfonds. Als gesloten fonds wordt een deel van de

complexiteit bij de uitvoering weggenomen en biedt dit het fonds de mogelijkheid, met het nieuw geformuleerde dynamisch beleggingsbeleid, zich te richten op de langetermijndoelstelling 'het waarborgen van een volledig geïndexeerd pensioen'.

DNB verwacht van krimpende of gesloten pensioenfondsen dat zij de alternatieven voor de toekomst van het pensioenfonds onderzoeken en dit onderzoek ook regelmatig herhalen. Daarbij moeten fondsen rekening houden met de specifieke risico's die krimpende of gesloten pensioenfondsen lopen en oog houden op de evenwichtige belangenafweging voor de deelnemers. DNB heeft de risico's in een factsheet/Q&A opgenomen. De risico's zijn:

1. Risico's rondom het voortbestaan van het fonds.
2. Risico's rondom de governance.
3. Risico's rondom de uitvoeringskosten.
4. Risico's financiële opzet.

Uit de analyse van de hierboven genoemde risico's voor kwetsbare of gesloten fondsen, blijkt dat deze risico's op korte en middellange termijn voldoende worden beheerst en dat het pensioenfonds daarmee voldoende toekomstbestendig is.

2.12 Vooruitzichten

Belangrijke thema's die in 2022 en volgende jaren voor het pensioenfonds spelen, zijn:

Dynamisch balansbeheer en strategisch beleggingsbeleid

Dynamisch balansbeheer

De strategische weggingen binnen de returnportefeuille zijn verstoord wegens de onderweging van private equity. Per eind 2021 geldt (net als in 2020) een strategische verhouding tussen aandelen (40%), vastgoed (40%) en private equity (20%). Doordat het belang in private equity niet op de korte termijn kan toenemen, wordt gestuurd op een gecombineerd belang van 60% van de returnportefeuille voor aandelen en private equity samen en 40% vastgoed. Door de onderweging van private equity is vanuit het perspectief van liquiditeit de feitelijke asset allocatie minder risicovol dan de strategische asset allocatie. Anderzijds is de diversificatie binnen de returnportefeuille nog niet geïmplementeerd zoals strategisch is beoogd. In 2022 zal gewerkt worden het feitelijke gewicht van de private equity portefeuille in lijn te brengen met het strategische gewicht.

MVB-beleid

Het pensioenfonds heeft haar beleid inzake MVB in 2020 tegen het licht gehouden. Naar aanleiding daarvan heeft het pensioenfonds het doel gesteld om het beleid te beoordelen op basis van nieuwe wetgeving en het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen pensioenfondsen (IMVB). Ook wil het pensioenfonds rapporteren over de wijze waarop MVB wordt vormgegeven in de beleggingsactiviteiten en conform wetgeving van IORP II, rapporteren over de behaalde resultaten. In 2022 zullen binnen het bestuur nadere doelstellingen worden vastgesteld die het pensioenfonds in haar MVB beleid zal nastreven. Ook zal worden stilgestaan bij de Europese Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

Ontwikkeling pensioenadministratie

Op 10 maart 2021 heeft de directie van InAdminRiskCo bericht over hun besluit om de continuïteit van de dienstverlening aan de bestaande klanten van InAdminRiskCo op Keylane-omgevingen (LifeTime) te garanderen tot uiterlijk 31 december 2022. Een door het bestuur ingestelde selectiecommissie heeft in het vierde kwartaal van 2021 voorgesteld om met Blue Sky Group de contractonderhandelingen te starten. Het bestuur heeft dit voorstel overgenomen. De onderhandelingen aangaande het contract, de SLA en het transitieplan zijn in april 2022 succesvol afgerond. Tevens is in het eerste kwartaal een risk self assessment (RSA) opgesteld voor de transitie. In het vervolg van het jaar 2022 zal de uitvoering van de transitie een belangrijk agendapunt zijn.

COVID-19-pandemie, oorlog Oekraïne en ontwikkelingen financiële markten

Zoals toegelicht in de risicoparagraaf en onder de Gebeurtenissen na balansdatum in de jaarrekening, monitort het bestuur de ontwikkelingen rond de COVID-19-pandemie en de gevolgen van de oorlog in Oekraïne doorlopend om waar nodig tijdig beleidsmaatregelen te kunnen nemen.

Eind april 2022 bedraagt de marktrentedekkingsgraad 135,5% en de beleidsdekkingsgraad 129,2%. De beleidsdekkingsgraad ligt ruim boven het vereist eigen vermogen van 114,4% van maart 2022. Het fonds heeft ruim voldoende geld in kas om de pensioenen te blijven uitkeren.

Het bestuur wil tot slot hierbij iedereen bedanken die zich in het verslagjaar voor het pensioenfonds heeft ingezet.

Rotterdam, 15 juni 2022

Het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

H.J. Machielsen

F. Wittermans

M. Schenkel

H.F. Meurs

K.H. Knapper

F.T.E. Dooren

R.T. Caenen

3. Jaarrekening 2021

3.1 Balans per 31 december

3.1 Balans per 31 december	toelichting	2021	2020
<i>Na bestemming van saldo van baten en lasten</i>	<i>(x € 1.000)</i>		
Activa:			
Beleggingen:			
◦ Aandelen		270.114	225.290
◦ Indirect vastgoed		205.194	176.225
◦ Alternatieve beleggingen		62.926	41.990
◦ Staatsobligaties		806.564	918.771
Beleggingen voor risico fonds excl. liquide middelen		1.344.798	1.362.276
◦ Liquide middelen	3.3 *	15.697	22.402
Beleggingen voor risico fonds incl. liquide middelen	3.5.1	1.360.495	1.384.678
Herverzekerd deel technische voorzieningen	3.5.2	4.203	4.922
Overige activa	3.5.3	330	389
Totaal activa		1.365.028	1.389.989
Passiva:			
Stichtingskapitaal en reserves	**	308.895	235.338
Technische voorzieningen voor risico fonds	3.5.4 ***	1.053.632	1.152.178
Overige passiva	3.5.5	2.501	2.473
Totaal passiva	****	1.365.028	1.389.989
Pensioenvermogen	-	1.362.527	1.387.516
Dekkingsgraad (= pensioenvermogen / technische voorzieningen)	2.5	129,3%	120,4%
* Mutatie liquide middelen volgens het kasstroomoverzicht	3.3	-6.705	11.371
** Mutatie reserves is het saldo van baten en lasten	3.2	73.557	-5.615
Een alternatief verloop staat in de actuariële analyse	2.8	73.557	-5.615
*** Van de technische voorzieningen is herverzekerd	3.5.2	4.203	4.922
**** Niet in de balans opgenomen verplichtingen	3.5.6	60.575	69.774

3.2 Staat van baten en lasten

3.2 Staat van baten en lasten	toelichting	2021	2020
	(x € 1.000)		
Baten (+):			
Premiebijdragen voor risico fonds	3.5.7	9	17
Netto beleggingsresultaat voor risico fonds	3.5.1	37.693	61.072
Netto beleggingsresultaat voor risico deelnemers	3.5.1	-	-18.200
Overige baten	3.5.8	10	106
Totaal baten		37.712	42.995
Lasten (-):			
Dotaties (-) en vrijval (+) technische voorzieningen voor risico fonds:			
◦ Dotatie voor risicopremies en pensioenopbouw		-6	-994
◦ Dotatie voor toeslagen (indexatie)		-30.179	-7.812
◦ Vrijval voor pensioenuitkeringen		59.526	61.999
◦ Vrijval voor uitvoeringskosten		2.282	2.282
◦ Dotatie voor rentetoevoeging in verband met rekenrente		4.753	2.482
◦ Wijziging DNB-rentetermijnstructuur		54.459	-89.807
◦ Wijziging door waardeoverdrachten		857	217
◦ Wijziging sterftegrondslagen		-	23.479
◦ Wijziging door kanssystemen en overige mutaties		6.854	4.989
Wijziging technische voorzieningen voor risico fonds	3.5.4	98.546	-3.165
Wijziging technische voorzieningen voor risico deelnemers		-	18.184
Pensioenuitkeringen	3.5.9	-59.543	-62.280
Saldo herverzekeringen	3.5.2	-57	-256
Saldo waardeoverdrachten	3.5.10	-819	1.189
Uitvoeringskosten pensioenen	3.5.11	-2.282	-2.282
Totaal lasten		35.846	-48.610
Saldo van baten en lasten*		73.557	-5.615

* Het positieve saldo van baten en lasten 2021 is ten gunste gebracht van de reserves van het pensioenfonds.

3.3 Kasstroomoverzicht

3.3 Kasstroomoverzicht	2021	2020
	(x € 1.000)	
Liquide middelen* per 1 januari	22.402	11.031
Kasstroom uit pensioenactiviteiten:		
Ontvangen premies van werkgevers en werknemers	9	66
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	-	1.271
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	488	533
Betaalde pensioenuitkeringen	-59.564	-62.121
Betaald in verband met overdracht van rechten	-819	-82
Betaalde premies herverzekering	174	-311
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.199	-2.481
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-61.911	-63.125
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten:		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	103.050	191.664
Aankopen beleggingen	-84.025	-152.735
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	38.335	37.546
Betaalde vermogensbeheerkosten eigen organisatie	-2.154	-1.979
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	55.206	74.496
Totaal mutaties liquide middelen	-6.705	11.371
Liquide middelen* per 31 december	15.697	22.402

* Liquide middelen bestaan uit bankrekeningen en overlopende beleggingstransacties die binnen een maand worden afgehandeld.

3.4 Toelichting behorende tot de jaarrekening

3.4.1. Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening van het pensioenfonds (KvK: 41125500) is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: **BW**) en met inachtneming van de *Richtlijnen voor de jaarverslaggeving* (hierna: **RJ**). Het bestuur heeft op 15 juni 2022 de jaarrekening vastgesteld.

3.4.2. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

(a) Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

(b) Algemeen, schattingswijzigingen en presentatiewijzigingen

Alle bedragen zijn vermeld in euro's. Bedragen zijn afgerond, waardoor een totaalstelling van afgeronde bedragen miniem kan afwijken. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

(c) Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

(d) Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post *nog af te wikkelen transacties*, die wordt verantwoord onder de liquide middelen.

(e) Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

(f) Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De schattingen en veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

(g) Waardeveranderingen beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsresultaten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

(h) Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Het pensioenfonds heeft in directe zin alleen te maken met de Amerikaanse dollar, omdat andere valuta binnen beleggingsfondsen worden omgerekend. De koers op 31 december 2021 was EUR/USD 1,14 (31 december 2020: EUR/USD 1,21).

(i) Beleggingen

Beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Per beleggingscategorie is dit als volgt:

- Aandelen en beursgenoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- Beleggingen in vastgoedfondsen zijn gewaardeerd tegen de beurskoers of – als die er niet is – tegen het evenredige deel van de nettovermogenswaarde van het vastgoedfonds waartoe het pensioenfonds gerechtigd is, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- Belangen in alternatieve beleggingen zijn gewaardeerd tegen geschatte marktwaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven. Deze wordt bepaald op basis van internationale richtlijnen van de sector, waaronder die van de European Private Equity & Venture Capital Association (hierna: **EVCA**).
- Obligaties zijn gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum, onder toevoeging van de lopende rente. Niet-beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- Derivaten worden gewaardeerd tegen de relevante marktnotering of – als die er niet is – met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.
- Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

(j) Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor risico fonds worden aangehouden.

(k) Herverzekeringen

Herverzekeringscontracten worden opgenomen voor de actuarieel bepaalde contante waarde van de herverzekerde aanspraken, berekend volgens de grondslagen van de technische voorzieningen, exclusief de opslag voor excasso- en administratiekosten.

(l) Overige activa

Overige activa bestaat uit de materiële vaste activa van het pensioenfonds, vorderingen en overlopende posten. De eerste waardering van vorderingen en overlopende activa is tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen. Materiële vaste activa worden gewaardeerd onder aftrek van de lineaire afschrijving.

(m) Stichtingskapitaal en reserves

Het eigen vermogen van het pensioenfonds bestaat uit het stichtingskapitaal en reserves. Het stichtingskapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

(n) Technische voorzieningen voor risico fonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen:

- De contante waarde wordt berekend op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur van 31 december 2021.
- De grondslagen die het pensioenfonds hanteert bij de berekening van de premies en de technische voorzieningen zijn in 2020 aangepast. Voor de sterftcijfers wordt de Prognosetafel AG 2020 van het Actuarieel Genootschap gehanteerd, waarbij rekening is gehouden met de ervaringssterfte (2020) van het pensioenfonds.
- Er wordt een onbepaald partnersysteem gehanteerd; voor iedere deelnemer wordt het partnerpensioen verzekerd, ongeacht de vraag of er daadwerkelijk een partner is (na pensioenleeftijd geldt een bepaald partnersysteem).
- Voor de berekening van het partnerpensioen wordt uitgegaan van een vast leeftijdsverschil: de partner van de man is drie jaar jonger en die van de vrouw is drie jaar ouder.
- Een voorziening voor uitvoeringskosten ter dekking van (toekomstige) administratie- en excassokosten maakt deel uit van de technische voorzieningen.

(o) Technische voorzieningen voor risico deelnemers

De waardering van de technische voorzieningen voor risico deelnemers wordt bepaald door de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen.

(p) Overige passiva

Overige passiva bestaat uit schulden en overlopende posten (behalve beleggingstransacties die binnen een maand zijn afgehandeld). De eerste waardering van schulden en overlopende passiva is tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

(q) Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit beleggingsactiviteiten en pensioenuitvoeringsactiviteiten.

De liquide middelen bestaan uit bankrekeningen, cash funds, en overlopende beleggingstransacties die binnen een maand zullen worden afgehandeld.

3.5 Toelichting op balans en staat van baten en lasten

3.5.1a Beleggingen voor risico fonds	2021	2020	Mutaties *	Resultaat
(x € 1.000)				
Aandelen Europa	83.643	66.528	194	16.921,03
Aandelen Verenigde Staten	131.802	99.671	-507	32.637,31
Aandelen opkomende markten	54.669	59.091	-5.269	846,47
Aandelen	270.114	225.290	-5.582	50.404
Indirect vastgoed	205.194	176.225	7.733	21.236
Private equity	62.926	41.990	-2.486	23.422
Alternatieve beleggingen	62.926	41.990	-2.486	23.422
Returnportefeuille	538.234	443.505	-335	95.062
Staatsobligaties	806.564	918.771	-57.334	-54.873
Liquide middelen	15.697	22.402	-6.362	-342
Risicomanagementportefeuille**	822.261	941.173	-63.696	-55.215
Uitvoeringskosten beleggingen pensioenfonds			2.154	-2.154
Beleggingen incl. liquide middelen	1.360.495	1.384.678	-61.877	37.693

* Mutaties = aankopen + gefactureerde kosten - verkopen - inkomsten (zoals dividend)

** Inclusief liquide middelen

De waarde van de beleggingen voor risico fonds inclusief liquide middelen bedraagt eind 2021 € 1.360 miljoen (2020: € 1.385 miljoen). Er is een positief netto beleggingsresultaat behaald van € 38 miljoen (2020: € 61 miljoen), hetgeen een totaalrendement van 3,0% betekent. Er zijn in 2020 en 2021 geen effecten uitgeleend (securities lending).

Voor de aansturing zijn de beleggingen verdeeld in twee portefeuilles. De returnportefeuille heeft als doel een rendement te halen boven de door het bestuur vastgestelde strategische benchmark. De risicomanagementportefeuille heeft als doel om het renterisico van de pensioenverplichtingen te matchen met de beleggingen. Daarnaast worden in deze portefeuille alle overige beleggingen opgenomen die als doel hebben de strategische risico's van het pensioenfonds te verlagen.

Returnportefeuille

De waarde van de returnportefeuille is € 538 miljoen. Er is een positief resultaat behaald van € 95 miljoen, wat met name te danken is aan aandelen (€ 50 miljoen).

Risicomanagementportefeuille

De waarde van de risicomanagementportefeuille is eind 2021 € 822 miljoen. De portefeuille bestaat grotendeels uit eurostaatsobligaties. Het resultaat op staatsobligaties bedraagt - € 55 miljoen in 2021. Tabel 3.6h toont de landen met de grootste beleggingen.

Liquide middelen

De post *liquide middelen* betreft bankrekeningen, cash funds en overlopende beleggingstransacties die binnen een maand zullen worden afgehandeld. In de aansturing vallen de *liquide middelen* onder de risicomangementportefeuille. Liquiditeiten, die externe vermogensbeheerders aanhouden, maken onderdeel uit van de betreffende beleggingscategorie. Het resultaat op liquide middelen betreft met name negatieve valutaresultaten op USD posities.

Verloop

In onderstaande tabellen staat het verloop van de beleggingen voor risico fonds nader uitgesplitst. De kolom *Mutaties* in de vorige tabel is uitgesplitst in: aankopen, verkopen en directe opbrengsten. De kolom *Resultaat* in de vorige tabel van € 38 miljoen (2020: € 64 miljoen) (exclusief resultaat *liquide middelen* en *uitvoeringskosten beleggingen pensioenfonds*) is uitgesplitst in: directe opbrengsten (dividend en rente) en indirecte opbrengsten.

3.5.1b Verloop 2021	Stand 2020	Aankopen 2021	Verkopen 2021	Indirecte opbr. 2021	Stand 2021	Directe opbr. 2021
(x € 1.000)						
Aandelen	225.290	35.365	-41.126	50.584	270.114	-179
Indirect vastgoed	176.225	32.000	-19.321	16.290	205.194	4.946
Alternatieve beleggingen	41.990	14.280	-	6.655	62.926	16.766
Staatsobligaties	918.771	2.379	-42.602	-71.984	806.564	17.111
Beleggingen excl. liquide middelen	1.362.276	84.025	-103.050	1.545	1.344.798	38.644

3.5.1b Verloop 2020	Stand 2019	Aankopen 2020	Verkopen 2020	Indirecte opbr. 2020	Stand 2020	Directe opbr. 2020
(x € 1.000)						
Aandelen	294.896	67	-69.610	-62	225.290	-60
Indirect vastgoed	190.653	13.572	-25.989	-2.011	176.225	9.672
Alternatieve beleggingen	48.055	6.855	-	-12.919	41.990	11.448
Credits	46.991	-	-46.991	-	-	-
Staatsobligaties	795.059	123.938	-48.022	47.797	918.771	17.308
Put opties	-	8.288	-1.239	-7.049	-	-
Beleggingen excl. liquide middelen	1.375.654	152.719	-191.851	25.756	1.362.276	38.368

Waarderingsmethoden

Zoals vermeld in paragraaf 3.4 *Grondslagen* worden de beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. De beleggingen kunnen daarbij worden ingedeeld naar drie waarderingsniveaus:

Niveau 1: Direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Niveau 2: Waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Niveau 3: Waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

3.5.1c Waardering	2021				2020			
	Totaal	niveau 1	niveau 2	niveau 3	Totaal	niveau 1	niveau 2	niveau 3
(x € 1.000)								
Aandelen	270.114	270.114	-	-	225.290	225.290	-	-
Indirect vastgoed	205.194	-	-	205.194	176.225	-	-	176.225
Alternatieve beleggingen	62.926	-	-	62.926	41.990	-	-	41.990
Staatsobligaties	806.564	619.464	187.100	-	918.771	704.201	214.570	-
Beleggingen excl. liq. middelen	1.344.798	889.578	187.100	268.120	1.362.276	929.491	214.570	218.215

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectieve marktnoteringen. Bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken:

- *Credits* en een deel van de *aandelen* (niet-beursgenoteerde fondsen) worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- In geval van *indirect vastgoed* en *alternatieve beleggingen* wordt de waarde overgenomen van de al dan niet gecontroleerde rapportages van de vermogensbeheerders.

3.5.1d Beleggingen voor risico deelnemers	2021	2020
(x € 1.000)		
Stand per 1 januari	-	18.184
Mutaties:		
Starting netto spaarpremie voor risico deelnemers (incl. waardeoverdrachten)	-	16
Netto beleggingsresultaat voor risico deelnemers (excl. waardeoverdrachten)	-	-1.435
Uitkeringen, onttrekkingen en overig (incl. waardeoverdrachten)	-	-16.765
Stand per 31 december	-	-

Beleggingen voor risico deelnemers bestaan uit de beleggingen aangehouden in de IDC-regeling. Per 30 juni 2020 heeft in verband met het sluiten van de pensioenregeling per 1 januari 2020, een collectieve waardeoverdracht plaatsgevonden van de kapitalen in de IDC-regeling. Bij de verwerking van de collectieve waardeoverdracht zijn de beschikbare middelen uit de IDC-regeling ter grootte van € 16,8 miljoen in de Staat van baten en lasten van 2020 verwerkt ten laste van het beleggingsresultaat voor risico deelnemers. Hiervan had een bedrag van € 1,1 miljoen betrekking op de inkoop van aanspraken bij de collectieve waardeoverdracht. Tegenover de verwerking ten laste van het beleggingsresultaat voor risico deelnemers stond de vrijval van de technische voorziening voor risico deelnemers. Hiermee verliep de verwerking van de collectieve waardeoverdracht per saldo neutraal.

3.5.2 Herverzekeringen	2021	2020
(x € 1.000)		
Balans (zowel aan activa- als passivazijde):		
Herverzekerd deel technische voorzieningen per 1 januari	4.922	5.400
Herverzekerd deel technische voorzieningen per 31 december	4.203	4.922
Baten (+) en lasten (-):		
Mutatie herverzekerd deel technische voorzieningen	-719	-478
Ontvangen uitkeringen herverzekering	488	533
Betaalde premie overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico	174	-311
Saldo herverzekeringen	-57	-256

In het verleden zijn door (rechts)voorgangers van Koninklijke P&O Nedlloyd N.V. pensioenaanspraken ondergebracht bij levensverzekeringsmaatschappijen. Deze pensioenaanspraken zijn niet aan het pensioenfonds overgedragen en staan derhalve als een bezit op de balans van het pensioenfonds. Dit betreft in feite een herverzekerd deel van de technische voorzieningen.

Ter dekking van risico's met betrekking tot overlijden en arbeidsongeschiktheid van de actieve deelnemers (of deelnemers die direct na actieve dienst in de Werkloosheidswet komen) aan de IDC-regeling is in juli 2017 een contract gesloten bij ElipsLife AG. Vanwege het sluiten van de pensioenregeling is de dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico beëindigd per 31 december 2019. De dekking voor de herverzekering van het overlijdensrisicokapitaal is beëindigd op 31 december 2021. De betaalde voorschotpremies over de jaren 2018-2021 zijn in het eerste kwartaal van 2021 verrekend met de werkelijke premie door ElipsLife AG. Hierbij is per saldo een bedrag van € 485.000 ten gunste van het pensioenfonds verrekend vanwege het sluiten van de pensioenregeling per 1 januari 2020 en de daaruit volgende collectieve waardeoverdracht. In bovenstaande tabel is hierdoor een batig saldo opgenomen bij de betaalde premie.

3.5.3 Overige activa	2021	2020
	<i>(x € 1.000)</i>	
Inventaris	43	93
Overlopende activa	287	296
Totaal overige activa	330	389

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan één jaar.

3.5.4a Technische voorzieningen voor risico fonds	2021	2020
	<i>(x € 1.000)</i>	
Stand technische voorzieningen per 1 januari	1.152.178	1.149.013
Mutaties:		
Dotatie voor risicopremies, kosten en pensioenopbouw	6	994
Dotatie voor toeslagen (indexatie)	30.179	7.812
Vrijval voor pensioenuitkeringen	-59.526	-61.999
Vrijval voor uitvoeringskosten	-2.282	-2.282
Dotatie voor rentetoevoeging in verband met rekenrente	-4.753	-2.482
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	-54.459	89.807
Wijziging door waardeoverdrachten	-857	-217
Dotatie voor lang- en kortleven	19.883	19.915
Dotatie voor aanvang partner- en wezenpensioen	13.735	10.842
Vrijval door sterfte	-40.703	-35.734
Wijziging sterftegrondslagen	-	-23.479
Overige mutaties	231	-12
Totaal mutaties	-98.546	3.165
Stand technische voorzieningen per 31 december	1.053.632	1.152.178

De technische voorzieningen voor risico fonds zijn in 2021 met € 99 miljoen gedaald naar € 1.054 miljoen. Alle mutaties staan in bovenstaande tabel opgesomd. De belangrijkste worden nader toegelicht:

- Dotatie voor pensioenopbouw: € - miljoen (2020: € 1,0 miljoen). Dit is het actuarieel berekende effect op de technische voorzieningen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale pensioenrechten en risicopremies. Sinds 2016 zijn hierin alleen nog de risicopremies opgenomen.
- Dotatie voor toeslagverlening € 30,2 miljoen (2020: € 7,8 miljoen). Per 1 januari 2022 is een toeslag van 2,7% verleend (1 januari 2021: 0,75%) en is voor inhaalindexatie een bedrag van € 3,6 miljoen in de technische voorzieningen opgenomen.
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen: - € 59,5 miljoen (2020: - € 62,0 miljoen). De verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.
- Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten: - € 2,3 miljoen (2020: - € 2,3 miljoen). Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening uitvoeringskosten als onderdeel van de technische voorzieningen. De € 2,3 miljoen die vrijkomt uit de voorziening is ten behoeve van de financiering van de kosten in de verslagperiode.
- Dotatie voor rentetoevoeging: - € 4,8 miljoen (2020: - € 2,5 miljoen). De pensioenverplichtingen per 1 januari 2021 zijn opgerent met de benodigde interest op basis van -0,53% éénjaars rente (2020: -0,32%). De dotatie is inclusief de oprenting van de voorziening uitvoeringskosten met € 0,9 miljoen (2020: € 0,9 miljoen).
- Dotatie voor wijziging marktrente: - € 54,5 miljoen (2020: € 89,8 miljoen). Door de gedaalde marktrente worden de technische voorzieningen in 2021 € 54,5 miljoen verlaagd. De rentetermijnstructuur komt overeen met een constante rekenrente van 0,47% (2020: 0,03%).
- De andere posten zijn tezamen - € 7,7 miljoen (2020: - € 28,7 miljoen) en betreffen met name dotaties en vrijval vanwege waardeoverdrachten en kanssystemen (sterfte en arbeidsongeschiktheid). In 2020 is hierin een vrijval van € 23,5 miljoen voor de wijziging sterftegrondslagen opgenomen.

In onderstaande tabellen zijn de technische voorzieningen voor risico fonds ingedeeld naar categorieën van deelnemers en componenten.

3.5.4b Voorziening risico fonds naar deelnemers	2021	in %	2020	in %
	<i>(x € 1.000)</i>			
Actieve deelnemers	9.033	1%	9.604	1%
Slapers	344.935	33%	400.150	35%
Gepensioneerden	699.664	66%	742.424	64%
Bruto technische voorzieningen	1.053.632	100%	1.152.178	100%

3.5.4c Voorziening risico fonds naar component	2021	2020
(x € 1.000)		
Technische voorziening (excl. uitvoeringskosten)	1.018.517	1.115.693
Voorziening uitvoeringskosten	35.115	36.485
Bruto technische voorzieningen	1.053.632	1.152.178

In de volgende tabel is het verloop van de technische voorzieningen voor risico deelnemers opgenomen:

3.5.4d Technische voorzieningen voor risico deelnemers	2021	2020
(x € 1.000)		
Stand technische voorzieningen per 1 januari	-	18.184
Mutaties:		
Mutatie technische voorzieningen voor risico deelnemers	-	-18.184
Stand technische voorzieningen per 31 december	-	-

Actuariële uitgangspunten - sterftegrondslagen

Voor de sterftcijfers wordt de Prognosetafel AG 2020 van het Actuariële Genootschap toegepast, waarbij rekening is gehouden met de fondsspecifieke ervaringssterfte (2020) van het pensioenfonds. Het effect van wijzigingen in actuariële uitgangspunten wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de uitgangspunten worden herzien.

3.5.4e Voorziening uitvoeringskosten	2021	2020
(x € 1.000)		
Stand 1 januari	36.485	37.787
Dotatie kosten IDC	-	35
Dotatie rendement	912	945
Ontrekking werkelijke uitvoeringskosten	-2.282	-2.282
Stand 31 december	35.115	36.485

Toeslagbeleid

De (voorwaardelijke) toeslag op de pensioenaanspraken wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds. De ambitie is om jaarlijks de pensioenaanspraken aan te passen aan de prijsindex. Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst zal worden geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslag wordt uit overrendementen gefinancierd.

Vanaf 1 januari 2015 is als onderdeel van het nFTK een nieuw toeslagregime van toepassing. Er is geen toeslag mogelijk bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%. Bij het vaststellen van de hoogte van de toeslag wordt rekening gehouden met de eis van toekomstbestendigheid.

De hoogte van de (maximaal) te verlenen toeslag wordt in drie stappen bepaald:

1. Het voor toeslagverlening beschikbare vermogen wordt berekend.
2. Op basis van dit beschikbare vermogen wordt de hoogte van de toekomstbestendige toeslagverlening bepaald.

3. Indien er sprake is van een maatstaf voor toeslagverlening die varieert over de tijd (bijvoorbeeld looninflatie of prijsinflatie) wordt de hoogte van de toekomstbestendige toeslagverlening uitgedrukt als percentage van de maatstaf, waarna de maximaal te verlenen toeslag wordt bepaald door het berekende percentage toe te passen op de feitelijk gerealiseerde maatstaf.

Omdat de beleidsdekkingsgraad ten behoeve van de toeslagverlening per 30 september 2021 123,3% was, de toekomstbestendige toeslagverlening berekend werd op 2,1%, de feitelijke gerealiseerde prijsinflatie over de periode september 2020 tot september 2021 2,7% was en de groeivoet van de prijsinflatie 1,9% bedraagt, kon de toeslagverlening per 1 januari 2022 vastgesteld worden op 2,7% (rekening houdend met een lager toekomstig aandelenrendement door de Commissie Parameters).

Inhaalindexatie

Sinds 1 januari 2009 zijn de pensioenaanspraken niet volledig geïndexeerd. Voor inhaalindexatie is eind 2021 een bedrag gereserveerd van € 3.635.630,-. De inhaalindexatie wordt in 2022 verwerkt¹⁴.

In onderstaande tabel staan de toeslagen van de afgelopen jaren. De cumulatieve indexatieachterstand bedraagt 10,55%. Deze achterstand wordt bijgehouden en het fonds heeft de ambitie de opgelopen achterstand op den duur in te halen. De achterstand is bepaald door een optelling van alle achterstanden van de deelnemers. Er bestaan echter verschillen van deelnemer tot deelnemer. Er zijn deelnemers met een grotere en kleinere achterstand. Dit is afhankelijk van de termijn waarin de deelnemer aangesloten is bij het fonds. Er is 3% van de individuele achterstanden ingehaald, dit is vergelijkbaar met 0,35%-punt van de cumulatieve achterstand.

3.5.4f Inflatie en Indexatie					Verleende Indexatie	Verschil	Cumulatief		
Datum	Periode	CBS-index	Berekening	Uitkomst	*				
1-1-2009	okt - okt	loonstijging:	122,5 / 119,5 =	2,5%	0,0%	**	-2,5%	-2,5%	
1-1-2010	okt - okt	loonstijging:	125,6 / 122,5 =	2,5%	2,0%		-0,5%	-3,0%	
1-1-2011	okt - okt	loonstijging:	126,4 / 125,6 =	0,6%	0,0%		-0,6%	-3,6%	
1-1-2012	okt - okt	loonstijging:	128,4 / 126,4 =	1,6%	0,0%		-1,6%	-5,2%	
1-1-2013	okt - okt	loonstijging:	130,7 / 128,4 =	1,8%	0,0%		-1,8%	-7,0%	
1-1-2014	okt - okt	prijsstijging:	115,1 / 113,4 =	1,6%	0,0%		-1,6%	-8,6%	
1-1-2015	okt - okt	prijsstijging:	116,3 / 115,1 =	1,1%	0,0%		-1,1%	-9,7%	
1-1-2016	okt - okt	prijsstijging:	117,1 / 116,3 =	0,7%	0,35%		-0,35%	-10,05%	
1-1-2017	sept - sept	prijsstijging:	100,6 / 100,5 =	0,1%	0,05%	**	-0,05%	-10,10%	
1-1-2018	sept - sept	prijsstijging:	102,03 / 100,57 =	1,5%	1,35%	**	-0,15%	-10,25%	
1-1-2019	sept - sept	prijsstijging:	103,95 / 102,03 =	1,9%	1,90%	**	0,00%	-10,25%	
1-1-2020	sept - sept	prijsstijging:	106,7 / 103,95 =	2,6%	2,00%	**	-0,60%	-10,55%	***
1-1-2021	sept - sept	prijsstijging:	107,88 / 106,70 =	1,1%	0,75%	**	-0,35%	-10,90%	
1-1-2022	sept - sept	prijsstijging:	110,79 / 107,88 =	2,7%	2,70%	**	0,00%	-10,55%	****

* Indexatie wordt berekend over de opgebouwde rechten per 31 december van het voorafgaande jaar.

** CPI alle huishoudens (2015 = 100) t.b.v. indexatie pensioen; i.v.m. gebruik definitieve CPI cijfers is in 2016 de basis verlegd van oktober naar september.

*** Inclusief de in 2019 verwerkte inhaalindexatie van 0,3%-punt van de cumulatieve achterstand.

**** Inclusief de in 2021 verwerkte inhaalindexatie van 0,35%-punt van de cumulatieve achterstand.

¹⁴ Bij de verleende indexatie zijn de verwachte rendementsparameters van de Commissie Parameters 2020 gehanteerd.

3.5.5 Overige passiva	2021	2020
	(x € 1.000)	
Schulden aan deelnemers	627	648
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.217	1.248
Overige schulden en crediteuren premies	393	279
Overlopende passiva	264	298
Totaal overige passiva	2.501	2.473

Schulden aan deelnemers betreffen gereserveerde pensioenen. De post *belastingen* betreft nog af te dragen loonbelasting over de pensioenuitkeringen in december. De post *overlopende passiva* bestaat uit nog te ontvangen facturen van vermogensbeheerders over het vierde kwartaal en andere nog te ontvangen facturen.

3.5.6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen	2021	2020
	(x € 1.000)	
Stortingsverplichtingen private equity en vastgoed	59.856	69.507
Huur kantoorruimte	660	180
Lease auto's	59	87
Totaal niet in de balans opgenomen verplichtingen	60.575	69.774

Bij *private equity* is er een resterende stortingsverplichting van € 44,9 miljoen (2020: € 37,5 miljoen) voor aangegane verplichtingen tot beleggingen in beleggingsfondsen. Vanwege de aard van deze verplichtingen is er geen exacte looptijd afgesproken. In 2021 zijn voor private equity nieuwe commitments van € 19,6 miljoen aangegaan (2020: € 20,2 miljoen). Bij vastgoed is in 2021 een nieuwe commitment van € 15,0 miljoen aangegaan (2020: € 32,0 miljoen). Eind 2021 is er een resterende verplichting voor vastgoed van € 15,0 miljoen (2020: € 32,0 miljoen).

Het pensioenfonds heeft in 2017 een huurovereenkomst afgesloten voor de huur van kantoorruimte voor eigen gebruik die loopt tot en met juni 2022. In 2021 is de huurovereenkomst verlengd tot en met juni 2027. Ten behoeve van de huurverplichting is een bankgarantie afgegeven voor € 36.000. De jaarlijkse netto huurprijs bedraagt circa € 120.000. Derhalve bedraagt de totale verplichting voor de resterende looptijd van vijfenhalf jaar circa € 660.000.

3.5.7a Premiebijdragen	2021	2020
	(x € 1.000)	
<i>Werkgeversgedeelte voor risico fonds</i>	-	-
<i>Werknemersgedeelte voor risico fonds</i>	9	17
Premiebijdragen voor risico fonds	9	17
Premiebijdragen voor risico deelnemers	-	-
Totaal premiebijdragen (feitelijke premie)	9	17

Het werkgeversgedeelte van de premiebijdrage is gebaseerd op de premiestaffels in het pensioenreglement verhoogd met de in de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) vermelde opslagen. Conform de in artikel 129 van de Pensioenwet beschreven voorwaarden is het niet toegestaan om een lagere premie te ontvangen dan de (gedempte) kostendekkende premie.

3.5.7b Kostendeckende premie	2021	2020
	(x € 1.000)	
Actuarieel benodigde koopsom	-	-
Netto spaarpremie voor risico deelnemers	-	-
Opslag vereist eigen vermogen	-	-
Opslag uitvoeringskosten	-	-
Zuivere kostendeckende premie	-	-

Sinds 1 januari 2020 is het pensioenfonds een gesloten fonds zonder verdere opbouw van pensioenaanspraken anders dan uit hoofde van toeslagverlening. De kostendeckende premie bedraagt hierdoor voor boekjaar 2020 en 2021 nihil.

3.5.8 Overige baten	2021	2020
	(x € 1.000)	
Overige baten	10	106
Totaal overige baten	10	106

3.5.9 Pensioenuitkeringen	2021	2020
	(x € 1.000)	
Ouderdomspensioen	-40.440	-41.815
Partnerpensioen	-18.806	-19.568
Wezenpensioen	-23	-29
Invaliditeitspensioen	-138	-138
Afkopen	-33	-654
Eenmalige uitkeringen bij overlijden	-103	-77
Totaal pensioenuitkeringen	-59.543	-62.280

De gevolgen van de uitruil van pensioenaanspraken zijn actuarieel neutraal en worden niet via de *staat van baten en lasten* verwerkt. De afkoopgrens wordt jaarlijks wettelijk vastgesteld.

De post *Afkopen* betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 503,24 (2020: € 497,27) per jaar, overeenkomstig artikel 66 van de Pensioenwet. Daarnaast heeft in 2020 hiervan € 480.000 betrekking op de bij de collectieve waardeoverdracht aan a.s.r. betaalde koopsom voor de inkoop van de vrijgestelde pensioenopbouw voor drie arbeidsongeschikte deelnemers, € 160.000 betaalde koopsom voor tijdelijk nabestaandenpensioen en € 32.000 betaalde koopsom voor zieken. Ook werd € 64.000 ontvangen uit de herverzekering van een arbeidsongeschikte deelnemer.

3.5.10 Saldo waardeoverdrachten	2021	2020
	(x € 1.000)	
Inkomende waardeoverdrachten	-	1.271
Uitgaande waardeoverdrachten	-819	-82
Totaal saldo waardeoverdrachten	-819	1.189

Het *saldo waardeoverdrachten* betreft het saldo van de ontvangst en overdracht van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van nieuwe respectievelijk vertrekkende deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen werden gestort als premie in de IDC-regeling (tot 1 januari 2020) of aangewend voor de inkoop van pensioenaanspraken. De overdracht van koopsommen gebeurt aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever. In 2020 is per saldo € 1,2 miljoen aan waardeoverdrachten ontvangen (2019: € -). Hiervan heeft een bedrag van € 1,1 miljoen betrekking op inkoop van aanspraken vanuit de IDC-regeling als gevolg van de collectieve waardeoverdracht.

In 2021 is een eenmalige uitgaande waardeoverdracht voor klein pensioen uitgevoerd voor 127 deelnemers met een waarde van € 748.000.

3.5.11a Uitvoeringskosten	2021	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer	2020	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer
<i>(x € 1.000)</i>						
Personeelskosten	1.655	729	926	1.578	682	896
Huisvestingskosten	241	121	121	238	119	119
Advieskosten	973	95	878	908	200	708
Accountantskosten	66	33	33	78	39	39
Automatiseringskosten	142	71	71	141	71	71
Communicatiekosten	165	165	-	173	173	-
Kosten organen pensioenfonds	384	384	-	371	371	-
Kosten uitbesteding pensioenadministratie	556	556	-	528	528	-
Overige algemene kosten	253	128	125	245	99	146
Uitvoeringskosten pensioenfondsorganisatie	4.435			4.261		
waarvan Pensioenbeheer		2.282			2.282	
waarvan Vermogensbeheer			2.154			1.979

De uitvoeringskosten van de uitvoeringsorganisatie zijn € 4,4 miljoen (2020: € 4,3 miljoen), waarvan € 2,1 miljoen (2020: € 2,0 miljoen) is toegerekend aan vermogensbeheer; deze kosten zijn ten laste gebracht van het resultaat op beleggingen (in tabel 3.5.1a). Er zijn binnen de uitvoeringskosten geen kosten opgenomen van externe vermogensbeheerders. Voor zover zij kosten per factuur in rekening hebben gebracht, zijn deze rechtstreeks ten laste geboekt van het resultaat op hun beleggingen, zodat er een consistent beeld is met de vermogensbeheerders die deze kosten rechtstreeks ten laste van het belegd vermogen hebben gebracht.

Bepaalde kostencategorieën die niet eenduidig kunnen worden toegerekend aan ofwel pensioenbeheer ofwel vermogensbeheer worden op 50/50 basis verdeeld.

De totale personeelskosten van € 1,7 miljoen (2020: € 1,6 miljoen) bestaan uit loonkosten € 0,9 miljoen (2020: € 0,9 miljoen), sociale lasten € 0,1 miljoen (2020: € 0,1 miljoen), pensioenlasten¹⁵ € 0,3 miljoen (2020: € 0,3 miljoen) en overige personeelskosten € 0,4 miljoen (2020: € 0,3 miljoen).

In paragraaf 2.9 wordt een integraal beeld getoond van alle kosten van vermogensbeheer en worden de kosten uitgedrukt in de kengetallen die de Pensioenwet voorschrijft.

DNB en AFM hebben in 2021 geen toezichtmaatregelen aan het pensioenfonds opgelegd. Er zijn in 2021 geen bestuurlijke boetes of dwangsommen opgelegd.

¹⁵ Inclusief compensatie pensioenopbouw

De honoraria van de externe accountant zijn als volgt:

3.5.11b Honoraria accountant	2021			2020		
	Deloitte Accountants B.V.	Overig Deloitte netwerk	Totaal	KPMG Accountants N.V.	Overig KPMG netwerk	Totaal
Onderzoek jaarrekening en verslagstaten	63	-	63	78	-	78
Overige controleopdrachten	-	-	-	-	-	-
Fiscale adviesdiensten	-	-	-	-	1	1
Andere niet-controlediensten	-	-	-	-	-	-
Totaal	63	-	63	78	1	79

Het personeelbestand is in 2021 gestegen naar 8,6 voltijdseenheden (2020: 7,6).

Verbonden partijen

Het pensioenfonds en de bestuursleden van het pensioenfonds zijn verbonden partijen. Daarnaast is Capricorn Cleantech Fund N.V. een verbonden partij. Dit betreft een van de private equity beleggingen waarvoor het pensioenfonds een commitment van € 10 miljoen is aangegaan. Het pensioenfonds is hiervan medebestuurder en wordt vertegenwoordigd door een uitvoerend bestuurder.

De niet-uitvoerende bestuursleden van het pensioenfonds ontvingen een vaste vergoeding van gemiddeld € 29.932 bruto per jaar (2020: € 31.067). De voorzitter van het bestuur ontving in 2021 een vergoeding van € 40.241 (2020: € 39.803) en de overige niet-uitvoerende bestuursleden € 26.826 (2020: € 26.534). De uitvoerende bestuursleden zijn in loondienst van de uitvoeringsorganisatie. Daarbij wordt binnen de uitvoeringskosten 20% van hun loonkosten toegerekend aan de bestuurskosten. De totale bezoldiging van de uitvoerende bestuursleden op grond van artikel 383 Boek 2 BW bedraagt in 2021 € 581.799 (2020: € 554.000).

De leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding van € 4.024 per jaar (2020: € 3.980) (de voorzitter en secretaris ontvangen € 4.829 per jaar (2020: € 4.776)¹⁶.

De leden van de auditcommissie ontvangen een vergoeding van € 15.000 per jaar. In totaal is in het verslagjaar aan vacatiegelden en honoraria een bedrag betaald van € 312.899¹⁷ (2020: € 339.000).

Er zijn geen leningen verstrekt aan of vorderingen op (voormalige) bestuursleden. Een aantal bestuursleden van het pensioenfonds nemen deel in de pensioenregeling van het pensioenfonds op basis van de in het pensioenreglement vermelde voorwaarden.

¹⁶ In 2020 is aan de leden van het verantwoordingsorgaan tevens een verrekening indexatie over 2017-2019 uitbetaald van € 178 voor de voorzitter en secretaris en € 148 voor de overige leden.

¹⁷ Hierin is een bedrag van € 2.113 (2020: € 12.538) betaalde btw opgenomen inzake de vergoeding van niet-uitvoerende bestuursleden en € 2.735 (2020: € 2.735) betaalde btw inzake de bezoldiging van uitvoerende bestuursleden. Sinds het tweede kwartaal 2021 wordt geen btw meer in rekening gebracht over vergoedingen van niet-uitvoerende bestuursleden en auditcommissie n.a.v. het Besluit van 6 mei 2021.

3.6 Risicobeheersing

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico: het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken moet verlagen.

De dekkingsgraad is het kengetal dat de solvabiliteit weergeeft. De dekkingsgraad wordt berekend als het pensioenvermogen (= stichtingskapitaal, reserves en technische voorzieningen voor risico fonds en deelnemers) gedeeld door de technische voorzieningen (= pensioenverplichtingen). De dekkingsgraad is in 2021 met 8,9%-punt gestegen naar 129,3%. De *minimaal vereiste dekkingsgraad* is 104,0%; er is derhalve aan het einde van het jaar 2021 geen sprake van onderdekking.

In de onderstaande tabel staat de samenstelling van de onderliggende mutaties weergegeven. De belangrijkste oorzaak van de stijging van de dekkingsgraad is de stijging van de marktrente. Bij de door DNB gehanteerde disconteringsrente wordt de zogenoemde *ultimate forward rate* toegepast. Op basis van de werkelijke marktrente zou de dekkingsgraad eind 2021 128,1% (2020: 117,8%) bedragen.

3.6a Dekkingsgraad verloop	2021	2020
Stand per 1 januari	120,4%	120,6%
Mutaties:		
Beleggingsresultaat	3,3%	3,8%
Toeslag (indexatie)	-3,2%	-0,8%
Pensioenuitkeringen	1,1%	1,3%
Benodigde interest ivm rekenrente	0,6%	0,2%
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	6,2%	-9,3%
Wijziging sterftegrondslagen	0,0%	2,3%
Overige mutaties	0,9%	2,3%
Totaal mutaties:	8,9%	-0,2%
Stand per 31 december	129,3%	120,4%

Om tegenslagen op te vangen, dient het pensioenfonds buffers aan te houden. Volgens de normen van DNB bedraagt het vereist pensioenvermogen € 1.197 miljoen (2020: € 1.299 miljoen), hetgeen overeenkomt met een *vereiste dekkingsgraad* van 113,6% (2020: 112,8%). Omdat de *beleidsdekkingsgraad* aan het einde van het jaar 126,0% (2020: 116,4%) bedraagt en hoger is dan de vereiste dekkingsgraad, is geen sprake van een reservetekort. In de volgende tabel staat de berekening van het vereist pensioenvermogen vermeld en de reserve.

3.6b Vereist pensioenvermogen	2021	2020	Toelichting
(x € 1.000)			
Technische voorzieningen	1.053.632	1.152.178	
Vereiste buffers:			
S1 Renterisico	2.202	213	
S2 Risico zakelijke waarden	106.574	98.736	
S3 Valutarisico	45.613	38.514	
S4 Grondstoffenrisico	-	-	
S5 Kredietrisico	41.769	59.790	
S6 Verzekeringstechnisch risico	22.985	25.007	
S7 Liquiditeitsrisico	nvt	nvt	
S8 Concentratierisico	nvt	nvt	
S9 Operationeel risico	nvt	nvt	
S10 Actief beheer	10.227	14.764	
Diversificatie-effect*	-86.074	-90.119	= Totaal vereiste buffers - optelling S1 tm S10
Totaal vereiste buffer risico fonds	143.297	146.904	= $\sqrt{(S1^2 + S2^2 + S1 \times S2 + S3^2 + S4^2 + S5^2 + S6^2)}$
Totaal vereiste buffer risico deelnemer	-	-	
Vereist pensioenvermogen	1.196.929	1.299.082	conform Pensioenwet, artikel 132
Aanwezig pensioenvermogen	1.362.527	1.387.516	= Totaal activa - Overige passiva
Aanwezig -/- vereist **	165.598	88.434	
VEV-dekkingsgraad	113,6%	112,8%	
* Het diversificatie-effect is het verschil tussen de uitkomst van de S-formule (= Totaal vereiste buffers) en de optelling van S1 tm S10.			
** De beleidsdekkingsgraad is hoger dan de vereiste dekkingsgraad.			

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie. In die situatie is het eigen vermogen van het pensioenfonds zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen één jaar over minder middelen beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen.

De verschillen tussen de vereiste buffers op 31 december 2021 ten opzichte van 31 december 2020 vloeien voort uit de waardering en samenstelling van de beleggingen. Als gevolg van de implementatie van het dynamisch balansbeheer in 2020 is de omvang van de returnportefeuille aanvankelijk verkleind (30%) ten gunste van de risicomanagementportefeuille (70%). Binnen het dynamisch kader is deze weging eind 2021 door de gestegen dekkingsgraad 35% respectievelijk 65%. In de berekening van het vereist eigen vermogen ultimo 2021 wordt uitgegaan van een (dynamische) renteafdekking van 85% (2020: 80%).

Het bestuur beschikt over de volgende beleidsinstrumenten om het solvabiliteitsrisico te beheersen:

- Beleggingsbeleid: zie paragraaf 3.5
- Herverzekeringsbeleid: zie [S6] Actuariële risico's
- Toeslagbeleid: zie paragraaf 3.5

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies en de haalbaarheidstoets. Een ALM-studie is een analyse van de samenhang tussen de pensioenverplichtingen en verschillende beleggingsstrategieën in diverse economische scenario's. In een haalbaarheidstoets wordt het huidige beleid van het pensioenfonds aan de hand van diverse economische scenario's geanalyseerd en worden diverse stresstests uitgevoerd. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsplan als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

[S1] Renterisico

Het renterisico is het risico dat, als gevolg van veranderingen in de marktrente, de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en van de technische voorzieningen niet in dezelfde mate wijzigen. De strategische renteafdekking van de verplichtingen bedraagt 85%¹⁸. Per 31 december 2021 bedraagt de effectieve (dynamische) renteafdekking door de obligatieportefeuille 83% (2020: 81%).

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duratie. De duratie is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. In onderstaande tabel staat de duratie van de vastrentende waarden en van de nominale pensioenverplichtingen voor risico fonds.

3.6c	Duratie	Balanswaarde 2021	Duratie 2021	Balanswaarde 2020	Duratie 2020
	(x € 1.000)				
	Vastrentende waarden	806.564	12,8	918.771	14,7
	Totaal beleggingen risico fonds incl. liquide middelen	1.360.495	7,6	1.384.678	9,8
	Nominale pensioenverplichtingen voor risico fonds	1.053.632	12,5	1.152.178	13,0

[S2] Risico zakelijke waarden (prijsrisico)

Het prijsrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, waarbij waarde wijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat.

Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. De diversificatie van de aandelenportefeuille staat in de volgende tabel. Onder de post *aandelen* zijn mede begrepen portefeuilles die uit aandelen en andere beleggingen (zoals liquiditeiten) bestaan, waarvan het doel het beleggen in aandelen is. Er wordt slechts in drie regio's belegd, namelijk de Verenigde Staten, Europa en opkomende markten.

¹⁸ Ten behoeve van de berekening van het vereist eigen vermogen wordt sinds het eerste kwartaal 2021 uitgegaan van een strategische afdekking van 85% als onderdeel van het dynamisch balansbeheer.

3.6d Aandelen geografisch	2021	in %	2020	in %	Strategische mix
(x € 1.000)					
Verenigde Staten	131.802	48,8%	99.671	44,2%	45,0%
Europa	83.643	31,0%	66.528	29,5%	30,0%
Opkomende markten	54.669	20,2%	59.091	26,2%	25,0%
Totaal Aandelen	270.114	100%	225.290	100%	100%

De diversificatie van vastgoed naar regio en sectoren staat in de volgende tabel:

3.6e Vastgoed	2021	in %	2020	in %	Strategische mix
Eurozone	178.047	86,8%	158.867	90,2%	87,5%
Europa overig	27.147	13,2%	17.358	9,9%	12,5%
Totaal Vastgoed	205.194	100%	176.225	100%	100%
Winkels	35.909	17,5%	34.082	19,3%	35,0%
Woningen	63.815	31,1%	74.614	42,4%	30,0%
Kantoren	50.067	24,4%	40.532	23,0%	20,0%
Logistiek	55.403	27,0%	26.997	15,3%	15,0%
Totaal Vastgoed	205.194	100%	176.225	100%	100%

[S3] Valutarisico

Het strategische beleid van het pensioenfonds is om alleen de valutaposities bij vastrentende waarden af te dekken. Ultimo 2020 en 2021 zijn geen valutaposities afgedekt. De totale valutablootstelling bedraagt € 309 miljoen (2020: € 241 miljoen). Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd en dat derhalve niet is afgedekt, bedraagt eind 2021 circa 22% (2020: 17%) van de beleggingsportefeuille. De beleggingen in vreemde valuta kunnen als volgt worden gespecificeerd:

3.6f Valutablootstelling	EUR	USD	GBP	Overig Europa	Opkomende markten	Totaal
(x € 1.000)						
Aandelen	44.445	133.028	21.709	16.262	54.669	270.114
Vastgoed	178.047	-	8.946	18.201	-	205.194
Alternatieven	17.239	45.687	-	-	-	62.926
Vastrentend	806.564	-	-	-	-	806.564
Liquide middelen	10.022	5.675	-	-	-	15.697
Totaal 2021	1.056.317	184.391	30.655	34.463	54.669	1.360.495
2021 als % van het totaal	77,6%	13,6%	2,3%	2,5%	4,0%	100,0%
2020 als % van het totaal	82,6%	9,7%	1,6%	1,8%	4,3%	100,0%
Totaal 2020	1.143.545	134.698	22.453	24.892	59.091	1.384.679

[S4] Grondstoffenrisico

Grondstoffenrisico is het risico op waardedalingen van beleggingen in grondstoffen (commodities). Er zijn geen beleggingen in grondstoffen in 2020 en 2021.

[S5] Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee *over the counter*-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt. De volgende beheersmaatregelen zijn hierbij van toepassing:

- Er wordt alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert.
- Er worden alleen transacties aangegaan met tegenpartijen van goede naam en faam.
- Er zijn limieten gesteld aan tegenpartijen op totaalniveau.
- Er wordt onderpand verlangd bij derivaten.

De kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille staat in onderstaande tabel. Onder *geen rating* vallen financiële instrumenten waar door kredietbeoordelaars geen waardering (rating) aan is gegeven.

3.6g Rating	Staats- obligaties	2021 totaal	2021 in %	2020 in %
	(x € 1.000)			
AAA	54,3%	437.875	54,3%	52,3%
AA	45,7%	368.512	45,7%	47,6%
A	-	-	0,0%	0,0%
BBB	-	-	0,0%	0,0%
<BBB	-	-	0,0%	0,0%
Geen rating	-	-	0,0%	0,0%
Cash & cash equivalents	0,0%	177	0,0%	0,1%
Portefeuillewaarde x € 1.000	806.564	806.564	100%	100%

Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, in het bijzonder *over the counter*-derivaten zoals swaptions, wordt door het pensioenfonds uitsluitend gewerkt met tegenpartijen waarmee een ISDA/CSA-overeenkomst is afgesloten. Ultimo 2021 staan geen derivaten contracten uit (2020: nihil).

Herverzekeringsovereenkomsten van de technische voorzieningen zijn aangegaan met Nederlandse verzekeraars die onder toezicht staan van DNB.

[S6] Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langleven, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevenrisico – het belangrijkste verzekeringstechnische risico – is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorzieningen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Het pensioenfonds hanteert bij de waardering van de pensioenverplichtingen per 31 december 2020 de meest recente overlevingstafels: de AG Prognosetafel 2020 waarbij rekening is gehouden met de ervaringssterfte van het pensioenfonds op basis van het ervaringssterfmodel van Sprenkels & Verschuren. De ervaringssterfte is in 2020 aangepast.

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een partnerpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit.

[S7] Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn.

Dit risico wordt beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Het niveau van de uitkeringen overtreft het niveau van de inkomende premies en directe beleggingsopbrengsten (dividend en rente). Er zijn echter voldoende obligaties die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt.

Er wordt een tweetal liquiditeitsratio's gehanteerd: één op een driemaands horizon en één op een driejaars horizon. De essentie van beide ratio's is dat de beschikbare liquiditeit wordt afgezet tegen de liquiditeitsbehoefte. De hiervoor genoemde maatstaven worden op kwartaalbasis gemonitord, waarbij als richtlijn geldt dat deze ruim boven de 100% horen te liggen.

- De liquiditeitsratio op driemaands horizon bedraagt eind 2021: 1732% (2020: 889%).
- De liquiditeitsratio op driejaars horizon bedraagt eind 2021: 463% (2020: 390%).

[S8] Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Deze posten staan in onderstaande tabel vermeld.

3.6h Grootste tegenpartijen	2021	in %	2020	in %
	<i>(x € 1.000)</i>			
Duitsland	204.560	15,0%	221.540	16,0%
Nederland	183.371	13,5%	207.361	15,0%
Frankrijk	88.088	6,5%	104.201	7,5%
Oostenrijk	75.079	5,5%	100.594	7,3%
België	76.474	5,6%	93.783	6,8%
Finland	84.794	6,2%	90.024	6,5%

[S9] Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, controles en kwaliteit geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

[S10] Actief beheer risico

Het actief beheer risico (S10) als onderdeel van het vereist eigen vermogen, heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel)portefeuille vastgelegde benchmark.

Specifieke financiële instrumenten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruik gemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel – berekend inclusief de economische effecten van derivaten – dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

3.7 Bestemming van het resultaat

Het saldo van baten en lasten is ten gunste gebracht van de reserves.

3.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die van invloed zijn op de financiële positie van het pensioenfonds per 31 december 2021.

Impact oorlog in Oekraïne en sanctiewetgeving

In februari 2022 is met de invasie door Rusland een oorlog ontketend tussen Rusland en Oekraïne. Vooralsnog is de impact op het pensioenfonds en de processen beperkt. Er is slechts beperkte directe exposure (€ 285.000 per eind februari 2022) in de beleggingsportefeuille op Rusland en Oekraïne. De waarde van deze beleggingen is nadien door de fondsmanager afgewaardeerd naar nul. De systeemtechnische risico's en gevolgen van de oorlog voor de bedrijfsactiviteiten en bedrijfsresultaten van niet-Russische bedrijven laten zich echter moeilijk voorspellen. Wel loopt de inflatie inmiddels op. De uitgevaardigde sanctiewetgeving heeft tot dusver geen directe gevolgen voor de beleggingsportefeuille, de pensioenadministratie en -betalingen aan (buitenlandse) deelnemers. Het pensioenfonds heeft op dit moment geen deelnemers in Oekraïne of Rusland. Het bestuur monitort de ontwikkelingen van de oorlog en sanctiewetgeving en neemt waar nodig maatregelen.

Wijziging UFR-methode

Vanaf 1 januari 2021 wordt de door de Commissie Dijsselbloem geadviseerde UFR-methode in vier gelijke jaarlijkse stappen ingevoerd. Begin 2024 zullen de nieuwe UFR-parameters volledig zijn ingevoerd. De verhoging van de technische voorzieningen als gevolg van de tweede stap van de invoering maakt geen onderdeel uit van de technische voorzieningen per 31 december 2021. Zou de verhoging door de tweede stap per 31 december 2021 worden berekend dan heeft dit een verhogend effect op de technische voorzieningen van € 3,0 miljoen. Uitgedrukt in de technische voorzieningen bedraagt de verhoging 0,28%. Zou de verhoging volledig (vier stappen) per 31 december 2021 worden berekend dan heeft dit een verhogend effect van € 9,3 miljoen op de technische voorzieningen. Uitgedrukt in de technische voorzieningen bedraagt de verhoging 0,9%. De impact op de dekkingsgraad zou dan 1,2%-punt negatief zijn.

SFDR

Sinds 10 maart 2021 moeten pensioenfondsen voldoen aan een Europese verordening met informatieverplichtingen over duurzame beleggingen, de zogenaamde Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

Eén van de onderdelen hiervan is dat het pensioenfonds heeft gekozen voor de zogenoemde opt-out en daarbij geen rekening houdt met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 van de Informatieverschaffingsverordening en de nog te verschijnen secundaire wetgeving.

Het pensioenfonds heeft besloten geen rekening te houden met deze effecten, omdat nog niet duidelijk is wat de verplichtingen zijn die volgen uit deze toekomstige wetgeving, alsook de onduidelijkheid over de mogelijke kosten die met de vereiste rapportage gepaard gaan. Het pensioenfonds zal deze zogenoemde opt-out heroverwegen, zodra de nadere uitwerking op de SFDR gepubliceerd is.

Rotterdam, 15 juni 2022

Het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

H.J. Machielsen

F. Wittermans

M. Schenkel

H.F. Meurs

K.H. Knapper

F.T.E. Dooren

R.T. Caenen

4. Overige gegevens

4.1 Actuariële verklaring

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Nedlloyd Pensioenfonds te Rotterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 13.100.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 655.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen toereikend zijn.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Eindhoven, 15 juni 2022

drs. M.B.H. Ceelaert AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

4.2 *Controleverklaring van de onafhankelijke accountant*

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021.
2. de staat van baten en lasten over 2021.
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 13.100.000. De materialiteit is gebaseerd op circa 1% van het pensioenvermogen. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 655.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Stichting Nedlloyd Pensioenfonds kent een aantal kernactiviteiten welke grotendeels zijn uitbesteed aan uitvoeringsorganisaties. De stichting heeft het beheer van de beleggingen en de pensioenadministratie uitbesteed aan J.P. Morgan respectievelijk InAdminRiskCo. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie die is verstrekt door deze uitvoeringsorganisaties.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de uitvoeringsorganisaties verleende diensten en het effect hiervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang, bepalen wij de aard en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden en voeren wij controlewerkzaamheden uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van uitvoeringsorganisaties, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II en SOC-1) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de uitvoeringsorganisatie met vertegenwoordigers van de uitvoeringsorganisatie. Verder evalueren wij de in de Standaard 3402 en SOC rapportages beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2021 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de uitvoeringsorganisatie.

In aanvulling hierop hebben wij eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd, waaronder werkzaamheden ten aanzien van de aanwezige beheersingsmaatregelen op het niveau van het bestuur en het pensioenfonds zelf.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de significante activiteiten, gecombineerd met zelfstandig verrichte werkzaamheden op het totaalniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het geheel verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controle-aanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze

waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de niet-uitvoerende bestuursleden het toezicht uitoefenen, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, SIRA en sleutelfunctiehouder-rapportages. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen welke gericht zijn op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Op basis van deze werkzaamheden hebben wij de veronderstelde fraude risico's overwogen met betrekking tot het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur, inclusief of er indicaties zijn voor tendenties bij het bestuur die mogelijk risico's vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude.

Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van deze fraude risico's zijn gericht op een evaluatie van de opzet en de implementatie van de relevante interne beheersingsmaatregelen om deze risico's te beperken.

Wij hebben de interne-beleidsdocumenten en andere beschikbare informatie ten aanzien van fraude beoordeeld en om inlichtingen verzocht bij onder andere de leden van het bestuur en de sleutelfunctiehouders. Wij hebben tevens aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het toetsen van journaalboekingen, het beoordelen van schattingen op tendenties (inclusief een retrospectieve beoordeling van significante schattingen uit het vorige boekjaar) en de onderbouwing van de tijdens het opstellen van de financiële overzichten aangebrachte aanpassingen. Onze inschatting van de risico's op een afwijking van materieel belang ten gevolge van fraude hebben niet geresulteerd in een kernpunt van de controle.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controle-aanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op de stichting door inlichtingen in te winnen bij het bestuur, de met governance belaste personen en het lezen van notulen en rapporten van de sleutelfunctiehouders.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, naleving van het belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving, de vereisten in het kader van Titel 9 van Boek 2 BW aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten. Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is Stichting Nedlloyd Pensioenfonds onderworpen aan overige wet- en regelgeving, zoals ook benoemd in de NBA Handreiking 1144 'Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen' waarvan de gevolgen van niet naleving

een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken. Gezien de aard van de activiteiten van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds en de complexiteit van deze regelgeving, bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds, voor de mogelijkheid van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijv. het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot (i) het management en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Tenslotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controle-aanpak continuïteit

Onze verantwoordelijkheden, evenals de verantwoordelijkheden van het bestuur, met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling wordt beschreven in het hoofdstuk "Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening" hieronder.

Bij het vervullen van onze verantwoordelijkheden hebben we werkzaamheden uitgevoerd waaronder het evalueren van de beoordeling door het bestuur van het vermogen van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds om haar continuïteit te handhaven en het overwegen van de impact van financiële, operationele en andere omstandigheden.

De financiële positie van de stichting en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen te kunnen aanpassen is een belangrijk onderdeel van deze evaluatie. Op basis van deze procedures hebben we geen rapporteerbare bevindingen met betrekking tot het vermogen van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds om haar continuïteit te handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de organen belast met governance gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van beleggingen welke gewaardeerd zijn op basis van waarderingmodellen (illiquide beleggingen)

De beleggingen zijn een significante post op de balans van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds. Deze beleggingen dienen volgens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde.

Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te toetsen aan genoteerde prijzen die tot stand zijn gekomen op liquide financiële markten. Illiquide beleggingen zijn beleggingen waarvoor een frequente marktnotering ontbreekt en de prijs daarom op basis van waarderingmodellen wordt bepaald. Het met behulp van deze modellen bepalen van de marktwaarde is complex en bevat een hoge mate van subjectiviteit. Hierdoor neemt de waarderingonzekerheid inherent toe bij beleggingen zonder frequent genoteerde marktprijzen en hangt dit samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens.

In de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva geeft Stichting Nedlloyd Pensioenfonds inzicht in de gehanteerde waarderingmethoden van de illiquide beleggingen.

Een beschrijving van deze modellen en technieken is weergegeven in toelichting 3.4.2 en 3.5.1 van de jaarrekening. Uit deze toelichting blijkt dat voor 66% van de beleggingen van het pensioenfonds de waardering is gebaseerd op directe marktnoteringen, voor 14% op basis van waarneembare marktdata en voor 20% op basis van andere methoden.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat illiquide beleggingen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.

Om het risico te ondervangen hebben wij onder meer:

- De opzet, het bestaan en de werking van de beheersingsmaatregelen rondom waardering van de illiquide beleggingen beoordeeld;
- Een retrospectieve analyse uitgevoerd ten aanzien van de nagekomen waarderingen.
- Vastgesteld of de in de grondslagen voor waardering van activa en passiva beschreven modellen geschikt zijn om, binnen de geldende wettelijke bepalingen en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, te kunnen komen tot een marktwaarde van deze illiquide beleggingen;
- Getoetst of de toepassing van deze modellen en technieken bij het bepalen van de marktwaarde overeenkomstig de beschreven uitgangspunten heeft plaatsgevonden;
- Vastgesteld dat de waarderinggrondslagen en waarderingonzekerheid van de illiquide beleggingen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening.

Onze observatie bij dit kernpunt:

Wij achten de waardering van de illiquide beleggingen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2021 aanvaardbaar. Wij hebben geen significante bevindingen te rapporteren.

Gevoeligheden ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen

De technische voorziening, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico

Om het risico te ondervangen hebben wij onder meer:

- De certificerend actuaris instructies gestuurd over de te volgen controleaanpak, risico's, werkzaamheden en attentiepunten;

van het fonds, betreft de belangrijkste verplichting in de balans van het pensioenfonds en vormt één van de belangrijkste componenten voor de berekening van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad. De technische voorziening wordt, conform de vereisten van de Pensioenwet, gewaardeerd op marktwaarde. Deze marktwaarde wordt berekend op basis van actuariële grondslagen en schattings-elementen en is dan ook gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattings-elementen. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de voorziening pensioenverplichtingen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen uit de Pensioenwet.

Stichting Nedlloyd Pensioenfonds heeft in de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva de grondslagen voor de waardering van de technische voorziening toegelicht. In hoofdstuk 3.5.4 is een verdere detaillering van de technische voorziening gegeven.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat actuariële grondslagen met betrekking tot de fonds specifieke ervaringssterfte en kostenopslag niet juist worden toegepast en toegelicht en/of dat actuariële berekeningen onjuist zijn.

- De redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en besproken met de certificerend actuaris;
- De rapportage van de certificerend actuaris geëvalueerd en de uitkomsten besproken;
- Een review uitgevoerd op het dossier van de certificerend actuaris.
- Controlewerkzaamheden uitgevoerd op de pensioenaanspraken van de deelnemers om de gehanteerde administratieve basisgegevens te toetsen;
- Vastgesteld dat de waarderingsgrondslagen van de technische voorzieningen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening.

Onze observatie bij dit kernpunt:

Wij achten de waardering van de technische voorzieningen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2021 aanvaardbaar. Wij hebben geen significante bevindingen te rapporteren.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- de overige gegevens
- de kerncijfers.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt

groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de organen belast met governance onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur en de organen belast met governance dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur en de organen belast met governance over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de organen belast met governance hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 15 juni 2022

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: E.M. van der Hall RA

4.3 *Verslag van het intern toezicht*

Inleiding

Stichting Nedlloyd Pensioenfonds (hierna: NPF) heeft een omgekeerd gemengd bestuursmodel. Hierbij zijn de niet-uitvoerende bestuursleden (hierna: NUB-ers) belast met het intern toezicht binnen NPF. In deze rol hebben de NUB-ers tot taak toezicht te houden op:

- a. Het beleid van het bestuur;
- b. De algemene gang van zaken in het pensioenfonds;
- c. Adequate risicobeheersing;
- d. Evenwichtige belangenafweging door het bestuur;
- e. De financiële informatieverschaffing door het pensioenfonds;
- f. Uitvoering van de taken door de uitvoerende bestuursleden (hierna: UB-ers) zoals vastgelegd in de statuten en het vigerende bestuursreglement.

De NUB-ers vervullen hun taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van NPF en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. De NUB-ers betrekken de Code Pensioenfondsen (hierna: Code) bij de uitoefening van hun taak en zorgen ervoor dat NPF de Code juist toepast en hierover verantwoording aflegt. Een onderdeel daarvan is het integraal behandelen van het document 'Naleving Code Pensioenfondsen' in een of meerdere bestuursvergaderingen. In dit document wordt per norm uit de Code aangegeven hoe NPF deze norm toepast, of het in overeenstemming met de norm handelt en indien dit deels of niet het geval is, dan wordt dat omkleed met redenen.

Voor het verslagjaar 2021 is door de NUB-ers ook een aantal specifieke toezichtthema's vastgesteld met een bijbehorend normenkader.

Dit betreft de onderstaande thema's:

1. Maatschappelijk verantwoord beleggen – implementatie en monitoring nieuw beleid.
2. Pensioenadministratie – toekomstbestendigheid.
3. Pensioenakkoord.
4. Uitbesteding – processen, IT(-risico's) en datakwaliteit.
5. IORP II – invulling sleutelfunctiehouderschap.

De keuze voor deze thema's vloeit voort uit het feit dat deze belangrijke strategische ontwikkelingen/veranderingen betreffen voor NPF of omdat deze van belang zijn voor de beheerste en integere bedrijfsvoering van NPF. De concept toezichtthema's zijn afgestemd met de auditcommissie (AC) en het verantwoordingsorgaan (VO), die beide de mogelijkheid hebben gekregen om (wijzigingen op de) toezichtthema's aan te dragen. De toezichtthema's zijn vervolgens in het bestuur besproken, waarbij de UB-ers hun oordeel hebben gegeven over de toezichtthema's. Daarna zijn de toezichtthema's definitief vastgesteld. Gedurende het jaar is ook bekeken of bijstelling van (een of meerdere van) de thema's en/of het normenkader nodig is vanwege actuele ontwikkelingen. Alleen het normenkader bij Pensioenadministratie is aangepast in 2021 vanwege snel veranderende omstandigheden.

In 2021 is er vier keer een NUB-overleg geweest. De NUB-ers hebben ook twee keer overlegd met de AC. Tijdens deze overleggen is de voortgang op de specifieke thema's besproken naast een bespreking van de algemene thema's.

Hieronder geven de NUB-ers hun oordeel over het verslagjaar 2021 weer. Dit ziet zowel op het toezicht op de algemene thema's als op de specifieke thema's. Met dit verslag leggen de NUB-ers ook verantwoording af aan het VO over het door de NUB-ers in 2021 uitgevoerde intern toezicht.

Oordeel van het intern toezicht ten aanzien van de algemene thema's

Ten aanzien van de algemene thema's hebben de NUB-ers de volgende bevindingen en aanbevelingen.

a. Beleid van bestuur en b. Algemene gang van zaken in het pensioenfonds

2021 was het tweede jaar van de wereldwijde COVID-19 pandemie. De meeste organen van NPF hebben weinig fysiek vergaderd, maar de vergaderingen zijn via videobellen gehouden. De NUB-ers constateren dat ondanks deze moeilijke tijd NPF en iedereen die daarbij betrokken is of daarbij een rol vervult, in staat is geweest om alle werkzaamheden goed door te laten lopen. Toch blijft het gemis aan interactie door on-site vergaderingen en bijeenkomsten bestaan. Zodra dit weer mogelijk is, zal dit weer zo snel mogelijk worden opgepakt.

NPF heeft haar missie, visie en strategie duidelijk vastgelegd. Op basis van een extern onderzoek is drie jaar geleden de risicohouding van de deelnemers geïnventariseerd. Deze risicohouding is het uitgangspunt voor het strategische beleggingsbeleid van NPF. In 2021 heeft het bestuur door een extern bureau opnieuw een risicobereidheidsonderzoek laten uitvoeren. Hieruit bleek dat het huidige beleggingsbeleid nog steeds passend is bij de risicobereidheid van onze deelnemers.

Het bestuur heeft in 2019/2020 het beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen opnieuw vastgelegd. In 2021 is gebleken dat dit onderwerp voor beleggen en de daarover af te leggen verantwoording een nog grotere rol gaat spelen. Het bestuur wil nu eerst ervaring opdoen met de nieuwe opzet en zal regelmatig toetsen of het beleid daarmee voldoet.

Het dynamische beleggingsbeleid dat in 2019/2020 werd ingevoerd, is in 2021 geëvalueerd. Het beleid voldoet aan de verwachtingen. Eigenlijk moet er een langere periode mee gewerkt worden om feitelijke stresssituaties in het echt te kunnen beoordelen.

Aanbevelingen

- In 2022 het Dynamische Balans Beheer opnieuw evalueren.
- In 2022 het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen opnieuw evalueren.

c. Adequate risicobeheersing

NPF beschikt over een uitgebreid risicomanagementsysteem en uitgebreide risicorapportages. Hier is de laatste jaren veel aandacht aan geschonken. Het NUB vindt dat het risicomangement onafhankelijk en zelfstandig kan en moet opereren en ziet erop toe dat deze onafhankelijke positie gehandhaafd blijft.

Verder is in 2021 veel tijd en energie gestoken om te komen tot een z.g. Eigen Risico Beoordeling (ERB). Het opstellen hiervan is een verplichting voor elk pensioenfonds en geeft een systematisch overzicht van de verschillende risico's waarmee rekening moet worden gehouden en de beheersmaatregelen die van toepassing zijn. Met name de discussie hierover draagt bij tot betere inzichten en een betere beheersing. De uitkomst gaf geen reden tot aanvullende maatregelen.

Aanbevelingen

- ERB jaarlijks evalueren en zonodig bijwerken.

d. Evenwichtige belangenafweging

Door de collectieve waardeoverdrachten van de IDC 2015 kapitalen en het daarmee sluiten van NPF voor actieve deelnemers, is NPF sinds 2020 een zogenoemd 'gesloten fonds'.

Door het aantreden van een nieuwe regering wordt verwacht dat de wet over het nieuwe pensioenstelsel in 2022 zal worden behandeld. Dan zal er ook duidelijkheid komen over de positie van gesloten fondsen, zoals NPF. Het bestuur overlegt regelmatig met het VO over de eventueel te zetten stappen en consequenties. Bij de te nemen beslissingen zal de evenwichtige belangenafweging een centrale rol spelen en ook de betrokkenheid van de deelnemers wordt hierbij gezocht.

Aanbevelingen

- Expliciete aandacht voor de evenwichtige belangenafweging bij invoering nieuw pensioenstelsel.

e. Financiële informatieverstopping door het pensioenfonds

De uitvoeringsorganisatie (UO) van NPF stelt iedere maand en ieder kwartaal diverse rapportages samen inzake de financiële prestaties van NPF, de kosten van de UO en NPF in het geheel, en de bijbehorende risicomanagementrapportages. De rapportages worden toegelicht door de uitvoerende bestuursleden (UB-ers) en vervolgens besproken binnen het bestuur, met de auditcommissie (AC) en met het VO.

Aanbevelingen

- Geen specifieke aanbevelingen op dit punt.

f. Uitvoering van de taken door de UB-ers zoals vastgelegd in de statuten en het bestuursreglement

Zowel de uitvoerende als niet-uitvoerende bestuursleden voeren de werkzaamheden uit volgens de statuten en het bestuursreglement. Er is sprake van een duidelijke taakverdeling en, naar het oordeel van de NUB-ers, van een professionele uitvoering van het vastgestelde beleid. De onderlinge relaties en werksfeer zijn goed. Er vindt jaarlijks een evaluatiegesprek plaats tussen de UB-ers en twee vertegenwoordigers van de NUB-ers.

Aanbevelingen

- Geen specifieke aanbevelingen op dit punt.

Oordeel van het intern toezicht ten aanzien van de specifieke thema's

Per specifiek thema zijn twee verantwoordelijke NUB-ers aangewezen. Onderstaand geven de NUB-ers per toezichtthema de scope aan gevolgd door hun bevindingen en aanbevelingen.

Thema 1: Maatschappelijk verantwoord beleggen – implementatie en monitoring nieuw beleid

Scope

- Het verloop van het proces tot het verder uitwerken van het MVB beleid.
- De verdere implementatie en monitoring van het in 2020 vastgestelde beleid.

Bevindingen

- In de loop van 2021 zijn weer verdere stappen gezet om MVB-/ESG-aspecten te incorporeren in het beleid en de uitvoering.
- In de ABTN zijn de doelen per beleggingscategorie geformuleerd, welke ook terugkomen in de respectievelijke investment cases. Deze doelen worden nog niet in alle rapportages als absolute scores getoond (wel als relatieve scores ten opzichte van peers), met name bij aandelen.
- Waar mogelijk en beschikbaar, kiest NPF voor ESG obligaties, alhoewel er voor groene obligaties, vanwege de grote vraag, soms wel een premie geldt. Sociale obligaties leveren een goed rendement op. Vanuit matching doelstellingen blijkt het kiezen van ESG obligaties echter niet altijd een optie.
- Het bestuur heeft gekozen voor een geïntegreerde aanpak voor wat betreft MVB bij aandelen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat ESG bredere betekenis heeft dan alleen het klimaataspect.
- Gedurende 2021 zijn aan de kwartaalrapportages ESG benchmarks van zowel Morningstar als MSCI toegevoegd, waarbij het doel is dat de fondsen overall een hoger dan gemiddelde score moeten hebben op het gebied van ESG/MVB.
- Voor de categorie vastgoed wordt volgens verschillende specifieke, op vastgoed van toepassing zijnde ESG benchmarks gerapporteerd.
- Bij de selectie van nieuwe fondsmanagers voor de categorie aandelen werden in 2021 de MVB richtlijnen meegenomen en werd onderschrijving van de PRI (Principles for Responsible Investment) door de fondsmanagers een van de eisen.
- Het blijkt lastig om voor alle categorieën (aandelen, vastgoed, private equity) goed te kunnen monitoren op gebied van specifieke MVB/ESG-doelstellingen, omdat scores m.b.t. aandelen van bovengenoemde ESG-benchmarks ook niet altijd een eenduidig beeld laten zien en qua samenstelling niet altijd een volledige match hebben met de NPF-portefeuille.
- Binnen de categorie private equity is de wijze van rapporteren over ESG divers en is de invloed van NPF, met name bij reeds lopende investeringen, vaak beperkt.
- BMO doet namens NPF het engagement management, dat van belang is naast de geïntegreerde aanpak. Omdat BMO namens meerdere fondsen haar stem uitbrengt op de aandeelhoudersvergaderingen, is er niet altijd alleen maar focus op de door NPF gekozen 5 ESG-thema's.
- MVB, en dan met name het klimaataspect, zal vanuit Europa/Brussel leiden tot verdere beleidsrichtlijnen en rapportageverplichtingen, die dan weer door vertaald moeten worden naar het nu geformuleerde beleid van NPF.

Aanbevelingen

- Evalueer de realisatie van het engagement management, ook in relatie tot de door NPF gekozen specifieke ESG doelen.
- Blijf aandacht vragen voor ESG aspecten en rapportages bij bestaande PE managers en besteed aandacht aan ESG bij de selectie van nieuwe managers.
- Monitoren van eisen vanwege nieuwe beleidsrichtlijnen Europa/Brussel en vervolgens het beleid hierop aanpassen.

Thema 2: Pensioenadministratie – toekomstbestendigheid

Normenkader – gedurende 2021 aangepast i.v.m. snel veranderende omstandigheden

Scope

- Werking van de pensioenadministratie.
- Toekomstbestendigheid van de pensioenadministratie.
- Digitalisering en datakwaliteit – zie ook thema 4.

Bevindingen

- Opzegging per eind 2022 van pensioenadministratiecontract door InadminRiskCo.
- Beperkte keuze in pensioenadministrateurs in de markt.
- Gedurende 2021 via Rfl en RfP is in december door het bestuur het besluit genomen voor een nieuwe administrateur per 2023.
- Stringente criteria in het keuzeproses zijn toegepast door een selectiecommissie bestaande uit pensioendeskundige, de uitvoerende bestuursleden en een ander bestuurslid.
- Bestuur is adequaat op de hoogte gehouden gedurende het selectieproces.
- Aandacht voor een continue goed uitvoering door InadminRiskCo; serviceniveau bleef op goed niveau.
- Datakwaliteit en integriteit zijn gewaarborgd.

Aanbevelingen

- Bijzondere aandacht voor alle aspecten in het transitiejaar 2022 zowel bij InadminRiskCo als in de overgang naar de nieuwe administrateur.
- Veiligstellen van de Lifetime geschiedenis en data controle.

Thema 3: Pensioenakkoord

Scope

- Het bestuurlijke proces van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming over de keuzemogelijkheden, die de aanstaande wetgeving over het Pensioenakkoord biedt.

Bevindingen

- Op het consultatiedocument voor de nieuwe pensioenwet uit 2020 heeft het bestuur in januari 2021 besloten om samen met een aantal andere gesloten pensioenfondsen te reageren richting het Ministerie van SZW. Het doel was ook voor deze groep aandacht te krijgen en opties te creëren,

die eerdere indexatie dan onder het vigerende FTK (Financieel Toezicht Kader) mogelijk zouden maken.

- Het bestuur heeft veel tijd en discussie besteed aan het verkennen van de eventuele gevolgen voor het in werking treden van het nieuwe pensioenstelsel en heeft zich in de eventuele keuzemogelijkheden verdiept gedurende kennissessies in maart en juli en tijdens bestuursvergaderingen. Hierbij was een conclusie dat eventuele keuzes naar aanleiding van de uitkomsten van het wetgevingstraject niet los gezien kunnen worden van de toekomstmogelijkheden voor het krimpende fonds.
- Bij de selectie van de nieuwe pensioenadministrateur is als criterium toegevoegd dat zijn systemen met die eventuele keuzemogelijkheden om moeten kunnen gaan.
- Het bestuur heeft gedurende het jaar enkele keren het VO en het bestuur van DNP, als vertegenwoordiger van een groot aantal deelnemers en als lid van de Koepel Gepensioneerden, geïnformeerd over de aanpak richting SZW en over de voorziene opties.
- Door de langdurige kabinetsformatie is er in Den Haag weinig zichtbare voortgang geboekt in 2021. SZW heeft wel in 2021 een wetsvoorstel voorgelegd aan de Raad van State, maar dit is pas begin 2022 ingediend bij de Tweede Kamer. De contouren zijn aanwezig, maar concrete opties voor gesloten fondsen waren dus nog niet duidelijk geworden in 2021.

Aanbevelingen

- Bestudeer de mogelijkheden voor gesloten pensioenfondsen.
- Voer overleg met VO en DNP over de gevolgen van die mogelijkheden.
- Communiceer met alle deelnemers, ook gedurende het proces.
- Maak eventuele keuzes ook in het licht van de toekomstmogelijkheden van het krimpende fonds op langere termijn.

Thema 4: Uitbesteding – processen, IT(-risico's) en datakwaliteit

Scope

- Het proces rondom de implementatie en navolging m.b.t. de uitbesteding van de voor NPF (kritieke) processen (zoals vermogensbeheer, pensioenadministratie en eigen IT).
- Adequate monitoring, rapportage en beoordeling van IT(-risico's) zoals continuïteit, informatiebeveiliging (beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid) en datakwaliteit.

Bevindingen

- In 2021 zijn diverse, nieuwe uitbestedingsprocessen in gang gezet (zoals de pensioenadministratie en een aantal nieuwe vermogensbeheerders) en afgerond (waaronder externe accountant en custodian). Bij alle uitbestedingen was IT-risico een onderwerp van bespreking.
- Er heeft in 2021 een herziening/aanscherping plaatsgevonden op het uitbestedingsbeleid met daarin de aanbevelingen van de Sleutelfunctiehouder Internal Audit (verder SFH IA) verwerkt.
- De aanbevelingen van de SFH IA m.b.t. de wenselijkheid van een betere scheiding tussen de 1^e, 2^e en 3^e lijn (m.n. over de betrokkenheid van de 2^e lijn) inzake de ISAE-beoordeling van uitbestedingspartijen kan niet worden uitgevoerd vanwege de geringe omvang van de UO. Dit heeft de aandacht van zowel de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer als het hele bestuur.
- De nieuwe externe accountant Deloitte is geselecteerd gedurende 2021 als opvolger van KPMG. De selectiecommissie bestond uit 2 UB-ers, een ander bestuurslid, een F&C-werknemer van de

UO en de SFH IA. Er is regelmatig over het selectieproces gerapporteerd en selectiecriteria zijn afgestemd met het bestuur. Deloitte zal starten met haar controlewerkzaamheden over het boekjaar 2021.

- JP Morgan is als nieuwe custodian aangesteld n.a.v. een benchmark van de toenmalige custodian (BNYM) tegen alternatieven en ontevredenheid over BNYM. Gedurende 2021 is zowel het selectieproces als de overdracht afgerond. Hierover is aan het bestuur op diverse momenten in het proces gerapporteerd.
- Pensioenadministratie (InAdminRiskco - IARC) (zie ook thema 2):
 - N.a.v. het besluit door het bestuur om op zoek te gaan naar een andere pensioenadministrateur is een Rfi gestart, met daarna een Rfp onder begeleiding van experts van Willis Tower Watson als externe begeleidende partij.
 - Dit traject is zorgvuldig en voortvarend opgepakt en heeft geresulteerd in een voorlopige keuze voor 1 partij, waarmee de contractonderhandelingen zijn gestart.
 - Over het selectieproces, waar 3 mensen van de UO (waarvan 2 UB-ers) en 1 NUB-er bij betrokken waren, is regelmatig gerapporteerd aan en mandaat gehaald bij het bestuur.
 - In de ERB 2021 is voldoende aandacht besteed aan de onstabiele situatie bij IARC.
- Informatiebeveiliging:
 - Door de COVID-19 situatie en het thuiswerken zijn de informatiebeveiligingsrisico's groter (anders) dan voorheen. Voor NPF zelf heeft dit niet geleid tot hogere risico's. De grootste risico's zitten bij uitbestedingspartijen en dan met name de pensioenadministrateur.
 - In 2021 heeft de UO een pen-test laten uitvoeren door een gerenommeerde organisatie (KPN Security). Uit deze controle van het NPF-netwerk en de daarop draaiende systemen, zijn geen materiele tekortkomingen naar voren gekomen. De gevonden aandachtspunten zullen met de beheerder van het netwerk worden opgepakt.
 - IT-risico's hebben, als onderdeel van de ERB 2021, aandacht gehad. Uit deze ERB kwamen op dit punt geen bijzonderheden naar voren. Tijdsafhankelijke en bedrijfskritische processen (met bijbehorende systemen) zijn uitbested.
 - Naar aanleiding van een informatiebeveiligingsonderzoek door DNB via bij IARC aangesloten pensioenfondsen heeft IARC verbeteringen moeten doorvoeren. DNB heeft de voortgang van dit traject via NPF (als betrokken fonds) gevolgd en heeft deze aan de UB-ers steeds tweemaandelijks gerapporteerd. Deze rapportages zijn nog niet allemaal in voldoende mate gedeeld met het hele bestuur.
 - DNB is voornemens de resultaten in mei 2022 te laten toetsen door een externe partij. Dit zal naar verwachting voor NPF resulteren in een meer comfortabele positie, gezien het vertrek bij IARC en de noodzaak ook tot vertrek te kunnen blijven steunen op de systemen, m.b.t. de zorg om de informatiebeveiliging.
- Datakwaliteit:
 - Grootste risico's m.b.t. de datakwaliteit zit voor NPF bij de pensioenadministrateur (nu nog IARC).

Aanbevelingen

- In de contractuele afspraken met de nieuwe pensioenuitvoerder Blue Sky Group (vanaf 2023) expliciete afspraken m.b.t. datakwaliteit en informatiebeveiliging maken.
- Scherp blijven op de functiescheiding binnen de UO m.b.t. ISAE-beoordelingen van uitbestedingspartijen.

Thema 5: Implementatie IORP II - Sleutelfunctiehouders

Scope

- Rol en werking van de drie sleutelfuncties.
- Relatie van de sleutelfunctiehouders tot het bestuur.
- Rol van de Auditcommissie in relatie tot de sleutelfuncties.

Bevindingen

- De inrichting van de sleutelfuncties bij NPF voldoet aan de daaraan te stellen eisen ingevolge de IORP II-richtlijn.
- De inbedding van de sleutelfuncties is in lijn met de inrichting, zoals opgesteld door NPF.
- Aandacht is besteed aan het beheersen van mogelijke conflicten tussen rollen: duidelijkheid en rolvastheid.

Aanbevelingen

- Evalueer in 2022 de inrichting, de werking en de toegevoegde waarde van de drie sleutelfunctiehouders.
- Identificeer eventuele aanscherpingen en verwachting naar de toekomst.

Oordeel over het (uitvoerend) bestuur

Het NUB komt op grond van het bovenstaande tot het oordeel dat het uitvoerend bestuur zijn taken in 2021 goed heeft uitgevoerd en dat belangrijke dossiers succesvol zijn afgerond of een goede voortgang hebben laten zien. Het UB weet hierbij goed zijn prioriteiten te stellen en te bewaken.

Dankwoord

Het NUB spreekt haar waardering uit voor de inzet van het uitvoerend bestuur, de medewerkers van de UO, het verantwoordingsorgaan en alle andere betrokkenen voor de open dialoog en de prettige samenwerking, juist ook in deze bijzondere (en onzekere) tijden.

Rotterdam, 15 juni 2022

H.J. Machielsen

F. Wittermans

M. Schenkel

H.F. Meurs

K.H. Knapper

4.4 *Verslag van de auditcommissie*

Algemeen

Vanaf 1 januari 2019 wordt het pensioenfonds bestuurd op basis van het omgekeerd gemengd model. De rol van de auditcommissie is met name het versterken van de "countervailing power" van de niet-uitvoerende bestuursleden op de terreinen van risicobeheersing, het beleggingsbeleid en de financiële informatieverstopping van het pensioenfonds. Daarnaast ondersteunt de auditcommissie de niet-uitvoerende bestuursleden bij het toezicht op de genoemde terreinen en heeft zij een adviserende rol. De auditcommissie heeft afgelopen jaar viermaal een overleg gehad met het bestuur. In deze overleggen zijn met name de kwartaalrapportages en de rapportages van de sleutelfunctiehouders besproken. Daarnaast zijn er twee vergaderingen geweest met de niet uitvoerende bestuursleden en is er eenmaal overlegd met de sleutelfunctiehouder interne audit, sleutelfunctiehouder risicobeheer en de sleutelfunctiehouder actuariel. Ook is er gedurende het jaar contact geweest met de voorzitter van het bestuur en de CEO/CIO van het pensioenfonds.

Zelfevaluatie

De auditcommissie heeft afgelopen jaar periodiek onderling overlegd aan de hand van de diverse notulen en rapportages van het fonds. Deze werkwijze hebben wij geëvalueerd en ons beeld is dat wij met deze werkwijze proactief kunnen handelen en ook meer betrokken zijn bij het fonds.

Risicobeheersing

Voor de risicobeheersing van het pensioenfonds vervullen de sleutelfunctiehouders een belangrijke rol. Uit de audits die in 2021 zijn uitgevoerd blijkt dat de werking van het risicomanagement is verbeterd. In 2021 zijn de volgende audits uitgevoerd en besproken:

- Governance;
- (Operationeel) Vermogensbeheer;
- Risicomanagement;
- IORP II: sleutelfuncties.

De auditcommissie heeft kunnen vaststellen dat de uitkomsten van de audits goed zijn en de bevindingen en observaties worden opgevolgd dan wel goed onderbouwd niet worden opgevolgd.

De auditcommissie heeft in 2021 specifieke aandacht besteedt aan de rapportages die vervaardigd worden door de uitvoeringsorganisatie. Het ging hier om de kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie vanwege haar omvang en een (mogelijke) verbetering van de rapportages.

Door de kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie is er sprake van een operationeel risico dat relatief hoog is en goed gemonitord moet worden door het bestuur. De auditcommissie heeft kunnen vaststellen dat het bestuur de kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie goed monitort en waar nodig bijstuurt. Hier pakken de uitvoerende bestuurders en niet-uitvoerende bestuurders ieder hun rol op. Ook wordt de kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie meegenomen in de discussies in het kader van de toekomst van het pensioenfonds.

Er heeft een verbetering van de rapportages plaatsgevonden maar er zijn nog verdere verbeteringen mogelijk. De verbeteringen hebben zover mogelijk plaatsgevonden voor de rapportages vermogensbeheer, pensioenbeheer en risicobeheer. Waarbij voor met name de vermogensbeheer-en

pensioenbeheerrapportages geldt dat er resumerend de relevantste informatie in voorleggers is verwerkt. Voor de rapportage pensioenbeheer geldt dat deze verder verbeterd kan worden nadat de transitie naar een andere pensioenadministrateur heeft plaatsgevonden. De rapportages risicobeheer zijn goed doorontwikkeld en leveren hiermee een goede bijdrage aan de werking van het risicomangement.

De auditcommissie heeft kunnen vaststellen dat het bestuur aan de hand van de rapportages de risico 's binnen het pensioenfonds goed kan monitoren en er relevante discussies over mogelijke risico 's binnen het bestuur worden gevoerd. Ook hier is zichtbaar dat het uitvoerend bestuur en het niet-uitvoerend bestuur ieder hun rol vervullen.

Beleggingsbeleid

De ontwikkelingen op de financiële markten in 2021 zijn in de vergaderingen met het bestuur onderwerp van gesprek geweest en zijn in de diverse kwartaalvermogensbeheerrapportages in het verslagjaar grondig toegelicht. Hierbij kwam onder andere naar voren dat de aandelenportefeuille van NPF een structureel hoge weging (25%) naar aandelen van opkomende markten heeft. Deze structurele hoge regio-allocatie naar opkomende markten is tegen het einde van het verslagjaar nader toegelicht. Daarbij werd geconcludeerd dat er op grond van fundamenteel economische en beleggingstechnische argumenten geen reden is deze allocatie te herzien. Een ander punt van aandacht in het verslagjaar was de overschrijding van het toegestane gewicht van Nederlandse woningen in de vastgoed portefeuille. In het verslagjaar is het Strategisch Vastgoedplan geïmplementeerd waarbij een deel van de overweging van Nederland/woningen ongedaan is gemaakt. In 2022 is het doel deze overschrijding volledig ongedaan te maken, zij het dat illiquiditeit in deze categorie dit niet makkelijk maakt.

De vereenvoudiging van de (aandelen)portefeuille is in 2021 ingezet en deels afgerond door keuze van een beperkter aantal actieve managers met beleggingsstijlen Waarde en Groei. De auditcommissie is van mening dat het managersselectietraject hierbij zorgvuldig is toegepast, maar dat dit voor wat betreft daadwerkelijke implementatie langdurige trajecten blijken te zijn. Voor 2022 moet ook de opkomende markten portefeuille nog worden vereenvoudigd door selectie en implementatie van een core-manager.

De werking van het dynamisch balansbeheer heeft in het gehele verslagjaar 2021 effectief en voldoende gewerkt. De strategische wegingen binnen de returnportefeuille zijn echter het gehele verslagjaar verstoord geweest als gevolg van de onderweging in private equity (PE). Als gevolg van deze onderweging in PE, is besloten de returnportefeuille te sturen op een gecombineerd belang van aandelen en PE van 60%. Het gevolg is dat de feitelijke asset allocatie minder risicovol is dan de strategische allocatie vanwege de beperktere liquiditeit van PE. Maar tegelijkertijd is daarmee de diversificatie niet geïmplementeerd zoals strategisch wordt beoogd.

Tot slot is in 2021 verdere invulling gegeven aan het onderwerp Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Daarvoor zijn investment beliefs opnieuw geformuleerd en is ESG een vast onderdeel geworden bij de manager selectie. De auditcommissie merkt op dat dit een ingewikkeld onderwerp is gebleken in 2021, waarbij het doel van het MVB-beleid en de daarbij behorende invulling in beleggingsportefeuilles soms lastig bleken om de ambities en het beleid uit te voeren.

Financiële informatieverschaffing

De auditcommissie is in de gelegenheid gesteld om te adviseren over de vast te stellen jaarrekening 2021 en de kwalitatieve en kwantitatieve normen die aan een jaarrekening gesteld worden en bespreekt het concept accountantsverslag, concept actuariel rapport en management letter. Verder is de auditcommissie maandelijks op de hoogte gesteld van de financiële positie van het pensioenfonds en de behaalde resultaten. De auditcommissie heeft vastgesteld dat het bestuur serieus omgaat met de aanbevelingen van accountant, certificerend actuaris en sleutelfunctiehouders. Het bestuur heeft deze behandeld of nog in behandeling en heeft onderbouwing gegeven met betrekking tot opvolging van de aanbevelingen. In 2021 is het interne audit charter geactualiseerd en het interne auditplan 2021-2024 vastgesteld.

Aandachtspunten 2022

De auditcommissie zal aandacht blijven besteden aan de rapportages die vervaardigd worden door de uitvoeringsorganisatie. Het gaat hier wederom om de kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie vanwege haar omvang en een (mogelijke) verbetering van de kwaliteit van de rapportages.

In 2022 zal door het bestuur een plan worden besproken hoe de onbalans van de PE-portefeuille in de returnportefeuille te mitigeren. Hiermee samenhangend is het vraagstuk hoe langlopende illiquide beleggingen passen binnen de toekomstige opzet van NPF. Deze onderwerpen zullen nauwgezet worden gevolgd door de auditcommissie.

De auditcommissie zal de verdere implementatie van het MVB-beleid volgen en ziet dit als een aandachtspunt.

Tot slot

De auditcommissie bedankt het bestuur voor de constructieve en open houding waarbij er voldoende ruimte voor de auditcommissie is om waar nodig kritisch te zijn.

Rotterdam, 15 juni 2022

L.E.M. Duynstee

M.F. van der Kroft

4.5 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Inleiding

Ook in het jaar 2021 moest het pensioenfonds opereren onder beperkende overheidsmaatregelen. Desondanks mogen we constateren dat de verschillende organen -inclusief het verantwoordingsorgaan (VO)- hun taak naar behoren hebben kunnen uitvoeren. De vergaderingen van het VO waren grotendeels digitaal; gelukkig was er toch één mogelijkheid om fysiek te vergaderen zodat het persoonlijk onderling contact enigszins onderhouden kon worden. Wel werd het VO een gedeelte van het jaar gehandicapt door de afwezigheid van de voorzitter. Op het moment van schrijven heeft de voorzitter gelukkig weer haar taak kunnen opnemen.

Het VO bestaat uit vier leden namens de gepensioneerden en één lid namens de actieve werknemers. Hoewel er in strikte zin geen 'actieven' meer zijn wordt overeenkomstig de wet deze groep nog steeds in het VO vertegenwoordigd. Het VO vertegenwoordigt ook de zogenoemde slapers, collega's die pensioenrechten hebben opgebouwd maar nog geen recht op uitkering hebben.

Het bestuur van NPF legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de uitvoering daarvan. Daarnaast leggen de niet-uitvoerende bestuursleden (NUB-ers) verantwoording af aan het VO over het intern toezicht.

Op deze plaats willen we ook het bestuur en alle medewerkers feliciteren met het behalen van de zilveren PensioenPro award 2021. Door de jury werd Nedlloyd betiteld als 'een eigenwijs fonds dat een eigen koers blijft varen met een prima resultaat voor de deelnemers'.

Algemeen

Intussen zijn de organen van het pensioenfonds gewend aan het werken binnen een gesloten fonds. Ondanks de al genoemde overheidsmaatregelen, resulterend in vooral digitale vergaderingen, zijn het bestuur, de uitvoerende organisatie en het VO in staat geweest om op adequate wijze het fonds te laten functioneren.

In 2021 heeft het VO vijf reguliere vergaderingen gehad. De zogenaamde 'polderdag' is uitgesteld tot 2022. Daarnaast waren er de vaste vergaderingen met het bestuur van NPF. Ook werd deelgenomen aan webinars van de Pensioenfederatie. Begin 2022 heeft het VO kennis gemaakt met de externe sleutelfunctiehouder interne audit. Voorts heeft het VO een kennissessie besteed aan het Nieuwe Pensioenakkoord. Op advies van het bestuur is deze kennissessie met dezelfde partij gevoerd, welke ook het bestuur heeft begeleid.

In het proces om tot een nieuwe pensioen uitvoerder te komen is het VO goed op de hoogte gehouden. Inmiddels is het besluit genomen om de dienstverlening uit te besteden aan Blue Sky Group. Het VO is positief over de strategische overwegingen van het bestuur voor de keuze van de Blue Sky Group; een keuze welke voor alle belanghebbenden van het fonds belangrijk is voor de toekomst.

Evenals in voorgaande jaren is de samenwerking met het bestuur in het algemeen goed. Toch blijft (tijdige) communicatie een punt van aandacht. Zowel het bestuur als het VO zijn zich bewust dat goede en open communicatie essentieel is voor een werkomgeving waarin, met in achtname van ieders formele verantwoordelijkheden, soepel en transparant met elkaar wordt omgegaan.

Het VO heeft met instemming kennis genomen van het besluit om in 2021 volledig te indexeren en zelfs de mogelijkheid tot een beperkte inhaalindexatie open te laten. Niettemin is het VO bezorgd dat ook in 2021 het behaalde rendement onder de benchmark was en dat daardoor opnieuw de doelstelling om “gerekend over 5 achtereenvolgende jaren beter te scoren dan de gekozen benchmark” niet is gerealiseerd.

Zowel het aantal gepensioneerden als het aantal slapers is afgenomen; in totaal met 5,3%. De pensioenbeheerkosten zijn gelijk gebleven, maar door het slinkende aantal deelnemers stijgen de pensioenbeheerskosten per deelnemer.

De totale uitvoeringskosten (kosten eigen organisatie) zijn in 2021 gestegen met ruim 4%. Het VO spreekt zijn zorg uit over het feit dat de doelstelling, om een kostenniveau te realiseren op het gemiddelde niveau van de drie voorafgaande jaren, wederom niet is gerealiseerd.

Adviezen

In 2021 heeft het VO adviesaanvragen ontvangen en advies uitgebracht over

- Communicatiebeleidsplan 2021-2024
- Bestuursreglement 2021
- Toezichtthema's 2021.

Communicatiebeleidsplan 2021-2024

Het plan voldoet aan de eisen die gesteld kunnen worden aan het informeren van de deelnemers van het pensioenfonds. De communicatie is in het algemeen helder en zakelijk. Wel heeft het VO nog aangegeven het ‘familiegevoel’ te missen.

Bestuursreglement 2021

Het bestuursreglement is gewijzigd met betrekking tot (her)verkiezing en (her)benoeming van bestuursleden.

Toezichtthema's 2021

Hoewel er geen formele adviesplicht bestaat voor de goedkeuring van de door de NUB-ers geformuleerde toezichtthema's stelde het VO het op prijs hiervan in kennis gesteld te worden en de gelegenheid te hebben om daarop te reageren.

Het VO kon zich vinden in de voorgestelde vijf specifieke thema's (Maatschappelijk verantwoord beleggen, Pensioenadministratie, Pensioenakkoord, Uitbesteding-processen, en IORP II). Daarbij heeft het VO aangegeven ook de kostenbeheersing bij vermogensbeheer en het laaghouden van de uitvoeringskosten per deelnemer als voorname punten te zien.

Rendement en Dekkingsgraad

Overall heeft NPF in 2021 een bescheiden rendement behaald van 3%. De geleidelijke stijging van de lange rente heeft geleid tot een negatief rendement van 6% op de omvangrijke obligatieportefeuille. De aandelenmarkt heeft het wel zeer goed gedaan, althans in de Verenigde Staten en in Europa met rendementen tussen de 25 en 33%. Opkomende markten hebben het duidelijk een stuk minder gedaan

met een totaalrendement van slechts ruim 1%.

Het rendement op niet beursgenoteerde vastgoedfondsen was met 12% heel positief. Er was een exceptioneel hoog rendement op private equity (PE). Dit bedroeg meer dan 60%, daar waar vorig jaar zelfs een klein negatief rendement te zien was.

De beleidsdekkingsgraad (gemiddelde DNB dekkingsgraad over 12 maanden) liet een enorme verbetering zien van 116,4% per ultimo 2020 tot 126,0% aan het einde van 2021. Ook de marktdekkingsgraad, die meer een momentopname is, steeg zeer fors van 117,8% naar 128,1%. De belangrijkste oorzaak van deze verbetering is de stijging van de lange rente. De tien-jaars markttrente is gedurende het jaar 2021 met ruim 55 basispunten gestegen.

Een punt van zorg is de underperformance op aandelen. Het bestuur heeft als een van de doelstellingen om met een actief beleggingsbeleid een outperformance te behalen over iedere periode van vijf jaar. Dankzij goede resultaten op Vastgoed en Private Equity in 2021 is dit gerealiseerd, maar de aandelenportefeuille blijft ook dit jaar achter.

Met ingang van 2021 heeft het bestuur gekozen voor een andere opzet van de benchmarks voor niet beursgenoteerd Vastgoed en Private Equity. Als benchmark wordt nu aansluiting gezocht bij de rendementsuitgangspunten zoals gebruikt voor de ALM-studie en ook vastgelegd in de investment cases voor de betreffende beleggingscategorieën. Vergelijking met deze benchmarks geeft inzicht in hoeverre de lange termijn doelstellingen worden behaald. Het VO heeft hier begrip voor. Echter we zien het als een groot nadeel dat een beoordeling van de resultaten ten opzichte van de feitelijke ontwikkelingen van de markt in een bepaalde periode niet langer mogelijk is.

Het VO is van mening dat de keuze voor een actief beleggingsbeleid zou moeten worden heroverwogen. Dit te meer gelet op de kwetsbaarheid van een kleine uitvoeringsorganisatie.

Dynamisch balansbeheer

In 2019 heeft het bestuur besloten tot een beleggingsbeleid waarbij de hoogte van het te nemen risico afhankelijk wordt gesteld van de feitelijke dekkingsgraad op enig moment. Bij dekkingsgraden onder de 120% en boven de 130% wordt risico teruggenomen. Er wordt dan minder belegd in de returnportefeuille en meer in de risicomanagementportefeuille.

In vorige verslagen hebben wij onze waardering geuit voor de zorgvuldigheid en de professionaliteit van het bestuur bij het concipiëren van dit nieuwe beleggingsbeleid. We hebben ook aangegeven dat we ons goed konden vinden in het idee achter deze opzet. We waren evenwel van mening dat de gekozen parameters te conservatief waren en te weinig mogelijkheden boden tot herstel in geval van lage dekkingsgraden. Ook vonden we dat het beleggingsbeleid onvoldoende aansloot bij de uitkomst van een in 2018 gehouden onderzoek naar onder meer de risicobereidheid van de deelnemers. We zijn verheugd dat het bestuur het beleggingsbeleid inmiddels enigszins heeft bijgesteld. Zo wordt op dit moment geen gebruik gemaakt van putopties.

In 2021 heeft het bestuur wederom een risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers gehouden. Hieruit bleek een hoge waardering voor het beleid en de communicatie van het bestuur. Echter valt uit de uitslag van dit onderzoek af te leiden dat de deelnemers mogelijk iets meer risico acceptabel vinden dan is vastgelegd in het dynamisch balansbeheer. Ook de recent sterk toegenomen inflatie zou een reden zijn om iets meer in de returnportefeuille en wat minder in de risicomanagementportefeuille te beleggen.

Uitvoeringskosten

De rapportage over de uitvoeringskosten van het fonds wordt onderscheiden in pensioenbeheerskosten en vermogensbeheerskosten. De pensioenbeheerskosten worden gerapporteerd als kosten per deelnemer, terwijl de vermogensbeheerskosten worden uitgedrukt in een percentage van het beheerd vermogen. Twee aparte grootheden dus, waarbij het van belang is dat de pensioenbeheerskosten zo laag mogelijk zijn, terwijl de vermogensbeheerskosten in relatie tot het beleggingsresultaat dienen te worden beoordeeld. De vermogensbeheerskosten bevatten kosten van de eigen organisatie en kosten van externe fondsmanagers en transactiekosten.

In 2021 zijn de kosten van de uitvoeringsorganisatie gestegen met ruim 4% naar € 4.4 mln. Het fonds is er in geslaagd om het aandeel pensioenbeheerskosten in absolute zin constant te houden op het bedrag van Euro 2.3 mln; echter omdat het aantal actieven en gepensioneerden wederom gedaald is stijgen de kosten per deelnemer aanzienlijk, nu al ruim 12% hoger dan 2020. Het VO vindt het dus belangrijk dat het monitoren en beheersen van deze ontwikkeling voor de komende jaren hoog op de agenda blijft, mede gezien de toekomst van het fonds, de kwetsbaarheid van een kleine uitvoeringsorganisatie en de toenemende complexiteit rond de pensioenwetgeving en uitbesteding van de pensioenuitvoering. De ambities die zijn vastgelegd in de Investment Beliefs over actief beleggen en MVB dienen ook in dit perspectief meegenomen te worden.

De grote stijging in de vermogensbeheerskosten van € 9,9 naar 13,9 mln komt op rekening van advieskosten en het externe vermogensbeheer; uitgedrukt als een % van het belegd vermogen, is dit gestegen naar 1.03% van 0.72 %. De stijging in de performance fees bij Vastgoed en PE zijn hier debet aan. Opvallend is wel dat de fees bij aandelen slechts beperkt gestegen zijn ondanks een flinke verbetering in het rendement van 2,5% naar 23%.

Belangrijk is ook ieder jaar weer deze uitvoeringskosten te vergelijken met vergelijkbare fondsen via externe benchmark studies. Vorig jaar heeft het VO aangegeven het belangrijk te vinden om deze vergelijkingscijfers ter kennisname te ontvangen, zodra deze beschikbaar zijn.

Helaas komt deze informatie met vertraging door bij het VO. Het VO pleit ervoor om deze informatie eerder te ontvangen. Het VO is van mening dat de conclusies en aandachtspunten in de rapportage tot aanpassing zou moeten leiden in het beleggingsbeleid, aangezien NPF –in de vergelijking met soortgelijke fondsen- duurder is en qua rendement achterblijft.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor de maatschappelijke omgeving waarin het pensioenfonds functioneert. In de strategie wordt dat benoemd als het beheren van het vermogen, met als basis een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Daarnaast wordt rekening gehouden met de top-5 aan Sustainable Development Goals, zoals deze naar voren zijn gekomen door een enquête van enige jaren geleden onder de deelnemers.

Het VO steunt de uitgangspunten zoals door het bestuur geformuleerd. Het VO wil benadrukken dat de investeringen op basis van MVB niet ten koste mogen gaan van het rendement of leiden tot het loslaten van de ambitie van volledige (inhaal-)indexatie. Het recent afgesloten Zegwaard risicobereidheidsonderzoek waar bijna 1000 slapers en gepensioneerden aan deelnamen heeft dit uitgangspunt wederom bevestigd.

Daarin werd ook uitgesproken dat er voor de deelnemers niet voldoende duidelijk gecommuniceerd wordt wat het MVB beleid van NPF inhoudt, hoe het uitgevoerd wordt en welke implicaties het heeft voor uitvoeringskosten, rendement en risico. De website geeft ook maar summier informatie hierover. Het VO pleit er dan ook voor dat het fonds meer actief de deelnemers gaat informeren met voor doelgroepen aangepaste informatie methodieken; denk daarbij aan infographics, clips, interviews op de website, maar ook bijvoorbeeld direct contact met informatie stands of lunch & learn sessies waarbij zowel de uitvoeringsorganisatie als fondsbeheerders aan het woord komen hoe zij het fondsvermogen op een MVB verantwoorde wijze beleggen met behoud van rendement.

Pensioenakkoord

Het Verantwoordingsorgaan heeft zich gedurende het verslagjaar intensief bezig gehouden met de ontwikkelingen rondom het pensioenakkoord. In het verslagjaar is dit punt nog niet inhoudelijk door het bestuur met het VO besproken. Hoewel de definitieve wetsvoorstellen pas eind maart 2022 gepubliceerd zijn, was er sinds de consultatieronde van de regering voldoende bekend over de te verwachten uitwerking van het pensioenakkoord, om de gedachtevorming over de gevolgen van de te verwachten wijzigingen op gang te brengen. Zoals het er nu naar uitziet is het waarschijnlijk dat een gesloten fond -zoals het NPF- niet over kan gaan naar het nieuwe stelsel, en dan ook blijft in de huidige situatie inclusief het huidige Financieel Toetsingskader (FTK). In de eerste plaats heeft dit mogelijk gevolgen voor de toekomstige en inhaal indexatie; wellicht belangrijker is de invloed die deze situatie kan hebben op de toekomst van het Nedlloyd Pensioenfonds. De vraag is dan of het mogelijk dan wel wenselijk is in de toekomst nog aansluiting te vinden bij een pensioenfonds, dat wel is overgegaan naar het nieuwe stelsel. Hier zal het bestuur van het pensioenfonds zich op moeten voorbereiden. Tegelijk zal het pensioenfonds zich, al dan niet samen met andere vergelijkbare fondsen, sterk moeten maken bij regering en parlement om te bereiken dat pensioenfondsen, zoals het NPF, alsnog keuzevrijheid krijgen; dat wil zeggen de keuze tussen toch meedoen met het nieuwe stelsel of blijven in de huidige situatie. Als die keuzevrijheid er toch zou komen, dan is het belangrijk de voor- en nadelen van het overgaan naar het nieuwe stelsel goed in kaart te hebben, ook en met name met de blik op de toekomst.

Het verantwoordingsorgaan is dan ook blij dat het bestuur heeft aangekondigd in de loop van het lopende jaar een diepere oriëntatie op de gevolgen van het pensioenakkoord te starten en daar het verantwoordingsorgaan in mee te nemen.

Verantwoording en oordeel 2021

Het VO komt tot een positief oordeel over de wijze waarop het bestuur heeft gehandeld.

Om dit oordeel te vormen heeft het VO o.a. kennis genomen van het concept-jaarverslag, de jaarrekening en het verslag 2021 van de NUB-ers. Tevens heeft er een overleg plaatsgevonden met de audit commissie. Het VO concludeert op basis van alle ter beschikking gestelde documenten en de toelichtingen dat het bestuur haar taak evenwichtig en naar behoren heeft uitgevoerd.

Aan het werken op basis van het omgekeerd bestuursmodel is ook het VO inmiddels gewend en het VO heeft voldoende informatie gekregen om haar taak te kunnen uitvoeren. Het VO is positief over de verbetering van de risicomanagement rapportage.

Het bestuur heeft het VO goed op de hoogte gehouden van het proces om tot een nieuwe pensioenuitvoerder te komen. Het uitbestedingsproces is op tijd gestart, en is degelijk doorlopen.

Aanbevelingen

Op basis van het oordeel en de bevindingen over 2021 doet het VO de volgende aanbevelingen aan het bestuur:

- Zich ten aanzien van het pensioenakkoord sterk te maken bij regering en parlement om te bereiken dat pensioenfondsen, zoals het NPF, alsnog keuzevrijheid krijgen
- Aandacht houden voor het niet verder laten oplopen van de vermogensbeheerskosten en de uitvoeringskosten per deelnemer. Het bestuur zou moeten overwegen welke strategische beslissingen nodig zijn met betrekking tot het actieve beleggingsbeleid en welke maatregelen nodig zijn om het proces te keren dat in de laatste 5-jaars periode de vermogensbeheerskosten aanzienlijk zijn toegenomen.

Het VO dankt het bestuur voor haar vertrouwen en het delen van informatie welke hebben bijgedragen tot een goede samenwerking en oordeelsvorming. Het VO kijkt uit naar gezamenlijke sessies met het bestuur om een visie te vormen over de toekomst van het fonds.

Rotterdam, 15 juni 2022

Namens het verantwoordingsorgaan van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

Antoinette Stegmeijer, voorzitter

Hans Muis, secretaris

Reactie van het bestuur

Met dank heeft het bestuur kennisgenomen van het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan (VO) over het gevoerde beleid van het bestuur in 2021. Het bestuur heeft waardering voor de gedegen wijze waarop het VO het oordeel over het verslagjaar 2021 heeft geformuleerd.

Het bestuur is blij met de getoonde betrokkenheid van het VO op meerdere dossiers zowel inhoudelijk als procedureel. De constructieve samenwerking, de gevoerde inhoudelijke discussies en de ontvangen adviezen zijn waardevol. Het bestuur is het met het VO eens dat tijdige en open communicatie van wezenlijk belang is. Op basis van deze gedeelde visie heeft het bestuur er het volste vertrouwen in dat bestuur en het VO elkaar zullen blijven vinden. Daarnaast heeft het bestuur in haar beleid- & actieplan voor 2022 een voornemen geformuleerd inzake de communicatie over maatschappelijk verantwoord beleggen.

Wat betreft het dynamisch balansbeheer is voornamelijk in het beleid opgenomen dat bij nominale dekkingsgraden hoger dan 130% geen risico wordt teruggenomen totdat de volledige inhaalindexatie is toegekend. Dit is een aanvulling op hetgeen wordt verwoord door het VO. In 2022 zal het bestuur een studie uitvoeren naar de wijze waarop het beste met de inflatie kan worden omgegaan, gegeven de vastgestelde risicohouding om koopkracht te behouden, inhaalindexatie toe te kennen en kortingen te voorkomen.

Ten aanzien van de door het VO gemaakte aanbevelingen geeft het bestuur de onderstaande reactie.

Pensioenakkoord

NPF gaat door met haar activiteiten om invloed uit te oefenen om een betere uitgangspositie te krijgen voor gesloten pensioenfondsen. Voor NPF staan de belangen van de verschillende deelnemersgroepen voorop. De situatie na inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen moet zoveel mogelijk recht doen aan deze belangen.

Uitvoeringskosten en toekomst pensioenfonds

Het bestuur herkent de door het VO gesignaleerde trend van stijgende vermogensbeheerkosten en stijgende pensioenbeheerkosten per deelnemer, hetgeen mede wordt veroorzaakt door de daling van het aantal deelnemers. Zoals vermeld in het bestuursverslag, heeft het bestuur voor zichzelf een trigger bepaald voor de kosten per deelnemer van € 500. Dit bedrag vormt één van de triggers om het voortbestaan van NPF als zelfstandig pensioenfonds opnieuw tegen het licht te houden. Ook andere ontwikkelingen kunnen ervoor zorgen dat de toekomstdiscussie, mogelijk al eerder, op de bestuursagenda komt. In 2022 zal het bestuur toekomstscenario's uitwerken en een inschatting proberen te maken van wanneer bepaalde triggers geraakt zullen worden.

Het bestuur zal het VO op de hoogte houden van de opvolging van de aanbevelingen.

4.6 Personalia

Bestuur

Bestuursleden	Functie	Namens
Jeppe Machielsen	onafhankelijk voorzitter	
Feikje Wittermans	niet-uitvoerend bestuurslid	werkgevers
Mark Schenkel	niet-uitvoerend bestuurslid	werknemers
Hans Meurs	niet-uitvoerend bestuurslid	gepensioneerden
Koen Knapper	niet-uitvoerend bestuurslid	gepensioneerden
Frans Dooren	uitvoerend bestuurslid	
Randy Caenen	uitvoerend bestuurslid	

Jeppe (H.J.) Machielsen: geboren op 3 januari 1960, benoemd op 1 december 2011, herbenoemd tot eind 2023

hoofdfunctie: voormalig directeur concern control van Koninklijke Nedlloyd N.V.; voormalig CFO (lid van de raad van bestuur) van ENECO N.V.

nevenfuncties: Niet-uitvoerend bestuurder De Nationale APF; lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Nederlandse Groothandel; lid Vereniging Aegon en lid raad van toezicht KNRM.

Feikje (F.) Wittermans: geboren op 29 februari 1964, benoemd op 1 januari 2017, herbenoemd tot eind 2025

hoofdfunctie: Business Development Manager New Energies Vopak; voormalig manager operations buitendienst Selektvracht.

nevenfuncties: Aspirant bestuurslid Stichting Pensioenfonds Vopak, vertrouwenspersoon Stichting de Eendracht.

Mark (M.) Schenkel geboren op 15 augustus 1974, benoemd op 1 januari 2015, herbenoemd tot eind 2024

hoofdfunctie: Hoofd Interne Controle/Senior Adviseur Interne Controle bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid/Openbaar Ministerie; voormalig General Manager corporate services en compliance Maersk Group.

nevenfuncties: Bestuurslid/penningmeester JuBi Yourself

Hans (H.F.) Meurs: geboren op 2 december 1949, benoemd op 1 januari 2015, herbenoemd tot eind 2022

hoofdfunctie: voormalig Senior Vice President Asia CMA CGM; voormalig regio directeur Asia Pacific P&O Nedlloyd.

nevenfuncties: Lid bestuur Vereniging Nedlloyd Golf

Koen (K.H.) Knapper: geboren op 16 mei 1953, benoemd op 1 januari 2013, herbenoemd tot eind 2024

hoofdfunctie: voormalig finance manager bij P&O Nedlloyd B.V.; voormalig financial controller bij Koninklijk Vopak N.V.

nevenfuncties: voorzitter van het verantwoordingsorgaan van Stichting Pensioenfonds Vopak.

Frans (F.T.E.) Dooren:	geboren op 2 februari 1965, benoemd in 2019 voor onbepaalde tijd
hoofdfunctie:	Chief Executive Officer/Chief Investment Officer.
nevenfuncties:	lid Advisory Committee European Pension Fund Investment Forum (EPFIF); lid commissie Vermogensbeheer Pensioenfederatie; lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Aon Groep Nederland.
Randy (R.T.) Caenen:	geboren op 8 februari 1980, benoemd in 2019 voor onbepaalde tijd
hoofdfunctie:	Chief Finance & Risk Officer; sleutelfunctiehouder risicobeheer.
nevenfuncties:	commissie risicomanagement CFA Society VBA Netherlands; Editorial advisory board Institutional Real Estate Inc.; lid Advisory Committee van European Pension Fund Investment Forum (EPFIF); niet-uitvoerend bestuurslid Casimirschool te Gouda.
Verantwoordingsorgaan:	
namens	
gepensioneerden:	Hans (J.E.) Muis, secretaris Han (H.) van Manen Ron (R.E.) van Meurs Rob (R.H.) Mars
namens werknemers:	Antoinette (A.) Stegmeijer, voorzitter
Auditcommissie:	
	Lucie (L.E.M.) Duynstee (in 2021 herbenoemd tot 1 april 2024) Mark (M.F.) van der Kroft (in 2022 herbenoemd tot 1 april 2025)
Directie:	Frans (F.T.E.) Dooren, directeur
Accountant:	Emile (E.) van der Hall, Deloitte Accountants B.V.
Certificerend actuaris/ Sleutelfunctiehouder	
Actuarieel:	Edwin (E.) Schokker, Willis Towers Watson (tot 15 december 2020) Marnix (M.B.H.) Ceelaert, Willis Towers Watson (vanaf 15 december 2020)
Adviserend actuaris:	Lonneke (L.) Thissen, Sprenkels & Verschuren B.V.
Sleutelfunctiehouder	
Interne Audit:	Werner (W.A.C.M.) Koch
Compliance officer	
(extern):	Laurent (L.) Claassen, BDO Advisory B.V.
Vertrouwenspersoon:	Annemarie (A.) Pierik, Nederlands Compliance Instituut (NCI)

Colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van: Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

bezoekadres: Boompjes 40 3011 XB Rotterdam
postadres: Postbus 1982 3000 BZ Rotterdam

telefoon: 010 - 400 70 20
e-mail: nedlloyd.pensionfund@nedlloyd.com
internet: www.nedlloydpensioenfonds.nl

Publicatiedatum: juni 2022